הצופה

ב"ה, יום שישי, י"ז טבת תשל"ד (11.1.1974)
שנה ל"ה — גליון 11600 — המחיר 110 אגורה

עתון התנועה העולמית של המזרחי-הפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

THE UNIVERSITY LIBRARY

קאהיר ערב בואו של קיסינג'ר הערב:

הפסקת האש נמצאת על סף התמוטטות

קאהיר, 10 (יופ"יע, ע"ר, וע"ין) — שר החוץ האמריקאני הנרי קיסינג'ר יקיים שיחות עם הנשיא סאדאת ביום ו' (היום) ובשבת כדי להציל את הפסקת האש המזרח־תיכונית, „הנתונה בסכנת התמוטטות" — נאמר בידיעה שפורסמה הערב על ידי סוכנות הידיעות המזרח תיכונית הרשמית למחצה.

מקורות ממשלתיים אמרו כי מיד לאחר הגיעו לאסואן ייפגש קיסינג'ר עם סאדאת ל„סעודת עבודה".

שר החוץ האמריקאני יבקר בסכר הגבוה, שנבנה עם סיוע סובייטי. קיסינג'ר וסאדאת יקיימו פגישה שניה בשבת בבוקר.

סאדאת קיים היום התייעצויות עם עוזריו המדיניים והצבאיים הבכירים, כפי הנראה במסגרת ההכנות לכנ"ם עם שר החוץ האמריקאני.

מצרים מצפה שקיסינג'ר ישים קץ לקפאון בשיחות

לפני כן אמרו מקורות מדיניים בקאהיר, כי מצרים מצפה שהנרי קיסינג'ר ישים קץ לקפאון בענין נסיגת הכוחות הישראלים מהגדה המערבית של תעלת סואץ.

המקורות אמרו כי קאהיר רוצה לראות איזה לחצים מוכנה ארה"ב להפעיל על ישראל, כדי להביא לשינויי עמדות.

רדיו קאהיר הודיע היום שהנשיא סאדאת יבוא אישית לקדם את פני קיסינג'ר, כאשר יגיע הערב ב־19.30 לקהיר.

סילאסוואו חזר לקהיר

דובר כח החירום של האו"ם רודולף סטאגנדוהאר, אמר היום במסיבת עתונאים כי הגנרל אנסיו סילסוואו, מפקד כח האו"ם, חזר היום לקהיר מג'נבה.

ציין כי המצב הכללי לאורך התעלה הוא „שקט יחסית". עם זאת הצביע על עשרה מקרי ירי ו־8 פגיעות בתחום האו"ם ביום ב'. בשלושה מקרים נתגלה שמטוסים ישראליים אחראים להפרת הפסקת האש ואילו תמנית המקרים הנותרים בוצעו על ידי מטוסים שלא זוהו.

עוד אמר הדובר שהתקריות מסביב לעיר סואץ גברו בעקבות יזמה שננקטה לאחרונה לקידום עמדות מצריות במבואות הצפוניים־מערביים של העיר.

דמש: ביקור קיסינג'ר — לא בגלל קיפאון

בוואשינגטון הסביר הדובר משרד החוץ ג'ורג' וסט את הסיבות להחלטתו של קיסינג'ר לקיים שני ביקורים במצרים ורק אחד בישראל. באמרו ששר החוץ האמריקאני כבר נפגש בסוף השבוע האחרון עם שר הבטחון משה דיין.

עוד אמר וסט כי הביקור לא נגרם על ידי קפאון. הוסיף כי לאחר שקיסינג'ר ייפגש עם נשיא מצרים, יטוס לישראל לשיחה עם ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר ולאחר מכן יחזור וייפגש שוב עם סאדאת. דובר משרד החוץ אמר בהקשר זה כי ארה"ב סבורה שיש לפעול בדחיפות למען הפרדת הכוחות, נוכח העובדה שאם יימשך המצב הקיים גדולה הסכנה להתלקחות חדשה.

הדובר נשאל אם יש צורך לשהות להמשך דיוני ועידת ג'נבה, נוכח פעילותו של מר קיסינג'ר והשיב על כך ב„הן". ציין בהקשר זה כי רוב ההודעות נערכה באווירה, הכוללת ביצוע חלק מן העבודה ליד שולחן הדיונים וחלק אחר מתנהל במסדרונות.

בהקשר זה, הטעים הדובר, נראה כי „מעודדות בחוגי המזרח התיכון". „זו דרך סבבית בהולם להכנת ההסדרים הסופיים המדוייקים יותר, אשר יקדמו עוד ונידיים".

דיניץ לא הגיש שום הצעות

שגריר ישראל בוושינגטון, שמחה דיניץ, שנפגש עם ד"ר קיסינג'ר לשיחה שנמשכה חצי שעה ביום ד', אמר כי שר החוץ האמריקאני לא יקח עמו הצעת נסיגה ישראלית מגובשת, כדי להגישן למצרים. דיניץ שנפגש עם כתבים לאחר ששוחח עם ד"ר קיסינג'ר, הבהיר שלא הוגשו כל הצעה ישראלית מגובשת וכי לא יגישו הצעות כעין אלה עד שמזכיר המדינה יקיים את פגישותיו בירושלים.

שר החוץ האמריקאני לקח עמו לביקור זה במזה"ת כמה יועצים וביניהם — ג'וזף סיסקו, הממונה לענייני המזרח התיכון וקארל מאו היועץ המשפטי של משרד החוץ.

חוגים מדיניים בירושלים

ביקור קיסינג'ר באיזור - בעל חשיבות מכרעת לעתידן של שיחות ג'נווה

מאת סופרנו המדיני בירושלים

ביקורו של קיסינג'ר במזרח התיכון לדיון על ביצוע הסכם להפרדת הכוחות הוא בעל חשיבות מכרעת לעתיד שיחות ג'נווה — אמרו אתמול חוגים מדיניים. יתכן שהממשלה תתכנס לישיבה מיוחדת בתום ביקורו של קיסינג'ר.

אם ד"ר קיסינג'ר יביא עמו בביקורו בירושלים, הסכמה מצרית לעיקרי ההצעות להפרדת הכוחות, יש להניח שהצעות אלה יובאו אחר כך לפני המשלחות הצבאיות בג'נווה לשם סיכום.

יתכן שמצרים תשהה תשובתה עד לאחר התייעצויותיו של שר החוץ המצרי איסמעיל פהמי במוסקבה העומד לצאת לשם לאחר השיחות עם קיסינג'ר.

תכנית דיין הובאה לפני קיסינג'ר לא כתכנית מגובשת אלא כצרור רעיונות וזאת כדי שלא תבונה תכנית דיין.

קיסינג'ר חושש מחזרה לחיכוך על לוח זמנים שמצרים דורשת, שלפיו תהיה נסיגה ישראלית עד גבולות 1967. מצרים פעולה לדרוש התחייבות ישראלית לכך, למרות שתכנית דיין יש לה יתרונות גדולים יותר בשביל מצרים מאשר בשביל ישראל. לפי תכנית זו, תשוחרר הארמיה השלישית מכיתור. צה"ל יסוג ממערב ומפוזרת הגולה, אך קיים חשש שזה לא יספק את מצרים.

יש להניח שהפשרה שקיסינג'ר יבקש למצוא היא, הצהרה ישראלית שהקו שאליו תיסוג במסגרת הפרדת הכוחות אינו סופי וכי היא רואה עצמה קשורה להחלטת 242 ו־338. אך אין להניח שישראל תהיה מוכנה להצהיר שהפרדת הכוחות היא שלב בדרך לנסיגה לגבולות ה־4 ביוני 1967.

סבורים שקיסינג'ר נושא עמו את הצעת הפשרה הזו, אם היא תתקבל על דעת מצרים, יש להניח שניתן יהיה להגיע להפרדת הכוחות תוך כמה שבועות.

ואלדהיים: קיים „סיכוי טוב" להסכם על הפרדת הכוחות

מרכז האו"ם, 10 (ע"ר ועי"ן) — מזכיר האו"ם ד"ר קורט ולדהיים אמר היום במסיבת עתונאים, כי קיים „סיכוי טוב" להשגת הסכם על הפרדת הכוחות המצריים והישראליים „בשבועות הקרובים".

כך ולדהיים הוסיף, עם זאת, כי השלב השני של ועידת השלום בג'נבה ייארך הרבה יותר, שכן הוא כרוך בדיונים מסובכים.

עוד אמר כי הוא מצפה להענקת „תפקיד מהותי" לכח החירום של האו"ם בהסדר שלום אשר יושג בעתיד.

להלן אמר כי „הגדלת כח החירום תהיה תלויה בשיחות השלום".

מזכיר האו"ם הטעים כי בעניין הפרדת הכוחות מעוניינות הן ישראל והן מצרים בקידום העניינים.

ואלדהיים הצביע על העובדה שהשלב האחרון של הסכסוך המזרח תיכוני מראה שהאו"ם מסוגל למלא תפקיד מועיל ביותר בתחירה לשלום. תפקיד זה הוכר בג'נבה על ידי כל הצדדים.

עם זאת אמר ואלדהיים כי האו"ם בעצמו אינו מסוגל להביא לישוב הסכסוך המזרח תיכוני. הארגון הבין לאומי זקוק להשתתפות כל הצדדים וגם של המעצמות הגדולות. „לא קיימת התחרות בין המעצמות ל־איפוי" הוסיף ואלדהיים.

מזכיר האו"ם התייחס גם לשלב השני של הדיונים, שבו יעשה מאמץ להשכין שלום בר־קיימא ואמר כי „זו משימה קשה וממושכת, התובעת בינה רבה של אומץ לב, יכולת רבה של מיומנות וסבלנות".

„אין לי כל אשליות באשר לקשיים שעליהם נצטרך להתגבר", אמר ואלדהיים והוסיף „אך אני מאמין שכל הצדדים גמרו אומר להצליח ואם כך הוא המצב הרי לבטח יהיה אפשר להגיע לשלום מכובד וצודק במזרח התיכון".

בלגיה מכחישה גניבת טילים

בריסל 10 (יופ"יע) — משרד ההגנה הבלגי הכחיש היום ידיעה שנתפרסמו בעתונות ההולנדית, לפיהן יתכן כי טילים נגנבו מבסיס הצבא הבלגי בדוראן שבמערב גרמניה.

דובר המשרד אמר, „משרד ההגנה מכחיש רשמית כי טילי „ניקי" כלשהם — או נשק אחר כלשהו — נגנבו מהמחסן הצבאי הבלגי בדוראן".

חזר אלוף גור

האלוף מרדכי גור, העומד בראש המשלחת הצבאית לשיחות ג'נבה להפרדת הכוחות בין ישראל ומצרים, חזר אמש ארצה.

בדבריו במטוס השיב האלוף לשאלה בקשר לשיחות בג'נבה: „אני שמח לשוב הביתה ולהפגש עם בני משפחתי".

לכתב עתי"ם נודע, כי אנשי המשלחת הישראלית יקיימו בישראל כמה התייעצויות, בעיקר עם שר הבטחון, משה דיין. עוד נודע כי הגנרל אנסיו סילסוואו, מפקד כח החרום של האו"ם יצא אתמול מג'נבה לקהיר ובאותו מטוס חזרו גם חברי המשלחת המצרית לקהיר.

הרמטכ"ל האמריקאני:

טילי „סקד" סובייטיים מצויים בידי סוריה ומצרים

וואשינגטון, 10 (ע"ר), — בידי סוריה ומצרים מצויים עתה טילי „סקאד" סובייטים ארוכי טווח המסוגלים לשאת ראשי חץ גרעיניים — אמר היום ראש המטות המשולבים של צבא ארה"ב, אדמירל תומס מורר.

טיל זה, שטווחו כ־300 קי"מ, מסוגל להגיע כמעט לכל מרכזי האוכלוסיה בישראל כשהוא משוגר מסוריה. אך לא בהכרח ממצרים.

האדמירל מורר אישר לראשונה את הבאתו של הטיל בסוריה, בתכנית טלויזיה ששודרה היום. קודם לכן אישר משרד ההגנה האמריקאני, כי טילי „סקאד" נמצאים בידי מצרים.

פקידים בכירים של משרד ההגנה האמריקאני אמרו, כי אין הוכחות המאשרות כי בידי המצרים ראשי חץ גרעיניים בשביל טילים אלה, ומקורות יודעי דבר אמרו כי לפי ההוכחות הקיימות, נמצאות בידי הסורים רק ראשי נפץ קונבנציונליים בעלי עוצמה רבה.

אדמירל מורר אמר כי הטיל „סקאד" הוסיף „גורם נוסף לפוטנציאל של הסורים, אך ברור כי אין לומר שנשק ספציפי זה מסוגל להטות את כפות המאזניים לצד הערבים".

המקורות גם אמרו, כי „מספר בנוע" של טייסים צפון קוריאניים מטיסים עתה מטוסי „מיג" בשביל הסורים. הוסיפו, כי אין הם מאמינים שהטייסים הצפון קוריאניים כבר השתתפו בקרבות לשהם.

טיל „הוק" שסטה ממסלולו פגע בטעות בבארות הנפט באבו רודס

טילי „הוק" ישראליים הציתו את בארות הנפט באבו־רודס. הטילים כוונו ליירוט מטוס מצרי, אך החטיאו את מטרתם ופגעו בטעות בבארות הנפט.

גילוי זה הובא אתמול מפי הכתב הראשי בישראל של רשת הטלויזיה של הב.בי.סי., דיוויס בריגנטון. על כך מסר כתב „שידורי ישראל" בארה"ב.

בריגנטון, שהופיע בתכנית „הדיום", המשודרת מחוף אל חוף, אמר כי הצנזורה בישראל לא הסכימה להעביר ידיעה זו, הצל כן נאלץ לעקוף אותה ולדווח על כך עם שובו לניו־יורק.

סובייטים חדרו למוצב החרמון

גילוי נוסף שלו היה, כי הליקופטרים מוסווים בצבעי צה"ל נחתו באזור המוצבים על החרמון בעת מלחמת יום הכיפורים, וטכנאים סובייטים הורדו למוצב, שבו נמצאו מכשירי ראדאר ומכשירים אלקטרוניים מתוחכמים מתוצרת ארה"ב.

הטכנאים הסובייטים נטלו עמם את הציוד, שהיוה המילה האחרונה בבין האלקטרוני, כדי ללמוד שיטות ראדאר אמריקאניות וישראליות.

בריגנטון סיים את כתבתו בהערה אירונית, כי הישראלים התפארו כאשר הצליחו בשעתו לסלק מכשירי ראדאר מלב אדמת מצרים, אך הם יודעים יפה להסתיר את העובדה, כי גם אותם אפשר להכות באותן שיטות.

ב„שידורי ישראל" נמסר, כי דובר צה"ל אישר את הפגיעה של טיל ה„הוק" במיתקנים באברודס, ואמר, כי כוונתה ועדה לחקור בנסיבות המקרה.

חמשת הנכבדים שגורשו מהגדה — מבקרים בעירק

בגדד, 10 (עי"ז) — חמשת הנכבדים של הגדה המערבית של ירדן שגורשו זה לא כבר ע"י שלטונות ישראל, הגיעו אמש לבגדד.

בהודעה לסוכנות הידיעות העירקית, אמר אחד מהם, עבדל חסן אבו סיור המאם משכם, כי ביקור זה נערך במסגרת סיור בבירות ערב. מטרת הסיור „להודיע לאחינו מה מתרחש בשטחים הכבושים ציבי ולספר להם על ההתנגדות האמיצה של הערבים לכובש".

למכירה
בשיכון הפועהמ"ז בת"א
3 חדרים + הול מואר
פינתית • טלפון 37896

המצרים ממשיכים ליזום תקריות

אבדות כבדות לאויב בחילופי אש ארטילריים בגזרות שבמערב התעלה

חייל נהרג מירית צלף באיזור פאיד; חייל נהרג ו־5 נפצעו באיזור עדביה

מאת סופרנו הצבאי

שני חיילים נהרגו, אחד בגזרת פאיד והשני באיזור עדביה ו־5 נפצעו שם בחילופי אש שהתנהלו אתמול בחזית המצרית. תקריות אש ממושכות התחוללו אתמול גם בגזרות עתקה — עדביה, צה"ל הגיב במתקפה ארטילרית כבדה בגזרה זו וכן היכה בעמדות המצריות באיזור פאיד, ששם נפגע חייל צה"ל. מעריכים כי היו למצרים אבידות רבות בחילופי האש ובקרב הארטילרי.

משקיפים מציינים את התמורה ה־ תקריות מצד המצרים גם בהיקפן וגם באמצעים — ארטילריה וטנקים — המופעלים בהן. בימים האחרונים נמנו עשרות תקריות בכל יום, כמעט כולן יזומות ע"י המצרים. המעריכים שיעדי התקריות הוא לפי מדיניות מכוונת מלמעלה התואמת את הקו הקשוח אותו מפגינים בימים האחרונים גם כלפי ארצות הברית מתוך מגמה להגביר לחצה של וואשינגטון על ישראל.

על ריבוי פתיחות האש מצד המצריים הגיב צה"ל בימים האחרונים במכות אש נמרצות.

התקרית שבה נפל חייל צה"ל אירעה בגזרת פאיד, בשעה 8.30 לערך פתחו המצרים באש נשק קל ובן צלפו לעבר כוחותינו דרומית מערבית לפאיד. צלף מצרי פגע בחייל צה"ל והרגו במקום. כוחותינו השיבו באש מקלעים כבדה לעבר עמדת האויב והתוצאה מכך הוכה העמדה המצרית לעלות באש, כנראה מדליקת תחמושת. חיילים מצרים נראו בורחים מהעמדה, אך אין כאלה שלא הספיקו ונפגעו מאש כוחותינו.

אחרי הצהרים שוב פתחו המצרים באש נשק קל בגיזרה זו והושבה אש לעבר מקורות הירי.

קרב ארטילרי בגזרת עתקה

קרב ארטילרי התחולל בגיזרת עתקה — עדביה. סמוך לשעה 10.55 פתחו המצרים באש מרגמות 52 ו־120 מ"מ דרומית מערבית לתל עדביה. הושבה אש ארטילריה לעבר מקורות הירי. בשעה 11 הרחיבו המצרים את גזרת האש וירו פגזי מרגמות וארטילריה לעבר כוחותינו שבאיזור ג'בל עתקה ותל עדביה. בין היתר ירו גם על כמה ספינות של חיל הים.

צה"ל הגיב באש ארטילריה חזקה לעבר העמדות המצריות בכל האיזור. האויב הפסיק את אשו אך נוכח המדיניות המצרית המשיכה ארטילרית צה"ל להפגיז את עמדותיהם ומעריכים שהיו למצרים נפגעים רבים.

5 חיילי צה"ל נפצעו

חילופי האש נמשכו לסירוגין עד שעה 3 אחה"צ ובהם נהרג חייל אחד וחמישה נפצעו.

סמוך לשעה 11.30 פתחו המצרים באש נשק קל לעבר כוחותינו שמצפון לאגם המר הקטן כמו כן פתחו המצרים פעמיים באש מרגמות לעבר מחנותינו מזרחית לאי אל־בלח.

בשעות אחה"צ התפתחה תקריה חמורה גם במבואות העיר סואץ. בשעה 5.30 לפנות ערב ניסו המצרים לשפר את עמדותיהם בשטח שלא היה בשליטתם במבואות המערביים של העיר סואץ. נורתה לעברם אש. באותה שעה לערך פתחו המצרים באש תותחי ללא־רתע לעבר כוחותינו שבמזרח העיר סואץ. כמו כן ירו המצרים פצצות בזוקה ופגזי ב. ס. לעבר כוחותינו שבעיר סואץ. הושבה אש ארטילריה לעבר מקורות הירי. חילופי האש נמשכו כשעה.

במבואות המערביים של העיר תפסו המצרים כוכור מספר תושבות שהאו"ם דרש את פינויים. מסתבר שחיילים הפינים לא הצליחו לשכנע את המצרים להסתלק מן השטח ואתמול הבטיחו להתויק בו ואף לספר עמדות. בתגובה על כך פתחו כוחותינו באש.

בימים האחרונים נפלו לידי כוחותינו מספר חיילים מצריים, שנשבו באזורים שונים בחזית הדרום.

איגרת ישראל לאו"ם:

מעבר השיירות לארמיה 3 מותנה בשמירת הסכם הפסקת האש

מאת סופרנו המדיני בירושלים

מעבר השיירות לארמיה השלישית המצרית הוא חלק אינטגראלי מהסכם ששת הסעיפים בין ישראל למצרים שנחתם ב־11 בנובמבר 1973. סעיף ראשון של הסכם זה מדבר על שמירה קפדנית של הפסקת האש — נאמר באגרת שישראל הגישה אתמול לאו"ם בתגובה על הפרות הפסקת האש על ידי מצרים.

האיגרת מרמזת שהסכם מעבר השיירות קשור בהסכם הפסקת האש. אם סעיף אחד של ההסכם אינו מבוצע, אי אפשר לבצע גם את יתר הסעיפים.

האיגרת מאשימה את מצרים במדיניות מכוונת להפרת הפסקת האש ומצטטת קטעים מן העתונות המצרית המאשרים עובדות אלו.

באיגרת נוספת מאשימה ישראל את סוריה בהחרפת המתיחות ליבוי אווירה מלחמתית, נסיונות לשפר עמדות ועוד.

הצטרף ל... תגמור
קופת הגמולים מרכזית ליד
בנק דיסקונט
לישראל בע"מ

ועדת המו"מ של המפד"ל נפגשה עם ועדת המערך בעניין הקמת ממשלת חירום לאומית

מאת סופרנו לענייני מפלגות

שאלת הקמתה של ממשלת חירום לאומית נידונה אתמול בפגישה שקיימה „ועדת המו"מ" של המפד"ל עם „ועדת המו"מ" של המערך.

בפגישה שנערכה במרכז „העבודה" הביאו נציגי המפד"ל את עמדת המפלגה לפיה יש להקים ממשלת חירום לאומית. נציגי המערך הסבירו את הסיבות שבגללן הם מתנגדים לצירוף „הליכוד" לממשלה ועיקרן הפער בעמדות המדיניות שבין המערך לבין „הליכוד". יצויין, כי גם תביעתה של המפד"ל שהועלתה בפגישה, שהמערך יקיים פגישה עם נציגי „הליכוד" לבחון אם בכל זאת ניתן למצוא בסיס לשיתוף פעולה בין שתי המפלגות — נדחתה על ידי המערך.

סוכם, כי נציגי שתי המפלגות ידווחו לשולחיהם על תוצאות השיחה.

בישיבת סיעת המערך שהתקיימה אמש דיווח מזכיר „העבודה", ח"כ אהרון ידלין, כי במגעים עם המפד"ל העלו נציגיה תביעה לאמץ את „החוק הנורווגי" המאפשר לשר שהתפטר מן הכנסת לשוב ולהיות ח"כ כאשר הוא מתפטר מכהונת שר. מר ידלין אמר כי ח"כ י. קרגמן מתכוון להגיש הצעת חוק פרטית בעניין זה אשר תזכה לתמיכת המערך.

הפגישה עם החזית התורתית

אתמול התקיימה גם פגישה בין נציגי החזית התורתית לבין נציגי המערך, מטעם „החזית" היו ח"ה: לורנץ, כהנא, אברמוביץ, פרוש, ורדיגר, גרוס וקאהן. נציגי „האגודה" ציינו, כי ל„חזית" אין עקרון שלא להצטרף לממשלה אולם ההדרדרות שחלה בתחום הדתי לא אפשרה להם להצטרף לקואליציה. הבהירו כי יתנו את הצטרפותם בתיקון חוק השבות, חוק האנטומיה והפתולוגיה ואת עניין מתן היתרי עבודה בשבת.

דוברי „החזית" הטעימו, כי אם ניתן לתקן את החוקים הנ"ל יביאו את הנושא בפני „מועצת גדולי התורה". הוסיפו, כי אם יחליטו על הצטרפות יתבעו גם חברות בוועדות הכספים חוץ ובטחון. עוד הבהירו נציגי „החזית" כי אם „מועצת גדולי התורה" יאסרו עליהם להצטרף לממשלה תיתכן תמיכת „החזית" בכנסת בעמדות המדינית של המערך תמורת סיכומים מוקדמים בנושאים מסויימים.

ביום שני הקרוב תתקיים פגישה נוספת בין „החזית" לבין המערך. היום עומדת להתקיים פגישה בין המערך לבין ל"ע.

פגישת בורג — בגין

שר הפנים ד"ר יוסף בורג, קיים אתמול שיחה עם ח"כ מנחם בגין. ד"ר י. בורג הודיע למר בגין על החלטת הנהלת המפד"ל, הרואה צורך בהקמת ממשלת חרום לאומית.

מר בגין הודיע לשר הפנים כי הליכוד מחייב בתקופה מיוחדת זו הקמה ממשלת ליכוד.

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.18	5.33
תל־אביב	4.36	5.35
חיפה	4.26	5.32
באר־שבע	4.34	5.33
אילת	4.38	5.39
החרמון	4.34	5.32
גושן	4.50	5.48

צמרת „העבודה" אשרה ההחלטה להקים הקואליציה החדשה במתכונת זו היוצאת

מאת סופרנו לענייני מפלגות

לשכת הצמרת של מפלגת „העבודה" אישרה אתמול את החלטת „ועדת המו"מ" של המפלגה לפיה יש להקים את הקואליציה החדשה במתכונת הקואליציה היוצאת עם אפשרות לצרף את החזית הדתית התורתית.

ה„לישכה" המשיכה אתמול לדון על תוצאות הבחירות לכנסת השמינית. ח"כ מ. בר־פורת ביקר את מפ"ם על התקפותיה על שר הבטחון, מ. דיין הטעים כי התקפה על דיין כמוה כהתקפה על רפ"י לשעבר והוסיף כי רפ"י לשעבר מלוכדת כבעבר. לדעתו חקיקת „חוק בדר־עופר" היה משגה כשם שאי־קבלת חוק בחירה ישירה של ראשי ערים היה משגה. כמרכזן ביקר את „המודעות היהודית". שפורסמו על־ידי המערך במהלך מערכת הבחירות.

סגן שר התחבורה, גד יעקובי כמו קודמו הטעים כי עקרונית אין הוא שולל הקמת ממשלת חרום לאומית אלא שהקמתה מותנית בשלושה דברים: שיהיה בה רוב ברור למערך; שהגב' מאיר תסכים להקמת ממשלת חירום; שממשלה זו תוקם על בסיס של קווי יסוד. מר יעקובי דיבר על הצורך בהיערכות מחודשת בנושאי כלכלה וחברה; קרא להדר דמוקראטיזציה; לשינוי שיטת הבחירות; לבדק בית יסודי ובנייתה מחדש של המפלגה — לא של מפא"י ההיסטורית אלא של מפלגת „העבודה".

אבן קורא להשתחרר מ„משקפות במההיסטוריות"

שר החוץ אבא אבן ביקר את מר דיין, אם כי לא נקב בשמו. קרא למפלגה להשתחרר מנוסחאות בטחוניסטיות שאין להן כיסוי; יצא נגד הכריזמטיות; נגד ממשלת ליכוד, ותקף בחריפות את אלוף אריאל שרון שמעשיו (פעילותו הפרלימית) הם בבחינת „מציאות שערורייתית" וזו „תופעה שאין דוגמתה בשום חברה דמוקראטית בעולם".

בן־אהרון מבקש האמינות של ההנהגה

נגד האלוף שרון יצא גם יצחק בן־אהרון. הוא התייחס גם לדיין ואמר בין היתר כי „מי שרוצה להתפטר צריך להפש כהזבת שתורצה לקבל את ההתפטרות. מר בן־אהרון טען כי נפגעה האמינות של ההנהגה „ועד לרגע זה לא אמרנו את כל האמת לעם". הביע שלא להתיר את שולמית אלוני.

השר ח. גבתי אמר, כי המפלגה איבדה את חינה את כוח המשיכה שלה „ואינני יודע עד כמה זמן נחזיק מעמד". הרבה לדבר על אווירת השחיתות וחוסר האימון הקיימת במפלגה.

ח"כ א. זילברברג דיבר על המריבות הפנימיות במפלגה הגורמות לה נזק. הוסיף כי תנועת המושבים תתבע את תיק החקלאות.

בישיבת סיעת המערך הודיע ח"כ מ. ברעם כי הרשימות הערביות מצטרפות למערך וכי מעתה תמנה סיעת המערך 54 איש.

הגנרל השוודי בנגה לילייסטראנד — מונה ראש משקיפי או"ם בגבול ישראל—סוריה

שטוקהולם, 10 (יופ"יע) — מיוזר גנראל בנגה לילייסטראנד משוודיה נתמנה היום לראש מטה משקיפי האו"ם במזה"ת ובתוקף תפקיד זה יהיה אחראי למשקיפים הפועלים בקו הגבול בין ישראל, לבנון וסוריה.

לילייסטראנד, בן 54 בא במקום גנראל אנסיו סילאסוואו מפינלנד, שנתמנה לתפקיד מפקד כח החירום של האו"ם, המונה 5,500 חיילים המוצבים באיזור תעלת סואץ.

הגנראל השוודי יהיה אחראי לכ־300 משקיפים, ל־5 עמדות תצפית בין לבנון לישראל ו־18 עמדות תצפית בין סוריה לישראל.

לילייסטראנד ייצא לירושלים „תוך כמה חודשים ויתגורר ב„ארמון הנציב".

כשנשאל מה דעתו על הסיכויים להשכנת שלום בר־קיימא במזה"ת, השיב הגנראל השוודי „אני חש שנעשתה פעולה רבות עוצמה למען השלום במזה"ת ואם אוכל לתרום את תרומתי הדלה למאמצים האלה אעשה זאת".

גנראל לילייסטראנד נולד בשטוקהולם ב־26 בפברואר 1919. הצטרף לצבא השוודי ב־1937. במלחמת העולם השניה שירת בצבא הפיני כקצין תותחנים מתנדב.

בתום המלחמה זכה לילייסטראנד בתואר מוסמך בפילוסופיה ובמדעי המדינה והתמחה בשפות אוגרית וסלוויות.

מיטראן יבקר במצרים

פאריס, 10 (יופ"יע) — פרנסואה מיטראן, מנהיג המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית, יבקר בקהיר מה־28 בינואר עד ל־1 בפברואר — מסרו היום פקידי המפלגה.

יוסף זיו שוחרר מבית החולים

לונדון, 10 (ע"ר) — יוסף אדוארד זיו, מראשי הציונים בבריטניה ונשיא רשת החנויות „מרקס אנד ספנסר", שוחרר היום מבית החולים פחות משבועיים ימים לאחר שנורה בפניו ע"י אקדוחן שפרץ לביתו בלונדון.

בעקבות תקרית זו הגבירה המשטרה את השמירה על מנהיגים יהודיים בריטיים, ביחוד לאחר שנתקבלו ידיעות בדבר „רשימת הוצאות להורג" של מנהיגים יהודיים במדינה.

מר זיו נורה ע"י אקדוחן „בעל תווי פנים ערביים", המשטרה סבורה כי הוא הגיע במיוחד ללונדון לצורך ההתנקשות.

מר זיו, 68, התאושש במהרה לאחר שכדור הוצא מראשו.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית, יירדו ממטרים יחידים. טמפרטורות המקסימום החזויות להיום: ירושלים 10, רמת הגולן 7, חיפה 16, השומרון 11, תל־אביב 17, יריחו 18, עזה 18, באר־שבע 17, אילת 22, מפרץ שלמה 21 מעלות.

למכובדנו מר פנחס שינמן
ראש המועצה הדתית לת"א־יפו
ברכות מאליפות
עם הבחרך לחבר הכנסת השמינית
יצליח ה' דרכך גם בתפקידך החדש ותזכה לתרום מכישרונותיך הברוכים להרמת קרן התורה והיהדות בישראל ולחיזוק מעמדם וכבודם של המועצות הדתיות בארץ.
ארגון הרבנים ועובדי המועצה הדתית לתל אביב—יפו

לידידנו הנכבד
מר פינחס שינמן
ראש המועצה הדתית לתל־אביב—יפו
ברכותינו הלבביות
להיבחרו כחבר הכנסת השמינית
מאחלים
יהודה ספוקויני ומשפחתו
אוגסבורג

חוג חברים יוצאי ארצות דוברי הונגרית שע"י המזרחי והפועל המזרחי בישראל
מברך את יקיר החוג
ד"ר דוד רוזן־צבי
להיבחרו כחבר מועצת עירית ת"א־יפו
ומאחל לו מזל טוב ועבודה פוריה למען העיר ותושביה
ההנהלה

המועצה הדתית אשדוד
מצטערת על שלושה ספרי תורה שנגנבו מבית הכנסת „אליהו הנביא" באיזור ד' באשדוד ופונה בזה לכל ועדי בתי כנסת שלא יקנו ספרי תורה אלא אצל סופרים מוכרים.
פנחס אבוחצירא
ראש המועצה הדתית אשדוד

המפלגה הדתית לאומית / הסתדרות הפועל המזרחי
סיעת למפנה
הודעה
ישיבת המזכירות המורחבת
של הסיעה נדחתה ליום רביעי כ"ב טבת תשל"ד (16.1.74) ותתקיים בבית המרגוע „גיר עציון". הכנס ייפתח בשעה 12.00 בצהרים וימשך עד למחרת בשעות הצהרים.
☐ חברי המזכירות מתבקשים לאשר השתתפותם טלפונית ל־03־443056

המפלגה הדתית לאומית — תל אביב
אחד העם 108 טלפונים: 224175, 228642
מבצע כסות חורף
לכבוד מנהלי בתי הספר והחברים
לקראת החורף אנו מעונינים בבגדים
משפחות מרובות ילדים והצריכים בבגדי העיר
נא לפנות לטלפונים הרשומים לעיל. נבוא לקבל הבגדים בתודה.
י. סוספינסקי מחלקת הסעד

דרוש בירושלים
מחסן מאורר ויבש
בגודל 200—400 מ"ר — לשלושה ארבעה חודשים
לכתוב ת.ד. 7555 ירושלים — עבור מחסן

אוניברסיטת בר אילן
המחלקה לספרות עברית וספרות עולם
הציבור מוזמן להשתתף ביום עיון לזכרו של
פרופ' ברוך קורצווייל ז"ל
במלאת שנה לפטירתו
יום העיון יתקיים, אי"ה, ביום א' י"ט בטבת תשל"ד (13.1.74) בשעות 14.00—18.00 באודיטוריום הקטן שבבנין המנהלה, בהשתתפות רקטור האוניברסיטה פרופ' מ. צ. קדרי, סגל המחלקה ואורחים.

בצער רב אנו מודיעים על פטירת
אבי וסבנו היקר
אריה קרבצ'יק
מביאליסטוק
שנפטר בשיבה טובה
ההלויה התקיימה אתמול ט"ז טבת תשל"ד
המתאבלים
בנו וכלתו נתן ויוכבד קרבצ'יק
נכדותיו וכל בני המשפחה

ישיבת בני עקיבא „בית שמואל" — חדרה
מודיעה בזה כי ביום שני, פרשת „וארא", כ' טבת תשל"ד, 14.1.74, בשעה 6 בערב, תתקיים ב„היכל הישיבה" אזכרה והקדשת ספריה תורנית ליד ישיבתנו,
ע"ש אבי פיקרש הי"ד
בוגר הישיבה אשר נפל בגבורה בגולן, בחודש תשרי תשל"ד
קרובי ורעי החלל והמשפחה מוזמנים בזה.
בכבוד רב
הנהלת הישיבה

ביום השני כ' טבת יום השנה לפטירת יקירתנו
לאה שפורר ז"ל
תתקיים אזכרה בשעה 3.30 אחה"צ ע"י קברה
בבית העלמין בקרית שאול.
הפגישה ליד שער בית העלמין.
בעלה דוד שפורר
משפ' קופיל
משפ' פרשטנברג
משפ' רפפורט.

هكذا من الاصل

ראשיתו של משא־ומתן

(של המצפה)

ועדת משא־ומתן של המפלגה הדתית־לאומית המוסמכת לנהל שיחות עם מפלגות שונות כדי להביא להקמת ממשלת־חירום לאומית, נפגשה אתמול עם נציגות המערך לבירור בדבר הקואליציה הממשלתית הבאה. פגישה דומה ודאי תיערך עם נציגות הליכוד.

המגמה להקים ממשלה רחבה המקיפה כל הכוחות הלאומיים בעם, מהמערך עד הליכוד וכל חלקי הציבוריות הדתית, מקמער־תה, שבשעת־חירום בטחונית ומדינית כורח־חיים בממשלת־חירום המייצגת רובו המכריע של עם־ישראל.

אפילו יש רוב למפלגה אחת אחריותה מחייבתה לשתף בממשלה מפלגות נוספות, כפי שנהגו מדינות בימי מלחמת־העולם. על־אחת־כמה־וכמה כשאין רוב למפלגה אחת וצורך בשותפות קואליציונית, שיש למצות כל האפשרויות להקמת מימשל המייצג את הציבור לכל חלקיו.

המדובר הוא ללא קווי־יסוד מוקדמים, שמגבילים מראש כל שותפות רחבה, אלא ממשלה רחבה כשלעצמה, שתרון תוך שיכנוע הדדי בשאלות שעל הפרק. אם כל הצדדים מכירים בהכרח להרגע מן השיגרה ולהקים ממשלה אמינה על העם כולו, כפי שהנסיבות מחייבות, הרי יהיה בה מרחב רב הן לחילוקי־דעות והן לדעות זהות.

יוזמתה של המפד"ל היא זו של מפלגת, שלפי עקרונותיה ולפי מעמדה רואה את עצמה חייבת לגשר בין שמאל לימין בהרכבת קואליציה רחבה. מאחר שעלולים להיות מיכשולים רציניים לא רק מצד אחד אלא גם משני הצדדים, הרי סביר שזו הצעה חשובה למשא־ומתן עד גבול האפשרות.

ממשלת־חירום לאומית עיקרה הגברת אימון, העלאת מוראל וחיזוק ידי הממשלה שמנהלת המשא־ומתן. משישני הצדדים יעמידו תנאים מכבידים להרכבה, עד שתהיה תסרת גמישות חיונית להכרעות, הרי הם יכשילו מראש הקמתה. המפלגה הדתית לאומית סבורה, שביוזמתה מייצגת דעת רוב תושבי הארץ.

ענייני ביטחון ומדיניות הם דחופים ביותר. אבל המפד"ל בהצטרפותה לקואליציה הבאה רואה בתיקון חוק השבות לגבי גיור כדת משה וישראל יסוד איתן לייהוד העם היהודי ושלימותו. זה עקרון חיוני שאינו סובל דיחוי כלשהו. עם הנאבק על גבולות ארץ־ישראל ראש־וראשונה קובע בחוק גבולות זיהותו הדתית והלאומית.

במערכה על פתרון בעיית מיהו יהודי תעמוד המפד"ל מול המערך והליכוד יחד. הרשימה החדשה של לוחמה אנטי־דתית, שמתחברת עם הליבראלים העצמאיים לגוש פרלמנטרי, תובעת כבר בקול צעקני חופש־הצבעה נגד חוקי היהדות כתנאי לתמיכה בקואליציה הממשלתית.

המערך שמציע קואליציה במתכונת הקודמת, כשהוא מעוניין גם בצירופו של הגוש האגודאי, כלום הוא נכון ליענות לדרישות הדתיות, ובראשן תיקון בחוק מיהו יהודי? ואם ייענה לדרישות בתחום זה, איך ינהג הגוש האנטי־דתי הלוחם קול־אלוני? האם המערך נכון לקואליציה עם שתי המפלגות הדתיות בלבד?

שותפות קואליציונית מותנה בהסדר העניינים היסודיים של הציבור הדתי. זו הבטחת המפד"ל לבחוריה והיא תעמוד על ביצועה. המערך יעשה מעשה רב כשייענה לשותף או לשותפים הדתיים, משתישאר אפשרות אחת־יחידה להקמת קואליציה הנשענת על רוב ניכר. זה יהיה מיבחנו.

חוגים חילוניים מציעים להקים ממשלת מיעוט יהודי ולה רוב של קול אחד בעזרת הסיעה הערבית. אמנם רוב קלוש, אף לדעתם, רצוי יותר מלהיזקק לסיעה הדתית ודרישותיה, ולקיימה עד שיווצרו נסיבות ראויות לעריכת בחירות חדשות. יש להניח, שהגוש האנטי־דתי החדש, שהמלחמה בדת משה וישראל קודמת אצלו כבראה לבעיות ביטחון ומדיניות שלאחר מלחמת יום־הכיפור, יתמוך בהצעה זו בלא־מעט התלהבות. אך ממשלה של מיעוט יהודי, בעלת מגמה חילונית לוחמת, תהיה מחוסרת סמכות ממשית בימי דיונים והכרעות בעניינים שהם מעצם קיומנו.

המשא־ומתן הוא בראשיתו ובשלב זה עיקרו ממשלה רחבה או מצומצמת, משיגיעו לשלבים הבאים תריבים יהיו כרוכים בבעיות לא־קלות. פתרונן יוכיח הדיברות הדדית. המוצא של בחירות חדשות השמע בלילה הראשון שלאחר הבחירות, אך כל־עוד יש סיכויים להרכיב ממשלה בעלת בסיס איתן, ידתעו מלהסתכן בבחירות חדשות, שעלולות להסתיים במבוכה.

המפלגה הדתית־לאומית פותחת במשא־ומתן על סמך מצעה בענייני ממשלת־חירום לאומית, הדרישות הדתיות והיסודיות. מראש ידועים הלוקי־הדעות, כשם שאין מתעלמים מן הנתונים הקיימים, והנחיצות להקים ממשלה סמכותית רחבה ללא השהיות מרובות.

השיחות והמקנותיהן, שיקבעו פני המימשל להבא, כשלפניו הכרעות חיוניות ביותר, מחייבות אחריות הדדית לכל מה שעומד להיות מוכרע. משקלה של המפד"ל במשא־ומתן זה רב מאד ולפיו תהיה ודאי קביעתו.

בו בפרק קרואה המפלגה הדתית־לאומית לבצרון פנימי, כלקח תוצאות הבחירות האחרונות. ירידה מסויימת מציאה מאגונות ומכריזה לבדוק בדאגה את משמעותה. המפלגה הדתית הגדולה, שבמסגרתה רבבות חברים ואוהדים, אנשי אמונה ויצירה, אינה נבוכה גם כשהפסידה קולות. היו כמה וכמה גורמים לכך. אבל היא גם מוטרדת בהכרח לעשות את ההפסד ארעי ולהוליך אל יציבות דינאמית. בדיקת הקלפיות לאזוריהן ומיונן, תוך כדי ניתוח הממצאים, תגלה נקודות־תורפה ודרכי הבראתן.

הציבור יבחן את אימונו במפד"ל, וגם אלה שהצביעו הצבעת־מחאה לאחרים, מהכים לתוצאות המשא־ומתן, שיהיו בהן אמונה, אומץ ואחריות. הישגים ייבחנו בביצועם. בכל האפשרויות יצטרכו להיות ראויים לאימון מלא של המוני התושבים שאותם הם מייצגים. מפלגת מתוקנת בשריקה אינה יוצאת מכליה בעלייתה ואינה נופלת ברוחה מירידה. היא מתקנת את עצמה ביד נאמנה וחוזרת לאיתנה.

באמנותה לעצמה גברה תמיד המפלגה על קשיים וגם היום ומחר תגבר עליהם. יעדיה היסודיים, שלשמם קיימת ובזכותה בוחרים למענה יעמדו לה במשא־ומתן במעמדה כלשון־מאזניים, יעמדו לה בהכרעותיה, ומאמציה המחודשים להגשמתם יעמדו לה להתעלות בכוחה הציבורי.

הנרי קיסינגר על ביקורו השלישי באיזור

אפעל לניסוח הצעות מוחשות שיידונו ע"י הצדדים בג'נווה

ושינגטון, 10 (עי"ר, יופי"ע) — שר החוץ האמריקאני ד"ר הנרי קיסינג'ר אמר היום כי שליחותו לא נועדה להביא ל־הסכם ישראלי־מצרי מיידי על הפרדת הכוחות הצבאיים ל־אורך תעלת סואץ, אלא לנ־סוח הצעות מוחשות, שיידונו לאחר מכן על ידי שני הצד־דים בג'נווה.

במסיבת עתונאים שקיים קיסינגר לפני שהמריא למסעו השלישי ל־מזרח התיכון מאז מלחמת יום הכי־פורים, הטעים שר החוץ כי אין הוא נושא עמו „כל הצעה מיוחדת". הוא מקווה שיוכל לדון עם נשיא מצרים אנוואר סאדאת על רעיונותיו של המנהיג המצרי בשאלת הפרדת ה־כוחות ועל התרשמותו מנקודת הר־אות הישראלית, לפני שיגיש לממש־לת ישראל את תוצאות שיחותיו עם סאדאת.

קיסינגר הטעים שהוא מצפה שאכן יגובשו בזמן ביקורו הצעות מוח־שיות, שיביאו להפרדת הכוחות.

„אני רוצה לראות, אם אנו יכו־לים להפוך רעיונות כלליים להצעות מוחשיות. אנו מקווים שלאחר ש־הצעות מוחשיות מעין אלה יגובשו יתפתחו שיחות ישראליות־מצריות רציניות בדבר הפרדת הכוחות", — אמר שר החוץ האמריקאני.

הטעים כי אינו מצפה שבעקבות ביקורו השלישי במזרח התיכון מאז מלחמת יום הכיפורים תפורסם מוד־עה על פתרונות סופיים.

„איני מביא עמי כל הצעה מיוחדת לאסואן", הבהיר קיסינגר. הטעים שאם לאחר ביקורו בישראל, תגבש ממשלת ישראל הצעה „נהיה מוכנים לקחת אותה למצרים.

קיסינגר נשאל אם לא קיימת סכנה שיהיה מעורב באורח אישי יותר על המידה במצב המזרח־תיכוני, מאחר שהוא עורך ביקורים כה רבים באי־זור וממלא תפקיד כה גורלי בנושא.

על כך השיב שר החוץ האמרי־קאני כי ביקור זה נערך „לפי בקשת הצדדים".

באותה מסיבת עתונאים הזהיר קיסינגר את אומות העולם מפני התחרות ללא מעצורים, מתוך כוונה שכל אחת תבטיח את אספקת הנפט שלה, בציינו שאף מדינה אינה מסו־גלה לפתור בעייה זו בכוחות עצמה.

על כל הצדדים להבין שבשאלה זו קיימת תלות הדדית בין מדינות העולם.

עיתון לבנוני מוסר על הצעה ל„נסיגה התחלתית" של צה"ל מהגדה המערבית

ביירות, 10 (עי"צ), — ישראל עומדת להגיש בישיבה הבאה של ועידת ג'נווה הצעה בעניין „נסיגה התחלתית" מהגדה המ־ערבית — על כך מוסר היום העתון הלבנוני „אל אנואר", המקורב למשטר המצרי.

לדברי העתון אלה הם פרטי ההצעה:

1. נסיגה ישראלית מהאיזור שכם — ג'נין — טול כרם ומ־רצועה המובילה לרמאללה.
2. קיום עמדות ישראליות ב־ירושלים, חברון, יריחו ובעבק הירדן וכן בגבעות השולטות על אזורים אלה.
3. קביעת מסדרונים, שיאפ־שרו לירדנים גישה לאזורים שיפונו על ידי ישראל ולישר־אלים מעבר באזורים שייתפסו על ידי ירדן.

לדברי העתון ייקבע השלב השני של הנסיגה הישראלית ל־אחר ביצוע תוכנית זו.

שר החוץ אבן, ערב בואו של קיסינג'ר:

עדיין אין לישראל שום תכנית מגובשת שאה"ב מתבקשת להשיג לה הסכמת מצרים

„כאשר תגובש הצעה על הפרדת הכוחות, שישראל תרצה לחתום ע־ליה, ידעו זאת לפני כן הכנסת ו־הציבור. בשלב ביניים של בירור העניין, אני מקווה, שביקור קיסינ־ג'ר יקדם אותנו יותר רחוק לקראת אפשרות לגבש הצעות סופיות" — אמר אמש שר החוץ אבא אבן ב־ראיון בטלוויזיה.

שר החוץ ציין, כי שר הביטחון מ. דיין השמיע באזני מארחיו ב־ואשינגטון כמה רעיונות כלליים ה־מנחים את ישראל בכל הנוגע ל־הפרדת הכוחות. מה המטרה שאנו רוצים להשיג, מה הקשיים העו־מדים מכל הורה כהזהיתנו מקו כל־שהו. אולם לא הגיש תבנית מפו־רטת. ולא נתבקשה הסכמתה של ארה"ב לשום תכנית מפורטת.

השאלה היתה, האם בעיניה של ארה"ב הרעיונות הכלליים הללו הם די רציניים, כדי שתרצה לטפל ב־מאמץ לקדם הסכם, תוך הבאת עק־רונותיה של ישראל בחשבון. כנר־אה סברה ארה"ב, שזהו המצב. ו־על כך היא מוכנה לקבל על עצמה את הטיפול בשיטה של פעולה, ש־הוכיחה את יעילותה בשני מעמדים קודמים", אמר אבן.

עם זאת אין לנו עדיין תכנית מפורטת מצויירת על מפה. אנחנו יודעים בדרך כלל מה המטרה, ה־סיכונים והחששות. ולאיזה בעיות יש למצוא פתרון. אבל אנו רחוקים מאד מכל יכולה לומר, שיש תכנית ישראלית מגובשה, שארה"ב מתב־קשת כאילו להשיג עליה את ההס־כמה המצרית. המצב אינגו בשלב מתקדם כזה".

ש: על איזה רעיונות בכל זאת נתבקשה ארה"ב לתת את דעתה ו־הסכמתה.

ת. כיצד רואה ישראל את נושא הפרדת הכוחות, למה ישראל סבו־רה, כי זוהי מגמה חיובית, וכמה גבולות של סיכון אפשריים. הנושא נידון, בלי להייב את ממשלת יש־ראל לשום תכנית מגובשת, ואנו לא נגבש תכנית עד שנקבל את בי־קורו של קיסינג'ר בישראל.

ש. האם מדויק לזכור שתגובה מצרית על דברי שר הביטחון מ. דיין כפני קיסינג'ר בסוף השבוע בואשינגטון, היא בצבע שמהווה בסיס לאיזה שהוא הסדר של הפ־רדת כוחות וניתוקם?

ת. אינני מוסמך להרחיק לכת עד כדי כך. כל מה שידוע לי, שכנר־אה ממשלת מצרים מעוניינת לק־בל את ביקורו של ד"ר קיסינג'ר, תוך ידיעה שזהו הנושא שהוא עו־מד להעלות, אולם זה לא יהיה אח־ראי מצידי, אילו ניסיתי לחייב את ממשלת מצרים מעבר לעובדה ה־פשוטה הזו.

הבנק ליצוא ויבוא שוקל השתתפות במימון הנחת צינור נפט במצרים

ואשינגטון, 10 (עי"ר), — הבנק האמריקאני לייצוא ויבוא שוקל עיסקת מימון בסך 100 מיליון דו־לר לבניית צינור נפט במצרים — נודע היום.

הבנק סירב למסור פרטים כלשהם על המלווה, אך ציין כי ייתכן ש־עוד הלילה תתקבל החלטה.

פרטים מעטים על רצנת המלווה נמסרו ע"י חבר ועדת הבנקאות של בית הנבחרים האמריקאני, תומס ריס.

מר ריס מסר בהודעה לעתונות, כי הזמן אינו מתאים להעמיד ל־רשות מצרים „נשק מלחמתי חיד־ני".

הוסיף: „מצרים היא היוזמת ה־ראשית של אמברגו הנפט הערבי הנוכחי נגד ארה"ב". שאל, מדוע יקבלו חברות נפט אמריקאיות, א־שר יהיו שותפות בעיסקה, סיוע פי־ננסי באמצעות הממשלה האמריקאי־נית בשעה שרווחיהן מאמירים לת־לות.

שלטונות ארה"ב יבדקו את פעולות בתי הזיקוק

ואשינגטון, 10 (יופי"ע), — ויל־יאם סיימון, מי שעומד בראש רשות האנרגיה האמריקאנית, הקים היום כוח משימה, שעליו יוטל לבדוק את המחירים. את הרווחים ואת רשימות ההספקה של כל בתי הזיקוק ב־ארה"ב.

צעד זה ננקט לאחר שהושמעה ביקורת על הממשלה שהיא אינה מקבלה נתונים מדויקים על המ־חירים וההתגברות.

התוכנית נועדה להבטיח אי הע־לאת מחירים מעל לשיעור מוצדק.

הגיע שר העבודה של וסטפליה

שר העבודה והבריאות של ממש־לת מדינת וסטפליה שבמערב גר־מניה, מר הרבר פיגל, הגיע אתמול לביקור רשמי בארץ, כאורח משרד העבודה.

דיפלומט אמריקאני נאלץ לעזוב את סין — לאחר שהיה מעורב בתאונה קטלנית

ואשינגטון, 10, (יופי"ע) — אחד מבין עובדי משרד הקישור הדיפלומטי שארה"ב מקיימת ב־פקין הוחזר לארה"ב, מאחר ש־מכוניתו פגעה בילדה והרגה אותה — על כך מסר היום משרד החוץ.

פקידי משרד החוץ ציינו כי סין דורשת שכל דיפלומט ה־מעורב בתאונות דרכים קטלנית יחזור לארצו. בהתאם לנוהג זה נתבקש ניקולאס פלאט, פקיד מדיני של המשלחת האמריקאנית לחזור לארצו.

פומפידו: משבר הנפט גורם קשיים רציניים לצרפת

פאריס, 10 (יופי"ע), — נשיא צרפת פומפידו אמר היום, כי צרפת ניצבת בפני קשיים רציניים בשל משבר האנרגיה, ועלולה לחסוך ב־דלק.

פומפידו אמר, „העולם התעשייתי הבין זה עתה כי חלפה תקופה ה־צריכה הבלתי־מבוקרת.

„כל הצרפתים חייבים לחסוך ד־לק כל אימת שהדבר ניתן, כדי ל־אפשר לנו להתגבר על קשיים ר־ציניים מאוד הצפויים עלינו ב־1974.

עם זה אמרו, כי צרפת מתנגדת להקמת „סינדיקט של ארצות עשי־רות".

סעודיה שילשה את הכנסות הנפט שלה

ביירות, 10 (עי"ר) — סעודיה כמעט שילשה את הכנסות הנפט שלה כ־תוצאה מהעלאת מחירו — מסר כאן היום השבועון הלבנוני „אל סאיאד".

השבועון ציטט את סגן שר הנפט הסעודי, סעוד אל פייסל, שאמר כי עתודות הנפט של ארצו עלו מ־7 מיליארד דולר ל־20 מיליארד דולר.

אנדרלמוסיה בתחבורה הבריטית

לונדון 10 (יופי"ע ועי"ר) — תוהו ובוהו השתרר היום בתחנות רכבת ברחבי איזור לונדון, כאשר עובדים הפסיקו את העבודה במפתיע והשאירו מ־אות אלפים נוסעים ללא כל אמצעי תחבורה שיביאו אותם לעבודה.

פקיד בכיר בממשלת הית התנבא היום שסכסוכי העבודה, אשר הצמ־יחו לאחרונה עלולים להגדיל את מס־פר מחוסרי העבודה בבריטניה עד ארבעה מיליון פועלים.

הסכסוך האחרון בין נהגי הקטרים לבין המעבידים פרץ, כאשר הרכבת הבריטית פיטרה נהג, שסירב לעבוד. הנהג אמר כי אינו מוכן לנהוג בקטר שאינו מצויד במד־מהירות.

בינתיים דחו מנהיגי 260 אלף פו־עלי המכרות את פנייתה של הממש־לה לחזור לעבודה תקינה והודיעו כי ימשיכו בהאטה, המשתקת את ה־משק מזה חודשיים.

סגן ראש ממשלת בריה"מ נועד עם מנהיג עיראקי

בגדד, 10 (עי"ר) — סגן ראש ממשלת בריה"מ ולדימיר נוביקוב נועד כאן אמש עם סגן נשיא מועצת הפיקוד המהפכנית של עיראק, סאדאם חוסיין — מסרה סוכנות הידיעות ה־עירקית.

בשיחות, בהן השתתפה משלחת סובייטית וכן שר התעשיה העירקי, נידון שיתוף הפעולה בין שתי ה־ארצות.

המו"מ על הצטרפות הגוש הדתי לקואליציה העירונית בתל אביב יימשך גם היום

מאת סופרנו בתל־אביב

הנהלת המפד"ל בתל־אביב, שמעה דיווח על המו"מ עם נציגי הליכוד ול"ע בכיוון ה־קואליציה העירונית וקבעה כי בנושאים הנוגעים לבעיות הד־דתיות, לא נתקבלו הבהרות מספיקות, ולכן הוחלט להמ־שיך גם בשבוע הבא, במגעים עם הצדדים.

בעקבות כך נדחתה, לשבוע הבא, הישיבה שנועדה להיום.

ההנהלה בחרה בועדת מו"מ ב־הרכב — עו"ד ח. מ. בסוק, ח"כ פ. שינמן, ד"ר ד. רוזן־צבי, י. פישלר, ש. יהלום, ש. זילברפרב, ש. פלטנר ש. גפן ומזכיר הסניף אברהם פישלר.

ההנהלה הורידה מסדר היום הצעה לדון בצירופו של מר א. בויאר ל־גוש הדתי בעיריה.

בחוגי „הליכוד" נמסר אמש ל־סופרנו, כי בסיעתם התגבשה הצעה להעניק לגוש הדתי, סגן אחד לראש העיר, שכן אין בדעתו של מר להט, למנות יותר מ־5 סגנים. לעומת זאת יקבלו ל"ע ממלא מקום ראש העיר ועוד סגן. בתשובה לשאלה אם זה צודק להעניק לשני נציגי ל"ע שני סגנים, בעוד שרשימתם קיבלה כ־10 אלפים קולות בלבד, ואילו לגוש הדתי — 2 נציגי המפד"ל ונציג אגו־דת ישראל שקיבלו קרוב ל־20 אלף קול — רק סגן אחד, השיב אותו מקור, ש„כנראה לא היתה לנו להט ברירה".

בינתיים נודעו תוצאות ספירת 298 בקלפיות של הצבא. הליכוד קיבל 124 קולות, המערך — 104, המפד"ל — 10, ל"ע — 9 קולות, מוקד — 2 קולות, פנתרים — קול אחד ואילו יתר הקולות היו פסולים.

תוצאה הספירה, לא הביאה, איפוא כל שינוי בהרכב הנציגות בעיריה, שכן כדי להשיג את המנדט ה־15 צריכה היתה סיעת ליכוד לקבל 190 קולות — אמר לנו י. ורדי, חבר ועדת הבחירות האזורית.

יו"ר ועדת הבחירות ד"ר א. אנ־קוריון, מסר כי האיחור בהבאתה של קלפי זו נבע בטעות במשלוח. מכל מקום היום מתכוננת הועדה לסיכום סופי של תוצאות הבחירות בתל־אביב.

דלק תמורת דם

מאלמו 10 (עי"ר) — בית חולים במאלמו הציע דלק תמורת דם לכל תורם המגיע לבנק הדם במכוניתו הוא.

מנהלי בית החולים חוששים שמא קיצוב הדלק, אשר הונהג ביום ג' בשוודיה, ירתיע אנשים מלבוא לבנק.

ספיר: גמור עם „המערך" לדחות כל רעיון של ממשלת ליכוד לאומי

שר האוצר פ. ספיר אמר אמש, כי ועדת הבירור הקואליציוני של המע־רך, שהוא עומד בראשה, הטפל בכל העניינים, פרט לחלוקת התיקים, מ־שום שזוהי פררוגטיבה של ראש־הממשלה. כשהעניין יגיע לחלוקת תיקים, יובא הדבר לטיפולה של גב' מאיר.

בראיון בטלוויזיה דחה מר ספיר את הרעיון של ממשלת ליכוד לאומי לנוכח חילוקי הדעות בנושאים של הפסקת אש, קביעת גבולות והפרדת הכוחות, „מוטב לא להתחתן, מאשר להתחתן ואחר להתגרש" — אמר.

במגעים עם המפד"ל הוצג הנושא של ממשלת חירום לאומית, אולם נציגי המערך הסבירו ש„הליכוד הו־ציא את הדבר מכלל הספק", אמר מר ספיר. בישיבה נוספת, שנקבעה ליום א' בערב, יקדישו לנושא זה עוד חצי שעה, ואח"כ יעברו לנוש־אים אחרים. זוהי הערכתו של מר ספיר, אם כי אין הוא יודע מה תחל־יט המפד"ל.

במשפט לילהאמר

סילוויה רפאל מכחישה סיוע לרצח המארוקאני בושיקי

אוסלו, 10 (עי"ר) — סילוויה רפאל, אחת הנאשמות בסיוע לרציחת אחמד בושיקי ביולי האמור, סכרה היום בבית ה־משפט באוסלו, בחקירה נגדית כי היא שכרה את הדירה ב־פאריס שבה גילתה המשטרה הצרפתית ציוד לעיקוב. הוסי־פה כי שכרה את הדירה על פי הוראות של ישראלי ששמו „מייק".

התביעה הגישה צילומים של ציוד שנמצא ע"י משטרת פאריס בחיפוש בדירה בספטמבר אשתקד. ציוד זה נועד להיות מותקן במכוניות, כדי לעזור בעיקוב אחר אנשים, מסרה התביעה.

אולם הנאשמת, לאחר שהציגו ב־פניה את התצלומים, אמרה כי מ־עולם לא ראתה את הציוד והוא בוודאי הושם בדירה אחרי מעצרה בנורווגיה ביולי אשתקד.

היא וחמשת הנאשמים האחרים, כולם יהודים, כפרו באשמת סיוע לרצח המרוקאני אחמד בושיקי בן ה־30, בעיירת הנופש לילהאמר ב־יולי אשתקד.

אולם הגב' רפאל הודתה כי נכ־נסה לנורווגיה בדרכון קנדי מזויף, והיום אמרה כי גם זה היה על פי הוראותיו של „מייק".

על שאלת התובע, האקן ויקר, בנ־לת איזו נתינות היא, היססה העלמה ושאלה אם אפשר למסור עדות זו בדלתיים סגורות.

כשנאמר לה שעליה להשיב על השאלה, אמרה: „אני נתינה דרום אפריקנית וגם נתינה ישראלית". הסבירה כי לא רצתה לאבד את ה־נתינות הדרום־אפריקאנית לאחר ש־היגרה לישראל.

ייתכן שאיטליה תדרוש הסגרתם של ששת נאשמי לילהאמר

רומא, 10 (ע"ר ויופי"ע) — ששת היהודים העומדים ל־משפט בנורווגיה על שותפות ברצח המלצר המרוקאני אח־מד בושיקי, הוזהרו כי הם נח־קרים עתה בהקשר עם רצי־חתו כאן של נציג „אל פתח" ברומא — אמר היום השופט המטפל בפרשה.

פקידים של משרד המשפטים ה־איטלקי גילו, כי בסך הכל יוזהרו 14 איש שמתנהלות חקירות נגדם ב־הקשר עם רציחתו של וייל עבדל זועייטר ברומא באוקטובר 1972.

השופט, ד"ר פרנצ'סקו אמאטו, אישר כי עמם נמנים ששת היהודים העומדים למשפט באוסלו. הוסיף כי „הודעות משפטיות" כבר נשלחו אליהם.

משטרת איטליה מסרה כי בהריגתו של זועייטר השתמשו באותו סוג של אקדח וכדורים כמו בהריגתו של בושיקי. כמו כן מסרה המשטרה, כי המכוניות לבריחה ממקומות הפשע בשני המקרים נשכרו על ידי אדם שזיהה את עצמו כקנדי.

נהרס בית בשכם

בית משפחתו של תלמיד תיכון משכם, נאזר עפורי, בן 18, נהרס אתמול על ידי כוחות הבטחון — לאחר שהבן נחשד בפעילות עויינת.

הבן נעצר יחד עם אחרים מבני העיר לפני יותר מחודש ימים.

ארגונים יהודיים יפגינו נגד יפאן בניו־יורק

ניו־יורק 10 (עסט"א) — ארגונים יהודיים יערכו מחר בצהריים הפגנה ליד בניין „המועצה ליחסי חוץ", שם יתארח סגן ראש ממשלת יפאן, טא־קאו מיקי לארצות הברית.

בהפגנה ישתתפו נציגים של הליגה נגד השמצה של ארגון „בני ברית", הקונגרס היהודי האמריקני, „הדסה", ארגוני נוער ציוניים ותלמידי בתי־ספר תיכוניים יהודיים וקבוצות יהו־דיות אחרות.

ההפגנה נועדה להביע מחאה על מדיניותה של ממשלת יפאן במזה"ת, על רקע ידיעות המספרות כי יפאן עלולה לעשות ויתורים נוספים ל־דרישות הערבים ולנתק את יחסיה הדיפלומאטיים עם ישראל.

„איניס וארזה" — מכבי ת"א 77:83

מאת כתב „הצופה" לענייני ספורט

קבוצת הכדורסל האיטלקית „איניס וארזה" ניצחה אמש את מכבי ת"א בתוצאה 83 : 77 לאחר 33 : 38 במח־צית.

הקבוצה האיטלקית שמרה על פער של 4—6 נקודות לזכותה במשך כל המחצית הראשונה ורובה של השניה.

כ־6 דקות לפני הסיום הצליחה מכבי ת"א לצמצם את התוצאה ל־63 : 65, אולם הקבוצה האיטלקית לא נשברה וניצחה בסיום 83 : 77.

המשחק נערך באיצטדיון יד אליהו לעיני 10 אלפים צופים.

נלכדו מבריחי מנדרינות בגרוזיה

מוסקבה 10 (עי"ר) — מספרים ב־רפובליקה הסובייטית של גרוזיה נלכדו בנסיון להבריח מנדרינות ל־אזורים אחרים של המדינה, במסווה של מכרה דגים או מוסתרות מתחת לטונות של תבן — מסר היום העתון „פרבדה".

שלטונות גרוזיה אסרו ייצוא מנד־רינות מהרפובליקה הגרוזינית, שלא באמצעות גופים ממשלתיים, ונוסעי־ם שחזרו זה לא כבר מגרוזיה סיפ־רו כי המשטרה מחרימה את כל מטעני המנדרינות העולים על 10 קילו.

הנוסעים מסרו כי המשטרה עורכת חיפושים יסודיים אחר מנדרינות ב־רכבות וגם במטענם של אנשים ה־עוזבים את גרוזיה בדרך האוויר.

עתון המפלגה הקומוניסטית ה־סובייטית מסר, כי קבוצה אחת של מבריחים נתפסה לאחר שהכניסה מנדרינות למשלוח של מכרה דגים.

המנדרינות זוכות למחירים גבוהים בשווקים הסובייטיים בתקופת ה־חורף.

קבוצה אחרת הטעינה מנדרינות ב־משאית אך לא הצליחה להוליך שולל כוח משטרה מיוחד הנאבק בספסרים.

מבריחים אחרים הסתירו טונות של מנדרינות מתחת למטען של חול וחצץ, וניסו לשחד סמל משטרה ב־מחסום כביש. העתון לא מסר פרטים על עונשים כלשהם שהוטלו על ה־מבריחים.

„פרבדה" ציין, כי סירובם של מגדלי המנדרינות למכור את הפרי לארגון שיווק ממשלתי קבוע, היה אחת הסיבות העיקריות להתהוות הבעייה.

מקורות מסחריים אמרו, כי ה־ממשלה מציעה למגדלי המנדרינות 40 קופקות לקילו, בעוד שהמחיר בשוק החופשי הוא רובל ו־20 קופי־קות לקילו.

מדען נפט אמריקאני:

הכנסות ישראל מהפקת נפט של אבו רודס 400 מיליון דולר בשנה

אם תוותר ישראל על סיני היא מפסידה הכנסות בשיעור של 400 מיליון דולר בשנה מהפקת נפט. נוסף לנימוקים ביטחוניים יש לה לישראל סי־בות כלכליות כבדות משקל לא לוותר על חצי האי סיני.

כך כתב ד"ר תומס סטופר, מר־צה לכלכלה באוניברסיטת הרווארד ויועץ לענייני נפט במאמר שהתפר־סם אתמול בעתון „כריסטיין סיינס מוניטור". פרטי המאמר נמסרו על ידי כתב „שידורי ישראל" בארה"ב.

ד"ר סטופר הוסיף, כי אם יוחזר סיני למצרים, ירוויחו המצרים 600 מיליון דולר נוספים בשנה. הנפט המופק מהשדה בבלעים, שהוא חלק מהקומפלקס של אבו־רודס, מכניס לישראל 300 מיליון דולר בשנה. ישראל העלתה את ההפקה מבא־רות אלה מ־90 אלף חביות ליום בתקופת המצרים ל־120 אלף כיום.

בשיחה עם כתב „שידורי ישראל" אמר ד"ר סטופר, כי ישראל זוכה עתה מההתייקרות הכללית של מחירי הדלק בעולם. בעוד שהמצרים מכרו דלק מסיני בדולר וחצי לחבית, מוכ־רים הישראלים ב־8 דולר לחבית.

סיני שווה לישראל 25 מיליון דולר כל חודש, והוי לפתוח כמוה הנזק שנגרם לכלכלה המצרית עקב אבדן הבארות וסגירת תעלת סואץ. הדליקה באבו־רודס היא זמנית, וישראל לא תמהר, מסיבות כלכליות לבד, לוותר על סיני.

המשטרה: לא היתה הצתה ב„יבנה"

חוקרי משטרת מחוז תל־אביב, הגיעו לכלל מסקנה שהדליקה שפרצה בהוצאת הספרים „יבנה" ברחוב מזא"ה בתל־אביב, לא נגרמה כ־תוצאה מהצתה — מסר דובר המחוז, סגן ניצב עמוס אריכא לכתב עתיים.

אתמול המשיך צוות חוקרים של מרחב הירקון בחקירת גורמי הדליקה בה נשרף כליל בית ההוצאה והושמדו בו רבבות ספרים וציוד משרדי. ה־דליקה כובתה רק אור ליום ה', לאחר שהאש השתוללה במשרד כל הלילה.

ייתכן שמבצעי הטבח ברומא יועמדו לדין בסוריה או במצרים

כווית, 10 (עי"ר) — חמשת ה־מחבלים הערביים שנכנעו לפני יותר משלושה שבועות בכווית, לאחר שהרגו יותר מ־30 איש בנמל ה־תעופה של רומא, אולי יועמדו ל־משפט ע"י תנועת המחבלים בסוריה או במצרים — נאמר בידיעה שהו־פיעה היום בעתון „אל קבאס".

במפלגה ובתנועה

מסיבות ליל שבת

מועדון שילה — רח' אבן גבי־רול 166, על: לקחי השקט, ירצה: ד"ר אביעזר ישראלי, המנחה: י. סטרוגין. זמירות שבת ושיחה בצי־בור.

מועדון בילו — ע"י בהנבים בילו, תיכון רח' שדרות רוט־שילד 124, על מלחמות היהודים ב־גולן ירצה: הסופר משה אורדנן, המנחה: י. ברולי, זמירות שבת ו־שירה בצבור.

מועדון אהבת חסד — רח' נח־מני 61, על הסגה בער באש הר־סבה איננו אוכל ירצה: הרב שמ־גואל קסוגובסקי־שחור, המנחה: הרב משה ברנשטיין, זמירות שבת ושי־רה בציבור ע"י החזן יצחק־שפי־רא.

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל פרשת השבוע — הרב אליעזר ה־קובסקי בבית הכרם בפנסיון פרטע פרשת השבוע הרב דוד שפירא.

תנועת האשה הדתית לאומית ליל שבת

ת"א, מעון הירקון — מסיבת ש־בלת שבת עם הסופר צינוביץ.

שבת

בני ברק בבית החברה רח' דניאל עונג שבת לקשישים ב־4.15 אח"צ. המרצה הגב' דבורה רונה.

רעננה בסניף הפועל המזרחי ב־4.30 אחה"צ פרשת השבוע. המרצה מר בן ציון בילינצקי.

קרית מוצקין בבית הכנסת לפו־עלי ב־11 לפנה"צ פרשת השבוע המרצה מר מרדכי אשכנזי.

יום שני 14.1

תל אביב בית ברודצקי — הת־ליהדות בהדרכת הרב ספיר.

בני ברק בבית החברה בלו וולדמן, רח' נחום 10 ב־8.30 בע־רב ירצה ד"ר פרידלנדר על „מ־מיד חכם בספרות העברית".

יום שלישי 15.1

ראשון לציון ב־8.30 בערב חוג הורים בבית הסתדרות המורים רח' הרצל 59. הפסיכולוגית אינאק מי־כאלה תרצה על „פסיכולוגיה הת־פתחותית".

שוקים

באר שבע בימים ב' ד' ה' 14,16,17.1.74 בין 9 בבוקר ל־7 ב־ערב בשוק פירוני.

הדרה בימים ב' ג' ד' ה' 14,16,17.1.74 בין 9 בבוקר ל־7 בערב בבנין לשעבר. רח' רוטשילד 32.

מבחר גדול של בגדים לנשים גברים וילדים במחירים מוזלים. מ־ההכנסות קודש למוסדות ילדים ול־פעולה לשעת חרום.

תנועת האשה הדתית סניף ת"א

פרשת שבוע:

קרית שלום — בבית הגב' רוזה בסלנט 30. המרצה: הרבנית מלל.

חוג הרבנית ספיר: יתקיים בבית הרבנית ספיר ברמת אביב ביום ראשון בשעה 8 בערב. המרצה מר יהודה רוזנברג בנושא: תנוך הבת בזמן הזה.

חוג כך: נפגשים ביום שלישי ב־6 בערב בבית הגב' רח' ארלוזורוב 134.

חוג הרבנית גורן: יתקיים ביום רביעי ב־8.45 בערב בבית הגב' שנה אורמיאנר, רח' אלחריזי 6. המרצה: הרב מאיר ברזמן בבר אילן, הנושא: ספורי התנ"ך האקטואליים בימינו.

ירושלים

הילולא של רבי צבי אלימלך זצ"ל מדינוב

מטעם איגוד רבנים וחסידים, התקיים השבת בבית הרב מטק גוטמן — ירושלים, הילולא לנשמת הצדיק רבי צבי אלימלך זצ"ל מדינוב בעל ה„בני יששכר".

הרב קירשבלום יורצה בהיכל שלמה

הרב מרדכי קירשבלום, יו"ר בפועל של המחלקה העליה של ההסתדרות הציונית והחבר המרכז העולמי, ירצה מחר, בשבת, בשעה שלוש אחה"צ בהיכל שלמה בירושלים, על הנושא: „פרשת השבוע לאור ימינו". סדרת ההרצאות על פרשת השבוע היא מ־טעם ארגון יוצאי התנועה בירושלים.

תל־אביב

באגודת „אהבת־חסד"

השיעורים בהקיימים כ"א בטבת בבית „אהבת־חסד" רח' נחמני 61 כדלהלן: בליל שבת ק', ע"מ „עונג־שבת" ליד שלחנות ערוכים בהשתתפות רבנים ותנים אורחים. ביום ראשון: גמרא — ע"י ר' משה בידרמן. ביום שני: „עין יעקב" — הרב משה ברנשטיין. ביום שלישי: תנ"ך לחוג נשים — ע"י הרב שמעון פרנקל. ביום רביעי: שיעור ברמב"ם — ע"י ד"ר ר' יהודה כוריאל.

אהל־שם

בשיתוף עם הסתדרות היהודי העולמי השבת בשעה 10 מר סברסקי — תנ"ך. בשעה 11 הרב פרידלנדר — תלמוד. ב־4 במסיבת עונג שבת ירצה מר מ. ספרין על יהדות צרפת ב־עקבות מלחמת יום הכפורים. הפותח יו"ר אהל־שם משה גולדשטיין, ה־אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

אזכרה לעתונאי יוסף הפמן ז"ל

ביום חמישי, 17 בינואר, בשעה 1 אחר הצהרים, תתקיים אזכרה ל־עתונאי יוסף הפמן ז"ל, (מי שהיה יו"ר אגודת העתונאים) — בבית העלמין בנחלת יצחק, נפגשים ליד שער בית העלמין.

אזכרה לאברהם־בצלאל בילצקי ז"ל

תיערך השבת לפני תפילת מוסף בבית הכנסת הגדול בתל־אביב.

חיפה

בית כנסת לנוער מבה"ס מפד"ל „יבנה—נצח־ישראל" חיפה

התפילה בכל ליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר בשעה 7.30 לפני התפילה שיעור בתלמוד ע"י המורה הרב ישעיהו נגר, בסוף התפילה. לפני קריאת התורה יאמר משניות ע"י הרב הנ"ל לזכר תלמידי בית"ס שנפלו במערכות ישראל.

● האברכין חיים באבן מרח' הנביאים 31 בתל־אביב הובא אתמול לבית משפט השלום בתל־אביב ב־חשד במסירת הודעה כוזבת למש־טרה ומכירת מכוניות ללא מכס.

רמת הכשרות הגבוהה ביותר במקום הנמוך ביותר בעולם

הלך־רוח נעים ואוויר מרענן בכל מערכת החדרים והאולמות המהו־דרים של־מלון פאן־אמריקן ים־המלח.

כאורח המלון, יעמדו לרשותך כל שרותיו המודרניים: מיזוג אויר מלא בכל תחומי המלון, מוסיקת רקע נעימה בחדרך, מרפסת צמודה לכיוון הים והרי מואב, חדר אוכל ובו מיטב המאכלים הפיקנטיים, מסעדת שרות עצמי, לובי מהודר, מועדון חברתי, בר, חוף רחצה פרטי משלך על כל השרותים, שרות מיו־חד לחדרים, שרותי טלקס ובריכת שחיה מקסימה.

טמפרטורת מינימום בחורף — 25°.

במרחק הליכה קצר מהמרחצאות החדשים.

כשר למהדרין, ללא חשש שביעית. שמירה מלאה על קדושת השבת.

לאורחי המלון, החל בי"ט בטבת תשל"ד, תנתן הנחה של 20%.

מבט מכוון הים

מבט מכוון ההרים

לפרטים והזמנות: מלון פאן־אמריקן ים־המלח. טלפון 057-97821. טלקס 05-84. מברקים: Panamsodom

PAN-AMERICAN פאן־אמריקן

DEAD SEA ים המלח

TEL: 057-97821 טלפון: 057-97821

14 כרכי האנציקלופדיה התלמודית

מכילים למעלה מ־1000 ערכים־עניינים, עד אות ח"ית, בכל שטחי ההלכה: ברכות ותפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר, תקנות ומנהגים (כרכים ט"ו—ט"ז בהכנה לדפוס).

מחיר כל כרך ‎-.38 ל"י

ניתן להחליף כרך א' הישן במהדורא חדשה ומושלמת — עם 70 עמודים חדשים, במחיר ‎—.18 ל"י, רק אצל:

האנציקלופדיה התלמודית, בית־ינון, ירושלים

מכירה ראשית:

חיים גיטלר, רחוב ביליו 4, תל־אביב

יומן ניו־יורק

משבר מנהיגות ביהדות ארה"ב

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר "הצופה"

במצב הנוכחי ביהדות אמריקה, כאשר הפער בין המנהיגים, או כאלה שמתאמצים להיראות כ"מנהיגים", לבין הקהל הולך ומתעמק, ביחוד בנידון הפעולות למען ישראל, מקומו של הנוער היהודי ותפקידו שהוא ממלא, או עליו למלא, הפך לבעיה חיונית. חיונית, אבל פשוטה מאוד: כיצד להציל את הנוער מטמיעה והתנכרות ליהדות, — וזוהי מטרה נעלה וחשובה כשלעצמה, — ואיך לגייסו ולהפעילו למען ישראל, ולמען כל ענין יהודי.

גם הפתרון הוא פשוט. ע"י הענקה של חנוך יהודי, של ערכים יהודיים. עד כאן הכל חד וחלק. הקושי מתחיל בהגשמת הפתרון. לרובם של צעירים יהודיים באמריקה אין ידיעות יסודיות ביהדות, ורובם נמצאים בסביבה זרה, בקולג'ים, ודעתם ושעתם נתונות ללמודיהם ולענינים אחרים מאלה של יהדות.

בעוד שרבים דשים "סוגיה" זו מתבלטים בנידון שני מחנות עם שתי גישות. מחנה אחד מתאמץ לעשות משהו בתחום זה, למצוא דרך לדור הצעיר ולעניינו, ולרכשו, לתורה ואמונה. המחנה השני, זהו של הרוב, העשיר באמצעים ואפשרויות, מסתפק במחקרים וניתוחים, בהצהרות הכרזות, בנאומים ובכנוסים, — שמסקנתם אחת, שהמצב הוא בכל רע, דבר הידוע והמפורסם במבט ראשון ושאינו זקוק לחקירה וסקירה.

ממקומות אלה, אם הם ראשי הסוכנות היהודית, התנועה הציונית, או הקונגרס היהודי, או סתם משרדים שיותר שמטפלים בנוער, נטפלים אליו להנאת עצמם, — מכל אלה לא יצא, ולא ייצא, כנראה, דבר. הרי הם לא יסדו אף ביה"ס יהודי אחד הראוי לשמו באמריקה תוך ההוצאות העצומות הראשונים, המנגשים, נתקלים בהעדר אמצעים כספיים, המוצים לפעולותיהם, שמעוטן גדול היקפן רחב, וכן סיכוייהן.

תנועת הנוער ע"י אגוד הקהלות

הפעיל ביותר בין אלה ביחוד באשר לנוער המתבגר, תיכוני ושל קולג'ים, הוא התנועה, המחלקה, לנוער של איגוד הקהלות החרדיות, בראשותו של הרב פנחס סטולפר, מנהלה.

הוא מארגן כנוסי נוער לסופי־השבוע בשם "שבתון", עם דברי תורה של רבנים ומחנכים חשובים, בהשתתפות תלמידי ישיבות והלמידות ביה"ס "בית יעקב", סטודנטים קולג'ים וצעירים וצעירות דתיות אחרים.

בכנוסים אלה מתאמצים להשפיע על צעירים "ללא רקע", (כפי שמכנים את אלה שאין להם חנוך יהודי ואינם חיים חיים דתיים) שיכנסו לישיבות, שירכשו חנוך יהודי.

באחרונה החלו במבצע גדול להשפיע על מסיימי ביה"ס דתיים כל־יומיים "די סקולס", או ישיבות קטנות, בדרגה של ביה"ס יסודיים, שימשיכו למודי יהדות בישיבות תיכוניות וגבוהות.. שכן הוכח שרק רבע מתלמידים ממשיכים בלמודיהם, בעוד ש־3/4 אחרים מסתיימים. אלה "גומרים" בזה את למודיהם, שברבות הימים נשכחים מהם. זוהי בעיה חמורה, שלמענה ארגן הרב פנחס סטולפר, מנהל תנועת הנוער שע"י איגוד הקהלות — מבצע רחב יחד עם ארגון ישיבות קטנות "תורה ומסורה" בשם "בני תורה".

זעקה להצלה רוחנית

תנועת נוער זו פעלה גם בין הצעירים שמכלל לא למדו יהדות, וגם בין הנוער האקדמאי, שהוא רובו המכריע של הנוער היהודי.

על פעולותיה של תנועה זו יעיד מכתב קטן ולהלן של ילד, אחרי שהשתתף ב"שבתון", שנתקבל במשרד הנוער הזה:

"יהודי יקר! בליתי "שבתון" אתכם. אבל שבת אינו בעד "שבתון" בלבד. ידוע אני מנסיוני איך קשה לשמור על השבת בסביבה של הנוער שבת. ידוע מה משמע להיות נאלץ לחלל שבת. אבל מרגיש אני גם את הדרה של שבת כהילכתה.

"בביתי אין הדלקת נרות לשבת ואין קדוש בשבת — אבל השבת היא בנשמתי. מנסה אני להכניס לביתי את אשר למדתי בשבתון אצלכם. נרות שבת מאירים בנפשי, הקידוש מהדהד בפני־מיות נשמתי. כמוני ישנם כמאות ואלפים, שמת־געגעים לה' ולתורתו. המשיכו בפעולותיכם ותביא אור תורה מכנוסיכם".

מפנה ביחס להנשיא ניקסון

במלחמה נגד נשיא ארה"ב חל מפנה. דעת הקהל מגלה נטיה לתמיכה בו, תוך התקפות שלוחי רסן של אמצעי תקשורת, שאינם מרפים ממנו אף לשעה. זה חדשים ארוכים, וחרף צבא עוהיד מתוכנים ומגולחים המצאים ומטציאים, בכל יום עלילות או רכילות ושמועות חדשות להטפל למר ניקסון.

לא איכפת לאלה שאף אחת מן ההאשמות לא הוכחה, למרות המאמצים הרבים של פרקליטים ועתונאים. לא משנה לדידם שכל החשדים שפורסמו בהבלטה יתירה משך זמן ארוך לא מצאו בסיס בראיות בלתי־מוערכות.

השנאה לנשיא סינוורה את עיני מתקיפיו ליסודות המשפטיים של ארה"ב, שאחד מהם הוא הכלל שכל אדם חף מפשע כל עוד שבית־המשפט לא פסק אחרת.

העתונות, ובראשה ה"ניו יורק טיימס" והק־דישה ועדיין מקדישה עמודים שלמים לשמועות והשדות נגד הנשיא. הטלוויזיה ורדיו דוחו כל חדשות אחרות בפני הדיונים והעדויות לפני ועדת הסינט לווטרגייט בראשותו של הסנאטור סאם אירוין, במשך שבועות. הם שמו ענין זה בראש כל דאגותיהם, למרות החדשות האחרות שזעזעו את העולם כולו, ולמרות הבעיות האחרות שמט־רידות את האוכלוסיה, כמו למשל, המסגר על הדלק, הקשיים בכלכלה וכדומה.

קנוניה נגד תוצאות הבחירות

בקנוניה פושעת זו שיתפו פעולה "פוליטי־קאים", פרקליטים עם עתונאים ואנשי טלוויזיה ורדיו. הדברים הגיעו לידי כך, שביום העימות הגדול של ארה"ב עם הסובייטים, ב־24 לאוקטובר 1973, שעה שהעולם עמד על־פי פחת, בחר הקטיגור נגד הנשיא הפרופסור המפוטר ארצ'יבלד קוקס, להתקפת־מצח נגד המפקד העליון של הכוחות המזויינים של ארה"ב. בעוד מר ניקסון עמד במערכת גורלית בחר מר קוקס — בשם ה"צדק" בשעה זו לתחוב סכין בגבו של מר ניקסון, בגבה של אמריקה!

מר קוקס, ועוזריו, הפרקליטים הצעירים, — לבושתנו ביניהם יהודים רבים — אינם קומוניס־טים. אבל קומוניסטים קיצוניים ביותר, לא היו יכולים לחתור באופן יותר מסוכן תחת הממשל האמריקאני בעצם מאבקו נגד הקומוניזם, כמו "רודפי צדק" אלה שכאילו פעלו בשם החוק... (שלאמיתו של דבר תעלוליהם היו בעדרים כל בסיס חוקי!)

חרף כל זה, — ואולי הודות להשמצות אלה, — דעת הקהל מתחילה להתהפך, ולראות את המציאות כמות שהיא, והמציאות היא, שהנשיא ניקסון יכול להתפאר בהישגים עצומים שעולים בהרבה על אלה של כמה מקודמיו בתקופתנו.

אולם בעוד שמשמיציו של ניקסון מאורגנים היטב ושולטים על אמצעים כבירים, ביחוד על אמצעי התקשורת המעצבים את דעת הקהל ברובה, התומכים בניקסון הם מפוזרים ונפרדים, ונמצאים במצב של אין־אונים לעומת ההתקפה של הרא־שונים. תומכי הנשיא אינם יודעים איך להביע את תמיכתם, למי לפנות, איך להתארגן ואיך לתת ביטוי מתאים לעמדתם. (יוצא מן הכלל הוא הרב ברוך קורף מבוסטון שכתבנו עליו פה) מינויו, איפוא, של מר ברוס הרשנסון, למרכז או מקשר, לתומכי הנשיא, הוא צעד חיובי, ואף חיוני, בהתחשב עם הבעיות הנעתקות לטיפולו של הנשיא. ויש לקוות שמינוי זה יחולל מפנה במהלך ההתקפה נגד הנשיא, מפנה לטובתו.

מר הרשנסון, יהודי. היה מפיק מצליח בטל־וויזיה, והיה מנהל מחלקת הסרטים של שירות האינפורמציה של ארה"ב, הממונה על ההסברה בחו"ל. הוא עזב את משרתו עקב סכסוך עם הסינאטור י. ויליאם פולברייט, אחרי שמר הרש־נסון הצהיר בראיון בטלוויזיה שלפולברייט "מוש־גים באיביים ואליליים על ההסברה האמריקאנית בחו"ל".

תפקידו הנוכחי של מר הרשנסון בתור סגן עוזר לנשיא ארה"ב הוא לעקוב אחרי גילויי התמיכה בנשיא, להעריכם כראוי, ולהתקשר עם התומכים למען מצוא ביטוי משמעותי לעמדתם.

רוב העם נגד הדחתו של ניקסון

יש להניח שכתוצאה מפעולה זו יוכח שעתו־נים ועתונאים שלקחו לעצמם את הסמכות להחליט מי יעמוד ע"י הגהה של ממשלת ארה"ב, — ולהדיח את הנבחר ברוב מכריע — אינם מייצגים המוני עם ובודאי לא את הרוב בו, — כפי שזה הוכח כבר במשאלים שנערכו שלפיהם הרוב הוא נגד הדחתו של מר ניקסון.

מר הרשנסון הוא יהודי, כאמור, וזה טוב, ביחוד משום שכמה מפרקליטי הקטגוריה, ובר־אשם מר סמיואל דש, ראש היועצים המשפטיים של ועדת הסנאט לווטרגייט, והקטגורים של ועדת החקירה נגד ניקסון, כמו גב' ג'יל וולנר ומר ג. בנבנישתי, הם משפטנים יהודיים צעירים, הלוחמים כאילו בשם עקרונות ליבראליים הר־שואפים "צבי", (ואולי ה"ספל" הוא דווקא העיקר...) לרכוש פרסומת ולעשות קריירה על חשבונו של ניקסון, ועל חשבונם של — כולנו.

יש כתובת לתומכי הנשיא

יש לקוות שכל אלה הארגונים והעסקנים היהודיים הרוגזים על מסע ההשמצות המסתערים על הנשיא, ואין לאל ידם להביע את דעתם הם, ימצאו מעתה אפשרויות להשמיעה ובאופן מתאים ויעיל. לדוגמא, אגודת הרבנים החליטה לשלוח משלחת גדולה לוואשינגטון להביע הכרת תודה לנשיא ולבקשו של להבא — בנידון ישראל, כפי שדווחנו בטור זה. אולם עד עתה ההחלטה לא הוגשמה. מדוע? משום שאינם קיימים צינורות מתאימים לבית־הלבן. בעוד שלרשות מתקיפיו של הנשיא עומדים אמצעים כבירים, ביחוד אמצעי תקשורת, שמסיתים ומציתים נגד ניקסון ומדווחים בהרחבה, ולרוב בהגזמה, על ההגנה ה"ספונטאנית" של הקהל, אין כתובת לאלה שמזדהים עם מר ניקסון ורוצים בהמשך הצלחותיו והישגיו.

מעתה ישמע מר הרשנסון כתובת כזו.

הפרדת הכוחות כיצד?

מאת יעקב אדלשטיין

מסעו של דיין לוושינגטון לשם הסברת תכניתו להפרדת הכוחות, היה מוקד הדיונים המדיניים שנערכו השבוע בישראל ובארה"ב. למעשה חוזרים אנו אל המצב של מעורבות מעצמות העל בכל פרט מפרטי ההסדר. הדיונים בוועדה הצבאית מתנהלים בעצל־תיים, משום שגם פרטים של הפרדת כחות, שהם פרטים טכניים לכאורה, יש להם משמעות מדי־נית ברורה. לכן הפרדת הכוחות הוא למעשה ראשית של הסדר מדיני. יש להניח שגם בתכנית זו יטפל קיסינג'ר בעצמו, בכוח הווירטואוזיות שלו כדי להביא להגשמתה.

מה שדיין מציע בתכניתו להפרדת הכוחות, הוא למעשה הסדר חלקי, שבו צידד לפני מלחמת יום הכיפו־רים. הסדר שיביא להפסקת לוחמה, ובתקופת הביניים אפשר יהיה לדבר עם הערבים על מהות השלום. שכן דיונים תחת לחץ צבאי אינם יכולים להתנהל בשקט. מצרים התנגדה בשעתו להסדר חלקי, מחשש שזה הסדר לנצח, לתקופה ממושכת. כיום המצב נשתנה. מצרים יכולה להיר־ווח מהסדר חלקי הרבה מאד. האר־מיה השלישית תשוחרר מכיתור. צה"ל יסוג עד למעברי המיתלה והג'ידי. סאדאת יוכל בהולם להציג זאת כנצחון, שכן מטרתו העיקרית היתה לחצות את התעלה עד למעברי המיתלה. יותר לא היה בדעת המצ־רים להשיג, ועתה השיגו זאת בהסדר מדיני ולא צבאי.

ישראל תרויח מהסדר חלקי, תקו־פה של שקט, הפרדת הכוחות יכולה להביא לשחרר חלק מכוחות המלו־אים שמשרתים מיום הכיפורים. היא תוכל לנצל את תקופת הביניים לצו־רך שיחות שלום עם מצרים. ובמקב־ביל עם ירדן, לבחון מה עמדתה של מצרים לשלום של ממש. זה ענין לשיחות ממושכות. שכן הנושא נוגע בשורש הבעיה שבין ישראל לערב.

אנו מבחינים בנסיגה ישראלית מן העמדה הראשונה. העמדה הר־אשונית היתה, הדדיות, נסיגה בתמורה. המצרים טענו, זאת אדמה מצרית ולכן אין מקום להדדיות. עתה מוכן דיין בתכניתו לוותר הר־בה על הדדיות. הוא מוכן לבקש רק דילול כוחות מצריים תמורת נסיגה ופירוז השטח ברוחב של 10 ק"מ בין כוחות ישראל למצרים, אך הוא עומד על כך שהתעלה תפתח לתנועה. זאת כדי שלמצרים יהיה לה מה להפסיד במקרה של חידוש המ־לחמה.

אולם בהסדר מעין זה עומדת על הפרק שאלת הערובות להסדר. הנס־יון מוכיח שכל ערובה בינלאומית ואפילו בינמעצמתית, אינה מועילה. עומדת על הפרק הצעה שארה"ב ובריית המועצות הערבנה להסכם של אי לוחמה. ואולי גם מדינות אירופה תשתתפנה בערובה זו.

שר החוץ מר אבא אבן התבטא בענין זה: הבעיה היא שמישראל מבקשים ויתור על שטחים שקשה לחזור אליהם במקרה של הפרת ההסכם, ואילו המצרים מבקשים רק הצהרות מילוליות שאפשר להפר אותן במחי יד. הצהרה מצרית לאי לוחמה אינה שוה את הנייר שעליו היא תכתב. כל ההסכמים שנחתמו עד כה ואפילו הסכם הפסקת האש, הופרו ברגע שהמצרים ראו שאפשר להפר. לכן בעיית הערובות היא הבעיה המרכזית של כל דיון להפרדת הכוחות. נוכחנו, אם היה עוד צורך בכלל, שהצבת חיל האו"ם אין בו משום תועלת. חיל החירום של האו־"ם הוא במצב זה רק בדיחה מרה ותו לא. מעניין שחיל האו"ם זה שהובא מקפריסין, הצליח שם להשיג הפסקת אש ולהפיס את המתיחות בין העדות. לא כן, בסכסוך שבין ישראל לערב. כאן חיל האו"ם מגוחך לחלוטין.

מר אבן הצביע באותה השיחות עם קיסינג'ר על הפער העצום הקיים בעולם בין ערובות לבין הגשמתן. הוא הביא את הדוגמא של פורמוזה, שארה"ב יש לה עמה חוזה הגנה וערבה לבטחונה, והנה ארה"ב בעצ־מה באמצעות הצהרה משותפת של קיסינג'ר והסינים, הודתה שפורמוזה היא חלק של סין ואין לה זכות קיום. למעשה בגדה ארה"ב בידידה, עליה הגנה כל השנים, ואת מקום שנראה לה עכשיו, שהמדיניות הש־תנתה ושוב אין סין מהווה איום על בטחונה של ארה"ב. לכן הופקרה פורמוזה לצורך ניהול מדיניות חד־שה של ארה"ב. קיסינג'ר הסכים לדעה זו שערובות מעין אלה אינן עמידות במבחן של הזמן. למעשה ניתן להביא גם את הערובות שיש־ראל קיבלה בשנה 1956 מאת ארה"ב לחופש השיט במיצרי טיראן, שנתגלו כמחוסרי כל כיסוי. השאלה שעומדת עכשיו על הפרק תהיה ערובה לגבו־לות ישראל, מצד מעצמות העל ומדינות אירופה, כחלק מעיסקה כו־ללת, של אספקת נפט לאירופה ול־ארה"ב. תמורת נסיגה ישראלית עם ערובות. ברור לנו שערובות מעין אלה אין בהן כמש. משום שבריה"־המועצות, תוכל תמיד לטעון טענה מדינית, שאין מקום לבצע את הערו־בות. המצב שיווצר הוא שאם ישראל תיסוג לגבולות ה־5 ביוני 1967 כי או במקרה של מלחמה, אי אפשר יהיה גם להפעיל את הערובות. ה־כמות העצומה של הצבא המצרי שפלש לעבר המזרחי של התעלה, מלמד אותנו, על סכנות המלחמה הבאה בגבולות אחרים.

תכנית דיין לנסיגה בשלבים לעבר המיתלה והג'ידי, תמורת דילול כו־חות מצריים ותמורת הצהרה לאי לוחמה, היא תכנית שיש בה סיכונים וסיכויים. ברור שהמצב הנוכחי אסור לו שישאר. למדנו שאנו צריכים לשבור את הקפאה. לעמוד כל הזמן בפריש על תכנית חדשה או ישנה. היא יכולה להצליח והיא יכולה להי־כשל. הדבר תלוי בהתפתחויות. דרושה זהירות מרובה בטרם שנגשים לבצעה.

ומה להגיד לתפוצות?

על בעיית הפרדת כוחות אחרת, בין ישראל לגולה, בין הנוער ה־יהודי בישראל ובתפוצות, הרהורי השבוע כאשר היותי זוכה בפגישה של מחנכים דתיים מן הגולה, שבאו להשתתף בסמינר מטעם המחלקה לחינוך ותרבות תורניים לגולה, עם אישים מישראל, כדי לקבל תשובה לשאלתם החשובה. מהי הבשורה שעלינו להביא אל הנוער היהודי לאחר מלחמת יום הכיפורים? דו שיח הבהיר כי אין הפרדת כחות בין ישראל לגולה, כי הגורל ה־יהודי הוא אחד, פה ושם.

בדברי הפתיחה אמר ד"ר חיים חמיאל מנהל המחלקה, כי האדם בישראל נמצא במבוכה לאחר מל־חמת יום הכיפורים, והוא שואל את עצמו, האם זה כדאי, כל הדם ש־נשפך למען המדינה? והוא הביא את הסיפור על קצין צה"ל ששכב בתעלה ברמת הגולן, ביום הכיפו־רים כשהכל מופגז סביבו, והוא שאל את עצמו את השאלה המביכה הזאת, האם זה כדאי? באותו זמן חשב על הגורל היהודי, הרודף אחרינו גם פה כשאנו מדינה ככל המדינות. לפתע הפכנו ממעצמה בינונית לעם נרדף. והשאלה היא, האם זו נסיגה מאתחלתא דגאולה?

סגן שר החינוך ז. המר אמר כי בכל מלחמה, יש תמונה אחת שהיא מאפיינת את המלחמה. במלחמת ששת הימים אפיינה התמונה של הצנחנים ליד הכותל. במלחמת יום הכיפורים היתה התמונה המרכזית, השבוי ההולך לשבי במצבו המוח וספר תורה בידו. מחזות אלה של שבויים ישראליים מזעזעים. שינה את מהלך המחשבה שעם ישראל הוא נורמלי. התברר לפתע שאנו זקוקים לעזרת הגולה ולא להיפך, שהמדינה היא המגינה על הגולה. המלחמה זו עירערה את הבטחון עצמי.

הר"ר יוסף גולדשמיד הסביר למחנ־כים מן הגולה, שאינם דומים קרב־נות שהביאו להשיג לקרבנות ש־הביאו להצלה. הקרבנות של מלחמת יום הכיפורים הביאו להצלת המדי־נה.

א. לבנה העלה את השאלה כיצד הוכה העם ומנהיגיו בסנוורים. כיצד האנשים היו חרשים כאשר לפניהם הכינו מלחמה והם לא ראו ולא שמ־עו. המחדל איננו מתחיל ביום הכי־פורים. זהו מחדל הנמשך כבר שנים. המסקנה היא, שנו עם שונה מכל העמים. שונה בגורל. ולכן צריך להיות אחרת במדינה זו. יש להחזיק יותר צבא בקוים. יותר גיוס מילו־אים. אין תקוה לשלום. זוהי האמת יש לדעתו. אי אפשר להשוות את השנאה הערבית ליהודים אל השנאה הגרמנית. בגרמניה היו בודדים ש־יצאו נגד היטלר ומדיניותו. אצל הערבים לא תמצאו אף בודדים כאלה. אין ערבים שיתנגדו להשמ־דת ישראל בפומבי. זוהי שנאה מונוליטית. השאלת השבוים הישר־אליים זהו רק סמל למה שהם רו־צים לעשות לכלנו. לכן, אסור לנו להמשיך ולהיות כעם עם תרבות מערבית ועם נורמות חיים מערביות. הערבים אומרים שלא יהיה שלום. צריך להאמין להם. הגילויים הליב־ראליים בעולם, אינם מתאימים ל־אורח חיינו כעם במצור.

לדעת ליבנה, גם קרה לנו שה־מלחמה פרצה עכשיו ולא אחרי שלש שנים, שאילולא כן היינו נכנסים לתבוסה מערבית בצורה כזו שאי אפ־שר היה לצאת ממנה יותר.

משתתפי הסמינר, מחנכים חשו־בים מאד מארה"ב ומקנדה, הציגו שאלות קשות. כגון השקרים של דוברי צה"ל. הופעת יהודית של הרמטכ"ל, למרות שהמצב בחזית היה קשה מאד. זו הפעם הראשונה — אמרו — התברר שאי אפשר להאמין להודעות ישראליות על ה־מצב המדיני והצבאי. כיצד אפשר להסביר זאת לנער בגולה?

השואלים לא קיבלו תשובה ישי־רה. הרב יעקב פילבר ראש ישיבת הצעירים במרכז הרב, אמר כי המל־חמה הזו הצילה אותנו משקיעה בתמורות. ראינו שאנו עומדים ב־מלחמת קיום. מדינת ישראל התמק־דה במרכז העולם. זהו חלק משלבי הגאולה שבהן הקב"ה מאלץ את העולם כולו לפנות את תשומת לבו אלינו. מבחנבו בשרשים היהודיים. הרבה מן הנוער חסר שורשים בקר־קע היהודית. רואה את עצמו כ־ישראלי ולא כיהודי. צה"ל, ראשי תיבות של "צבאות ה' לנצח".

אחד המחנכים מארה"ב טען שה־נוער אינו רוצה לשמוע יותר שאנו עם נרדף. שכל העולם שונא אותנו. אך אין להם תשובה לשאלה, כיצד עליהם להיות בעולם של גויים? מדינת ישראל לכאורה נתנה להם את התשובה, הביאה להם גאווה. והנה באה מלחמת יום הכיפורים והביאה במבוכה גם אותם, שכן התברר שהכל עומד על בלימה.

כמובן שהרבה מן המשתתפים אמ־רו, כי התשובה לנוער בגולה היא, עליה. אתם המחנכים צריכים להיות ראשונים, להיות לדוגמא. אך המחנ־כים השיבו, שאם יעלו, לא יהיה מי שימלא את מקומם והחינוך יהיה שדה בור.

מר א. אלינר אמר כי מלחמת יום הכיפורים שונה מקודמותיה בזה ש־הרגשנו שאין אנו שליטים על עצ־מנו. במשך 25 שנה הרגשנו ששוב אין אחרים עושים בשבילנו את ה־היסטוריה, אלא אנו כותבים את ההיסטוריה ועושים אותה. זו מלח־מה בין הקדושה ובין הטומאה. מל־חמה גדולה של כוחות המתנגדים לקדושה.

*

זה היה דו שיח שלא נתן תשובות ברורות. הוכיח שהמבוכה עדיין קיימת. והשאלה שעמדה בחלל ה־חינוך: האם יהיה כחול חינוכי בישראל. האם לימדו את ההיסטו־ריה היהודית כפי שצריך היה ל־למד? מאידך יש־לומר שאין חייל ששמר על צלם אלקים במלחמה כמו חיילי צה"ל כשמולם עומדים חיות טרף. השאלה מה עלינו להביא ל־נוער בגולה. מה הבשורה של מלח־מת יום הכיפורים. מלבד בשורת העליה, הבשורה היא, אחדות הגורל היהודי, הנוער בישראל חוזר אל הגורל היהודי ואינו יכול להשתחרר ממנו, למרות רצונו, ובזה מתקרב אל היהודי בגולה. אין הפרדת כו־חות בין ישראל לגולה.

כיצד מרכיבים ?

הבהלה ל...מכולת

מאת ג. גולן

מי שזוכר את ההתנפלות ההמונית של הצרכ־נים על חנויות המכולת בשבוע הראשון של מלחמת יום הכיפורים ידע שתופעה דומה לא פקדה אותנו שוב בימים האחרונים. ובכל זאת, כאשר עברנו השבוע בחנויות הסופרמרקט והמכולת של העיר נדמה היה שהן מלאות רק עד מחציתן. על המדפים הריקים מצאנו רק כמה בקבוקי שמן זית יקר, סוכר וביצים לא נראה כלל, הסתבר שהחנ־וונים מוכרים אותם "מתחת לשולחן", ובמשורה. אורז אי אפשר היה להשיג, ועל מספר קופסאות נפרודים במכולת קטנה ברחוב דוב הוז, שמענו כיצד פתחה ריב קולני בין מוכר לעקרת בית. הגברת ביקשה חמש קופסאות, והמכולתניק הסכים לתת לה רק שתיים... מה מסתתר מאחורי המחסור הפתאומי הזה? שמועות שוא או ציפיית אמת להתייקרות גדולה? אגירה בלתי מרוסנת בבתים הפרטיים?

מחסור "אוביקטיבי" או מדומה?

מחסור "אוביקטיבי" במצרכי מזון יסודיים, או אולי מחסור מדומה בשל גיוסם של נהגים ושי־תוקם של מפעלי אריזה?

תשובה חד־משמעית קשה היה למצוא השבוע. כמו בבדיחה על הרבי שהסכים כי כל אחד מבעלי הדין צודק, כך גם בנושא שלנו מסתבר שצודקות עקרות הבית, צודקים החנוונים וצודקת גם הממשלה. כלומר — יש קצת מחסור, ויש גם קצת צפייה לעליית מחירים, ויש גם קצת אגירה וכל מה שביון להבגוי למי שנותרה ללא ביצה לשבת השבת שלה וללא סוכר לכוס התה הוא ש"הבורר־אי" נוצר "בביצים" כפי שאמר לנו מר ישראלי מן האיגוד הארצי למסחר זעיר, ושבמחסני הממ־שלה יש שקים מלאים "כל טוב", כפי שהוסיף וגילה לנו מר רשף הממונה על אגף המחירים במשרד המסחר והתעשיה.

"אבל, בהודעות כאלה קשה להרגיע את עקרת הבית המודאגה. בבוקר לחנות ורוצה ביצה לילדים שלה" הגיב באוזנינו אהרן קניק, מן המכולת המשגשגת מזה ארבעים שנה ברחוב פרוג בתל־אביב. קניק הוא לפי הגדרתו "מכולתניק מסורתי" הדואג היטב לקונות הקבועות שלו: "בימים האחרונים הופיעו אצלי קונים זרים מכל הסביבה, באלה שלא מצאו סוכר, או שמן בסופרמרקט. אני לא נותן להם שום דבר. אבל לקונות שלי אני שומר קילו סוכר וחמש ביצים לכל אחת. אורז שמתי בצד — רק לקונות הקבועות. ומי שנהג לקנות אצלי חמישים ביצים לשבוע מקבל עכשיו רק שלושים. אני גם מתחשב באשה, מכיר את כולן וכמה ילדים יש בבית, ולפי זה מחלק יותר או מחלק פחות מצרכים. אתמול באה אלי אשה אחת, תפסה חמישה בקבוקי שמן ולא נתתי לה... כל אחת מקבלת אצלי רק בקבוק. מה קרה, את שואלת אותי? אני חושב שהמחסנים מלאים אבל פשוט לא מביאים לנו סחורה. הכל שאלה של הובלה. המובילים הם עד האחרון — אנשים צעירים. נו, וכולם כמעט מגוייסים. לי אין רכב ואין זמן לנסוע למחסנים, אז אני רק אומר לקו־נות שיקנו קצת פחות — ויאכלו פחות. סוף סוף זה עוד לא הצנע של דוב יוסף. גם ככה אוכלים אצלנו טוב מאוד..."

"נכון שחסרים דברים..."

למר שידלובר, מן המעדניה שבפינת זמנהוף, יהודי בן ששים ושמונה העובד ב"מקצוע" כבר ארבעים וחמש שנה, יש הסבר קצת שונה למחסור: "נכון שחסרים דברים — אבל זה בגלל שהצבא לוקח. נפרודים אני מוכר רק קופסא לאיש. שמן הזמנתי לפני שלושה שבועות — ולא הביאו. קניתי השבוע סיגריות בחמש מאות לירות ואז עשו לי טובה ומכרו לי גם כמה חבילות נפרודים. לפעמים אני לוקח יוזמה והולך להשיג לבד דברים. למשל, ירדתי לסופרמרקט מלאתי עגלה בעשרה בקבוקי שמן הלכתי לקופה, אבל הקופאית הוציאה לי תשעה בקבוקים. יום אחד נסעתי לבית חרושת שמן ושילמתי כסף עבור ההזמנה. היום צ'יקים לא לוקחים וגם אשראי אין. מוכרחים במזומן. אמרו לי שם — תסע מהר לחנות — הספק בדרך אליך. המסתי טקסי ספיישל באתי לחנות — הילד איננו. עכשיו כבר ע־רב ואני מחכה לספק מהצהרים... מה אני אגיד לך — אנשים מרגישים שאין — אז במקום להסתפק במחות — רוצים דווקא יותר. היהודים עם עקשן. אני מקבל עכשיו שלוש מאות ביצים לשבוע במקום אלף. אז אשה שרוצה ביצים שלחה אלי בבוקר את הבן שלה ובצהרים את התותנת, ואחה"צ את הילדה של השכנה... לעומת זאת יש דברים שהפ־סיקו לקנות. למשל — שוקולד תוצרת חוץ, שהת־ייקר מ־2.25 ל"י בערך ל־4.25 ל"י — כבר לא קונים אצלי".

עוד ממשיך שידלובר במונולוג השוטף שלו ולחנותו נכנס מר וולף, נציגה של חברת שמן גדולה. "איפה השמן שלי?" שואל אותו המכול־תניק. "המחסן ריק" עונה הנציג לאקוניות. מדוע? אינו יודע.

"גם קפה נמס לא מביאים לי — כנראה שהס־פקים מקווים שתהיה התייקרות והם מעכבים את הסחורה" ממשיך שידלובר. "כל האשמה — בהם, וגם בגיוס של האורזים והמובילים. נודע לי שיש במגרשי התחרוכה בן אדם פרטי שמעסיק מכונת אריזה אחת. נסעתי אליו קניתי אצלו כמה שקים סוכר, ושילמתי במזומן ועוד אמרתי תודה רבה..."

גילוי לב של עקרות בית

אבל, כאשר שוחחנו עם עקרות הבית שחיפשו מצרכים בקומת המרתף של סופרמרקט תל אביבי גדול, אמרו רובן בגילוי לב שהאשמה כנראה לא בספקים, במובילים ובנהגים אלא ב...חברו־תיהן. רחל בישון, למשל, אם לארבעה שלא השיגה סוכר במכולת שלה ולכן טרחה במיוחד ללכת אל הסופרמרקט אמרה לנו: "אצל החברות שלי יש מחסנים בבית... אני לא הספקתי לקנות בכמויות והנה נשארתי בלי כלום... ביצים נותנים לי שש או שמונה ולא יותר, אז אני לא אוכלת ביצים וגם בעלי לא. הכל — לילדים".

עקרת בית ותיקה יותר, גבי רשף סבתא, הקונה היום לקנות מצרכי מכולת רק לעצמה ולבעלה אמרה לנו בכוח: "יש אגירה מטורפה של הנשים, ביחוד אלה שיש להן כסף. תלכי ותראי בבתים פרטיים בצפון תל אביב ובמרכז מחסנים שלמים של אורז, שמן וסוכר. ראיתי נשים שהולכות ועומדות כל יום בתור, כדי לקנות עוד ועוד סוכר. אני לא מבינה אותן. נכון שגם לי יש בבית חמישה או ששה בקבוקי שמן. אבל להצדקתי — שמן בכמות דומה תמיד היה אצלי בבית, לא הגדלתי את הרזרבה הפרטית, אבל רוב הנשים סביבי אחוזות בין בהלת קניות — והן כנראה האשמות במצב".

פרי אגירה מוגזמת

אולם מר יובל מהנהלת קואופרטיב חנויות השופרסל בארץ הודה באזננו כי אמנם "יש מחסור מסויים. ואין הכל פרי אגירה מוגזמת. היצרנים אינם מספקים שמן בכמות מספקת. ואולי צופים שינוי במדיניות הסובסידיות הממשלתית שפרושה המעשי העלאת מחירים, ובעקבותיה יש אגירה פרטית מחד ועיכוב הספקה מאידך, אבל נראה לי שהמחסור הזה הוא זמני ולא מלאכותי. במחס־נים — יש סחורה. ואם תבדקי את המצב בערים מרוחקות יתברר לך שבדימונה באר שבע או בעוד לא חסר דבר. רק במקומות מרכזיים, כשהאנשים התרגלו לרמת חיים ולרמת אכילה גבוהה — יש כנראה גם יותר בהלת קניות".

כיצד מגיבים החנוונים ל"בהלה" הזאת? האם הפיתוי להפקעת מחירים אינו גדול מדי מכדי שינצלוהו? מר ישראלי מן האיגוד הארצי למסחר זעיר מלמד כמובן סניגוריה תקיפה על צאן מרעיתו. "שום חנווני אינו מעכב סחורה בחנות בצפיה שיעלה מחירה. מה שיש — הוא מוכר. אלא מה? כמובן הוא דואג קודם כל לקונים הוותיקים שלו. כשנודע לנו שחסרים מצרכים — פנינו בעצמנו אל היצרנים. קנינו למשל שמן ונחלק אותו עוד השבוע לכל חנווני שיתקשר אלינו ויתלונן על מחסור. גם סוכר נוכל לחלק. אורז — אין כנראה מספיק בארץ — ולא נוכל לעזור הרבה. החלטנו שסגירת בתי האריזה אינה מחייבת יצירת מחסור מלאכותי בחנויות, ובכן אני מודיע לכל עקרות הבית שקנינו שקים מלאים סוכר, קמח וכדי ממחסני משרד המסחר והתעשייה ונחלקם השבוע בחנויות. במקום לקנות באריזות נחזור לימים בהם קנינו סוכר במשקל. אשר לפיתוי של ההפקעה — שמענו על מקרים בודדים וגם בהם מדובר על גרושים. לדוגמא: קופסה נפרודים עולה היום שמונה אגורות. כל הספסרות של החנווני בנפרודים מתבטאת בגרוש או בחצי גרוש, כשאנשים שוכחים שיש בשוק מחסור חריף במטבעות בנות גרוש. אתמול קנס מפקח חנווני אחד בחולון משום שלא היה לו עודף של שני גרוש עבור קופסת נפרודים העולה שמונה אגורות, לדעתי זו גישה לא צודקת. משרד המסחר והתעשייה מקשה עלינו בקביעת מחירים לא נוחים. כשידוע לכולם המחסור בגרושים בשוק...".

אגב, מר הדס, מן המועצה הישראלית לצרכנות, לו דיווחנו על המקרה, ענה בביטול: "לדעתי, זוהי אשמתו של החנווני לסחוט מחיר גבוה יותר עבור קופסת נפרודים. הם כנראה רוצים שיעגלו להם את המחיר לעשר אגורות לקופסה..."

בעקבות השמועות

אנשי המועצה הישראלית לצרכנות, היושבים בוועדת המחירים, מכירים היטב את השמועות הרווחות בציבור בדבר ההעלאות הצפויות: "בשמועות" אומר מר הדס קשה להלחם ביחוד כאשר איננו יודעים עתידות ואיננו יכולים לומר בבטחון שלא יהיו העלאות... אשר למחסור — לפי מיטב ידיעתי הוא איננו אוביקטיבי. יוצרות אותו הנשים אותן ראיתי ניגשות לקופה בסופר־מרקט עם עגלות מלאות, שעה שבעבר היו מסתפ־קות ברבע עגלה... אפילו בביצים אין מחסור אבסולוטי. משום מה קונות עתה הנשים יותר ביצים מאשר בעבר, זה די משונה — קשה להניח שהן אוכלות היום יותר ביצים... מנקודת מבט של היקף ארצי אני יכול לומר בשקט: לא חסרים מצרכים. אשר לנפרודים — אני בטוח שהרבה כאלה נפרודים מצויים במחסנים הפר־טיים בבתים..."

גם מר שפר, מנהל אגף המחירים במשרד המסחר והתעשייה סירב להודות במחסור ריאלי. "אנשים החליטו לקנות יותר — ואינני חושב שזו גישה נבונה אפילו מנקודת מבט של החסכון לכספי" אומר מר שפר. "לאוגרות בקבוקי שמן הסויה כדאי להזכיר כי שמן כזה מתקלקל תוך כארבעה־חמישה חודשים. גם קמח או אורז מתקלקלים לאחר תקופה מסויימת — ובכן איזה רווח יש באגירתם, אפילו נוכח הצפיה לעליית מחירים? ואשר לאגירה בשל מחסור ממשי — אני שוב חוזר ומדגיש, יש לנו מחסנים מלאים של מצרכי יסוד גולמיים, אלא שהם מאוכסנים בחביות ובשקים. הדרך מהמחסן לחנווני נשתנתה כעת ארוכה בשל הגיוס. אם הצרכנים ימשיכו בבהלת האגירה — תיעשה הדרך ארוכה עוד יותר בעתיד הקרוב..."

התמורות ברחוב הערבי

מאת יהודה עזריאלי

"ההפתעה" היחידה של הבחירות במיגזר הערבי, לדעת מומחים להלכי הרוחות בקרב 400 אלף בני־המיעוטים בתוך "הקו הירוק", היא העליה למפלגות הדתיות. קרי: המפד"ל. לאנשי המערך קשה לבלוע עובדה זו. היתר היה צפוי, לדעתם: העליה המרשימה לרק"ח משלושה לארבעה נציגים בכנסת והמפולת לרשימות הקשורות במערך, שחלק מהן ניצל בתמיכתם של קולות יהודיים.

מלחמת יום־הכיפורים בילבלה את "מושכי החוטים" בקרב הערבים. אם קודם חשבו שיעצבו אותם על־ידי העמדת נציג הכפר אום־אל־פחם, מחמוד עבאסי (מאנשי יגאל אלון) במקום ה־59 "הבטוח", ברשימת "המערך", באה המלחמה והפכה את הקערה על פיה. שבועיים לפני הבחירות כבר צפו כולם במרוקחת של רק"ח, שהחלה להרים ראשה הבוגדני בעזות מצח עוד יותר גדו־לה. ומצד שני, בסיכויים הנמוגים והולכים של הרשימה הבדווית הח־דשה. רק כמה "מעשי פלא" שהת־רחשו באוהלי הבדווים במרחבי הנגב, הוסיפו ברגע האחרון את הקולות הדרושים לרשימה שתעבור את אחוז החסימה. הכזיב גם הותיק במועמדי הרשימות הנספחות למערך, סייף א־דין אל־זועבי, ראש עיריית נצרת, שקיבל רק 3 אלפים קולות במבצרו. ורק"ח צהלה ושמחה. הירידה הכל־לית של המערך, הציגה את מועמ־דותו של מחמוד עבאסי, כלעג לרש הערבי, הנאמן למדינה. ולפתע המפד"ל איננה מציגה יומרות הדב־אויות, אמר לנו נכבד ערבי באחד מכפרי צפון־הארץ.

תהליך ההצבעות והתפלגות הקו־לות במיגזר הערבי, מלמדים כי המערך כמפלגת שלטון מרכזית, איננה קוסמת יותר לבוחרים מבני המיעוטים. רק 7.5% מקולותיהם ניתנו למערך, לעומת 20% בשנת 1965, עוד בטרם הצטרפה מפ"ם למערך, עם נרותיה ערבית נבבזה. וכיום, כמעט מחצית הקולות שניתנו ישירות למפלגות יהודיות על ידי בני־המיעוטים, נפלו בחלקה של המפד"ל. לא "העבודה" ולא הליכוד, העמידו את נציגי המיעוטים במקו־מות ריאליים — והערבים למדו את הלקח כלפי מי שמנסים לאחוז את עיניהם כמקסם שוא, לייצג את עניניהם בכנסת.

מפ"ם מאשימה את "העבודה"

למפלגה במערך הוסיפו כמובן ח"כ דיאב עבד ואליאס נחלה, מראשי רשימה י"א לשעבר, שהודחו על־ידי המערך ויצאו ברשימה נפרדת. הם לא זכו בנציגות לכנסת אבל קלקלו מנדאט נוסף למערך. וכך נוצרה סכנה שהח"כ הוותיק ג'אבר מועדי הדרוזי, סגן שר התקשורת בממשלה היוצאת, יחזור לכנסת על חודם של קולות ספרדים. בבחירות אלה לא הועילה גם מפ"ם למערך. החילה הערביס־טית של מפלגת השמאל מאבדת את תהילתה משכבר הימים. אנשי מפ"ם מנסים אמנם להסביר כי ירידת המערך קשורה לא מעט בדביקותם של אנשי מפלגת־העבודה בקיום רשימות חמולתיות ושבטיות. לדעתם, זוהי גישה שהתנגדות. ובט־און מפ"ם "על־המשמר" (3.1.74) מאשים את "הפעילים ביותר בחלקי המערך במיגזר הערבי במאבק נמרץ נגד הצבעה לרשימת "אמת", שגר־מו נזק רציני לענין המשותף, שהוא קיום כוחו של המערך במיגזר הערבי". כמובן, לא הוכח מי תרם יותר קולות ערביים למערך. אם זוהי מפ"ם, שנציגיה מובטחים ברשימה הכללית, אף שקולותיה מפוקפקים, או אנשי "העבודה", שרצו לחזק את הרשימות הערביות הקשורות אליהם, כדי להבטיח נצי־גות ערבית, ונכשלו.

הכשלון העיקרי של "המערך" וה־רשימות הנילוות אליו, איננו נובע ממיעוט כוחו השלטוני, אלא משינוי כללי בהלך הרוחות ברחוב הערבי, שרק"ח השכילה לנצל אותו לטובתה.

בהשפעת המלחמה ותבוסתנות

"רעידת האדמה", שבאה בעקבות מלחמת יום־הכיפורים לא פסחה על ערביי ישראל. שידורי הרדיו והט־לוויזיה של התחנות הערביות חדרו לכל בית בקרב בני־המיעוטים, הצי־פיחו מחדש את הרוח הלאומנית של ראשית שנות ה־50. שוב התחילו מדברים על נצחון והתרור ערבי קרוב, לקראת "הגשמתן של הזכויות הלגיטימיות של הפלשתינאים בארץ־ישראל". ההלם בציבור היהודי לא נעלם משכניהם הערבים ותרם חלקו להתרוממות הרוח של אוהדי הענין הערבי. וכאן באה ההסתה השטנה של רק"ח הפריחה קולות באושים על קרקע פוריה. המשבר הפוקד כמה ענפים כלכליים, כמו הבנייה, בהם מועסקים כ־50% מבני המיעוטים, שהשפל פגע בהם, מצדדות את תועמלנות של רק"ח, על רקע הב־רותי. הקיצוניים החלו "להרים ראש". בעיקר נקלטה אצלם הגישה הבת־חוקת באשליותיה ברחוב היהודי, כי "שטחים אינם ערובה לשלום", שבו רוצים רק עמי ערב. עתה, לאחר הכבוד הערבי החזיר עטרה ליושנה ואפשר לנצח גם את הישר־ראלים, יש סיכוי למדינה פלשתי־נאית ולנסיגה יהודית. יש לכך הש־פעות פסיכולוגיות מרחיקות לכת, המסכנות את כל המאמצים והאמצ־עים שהושקעו ב־25 השנים האח־רונות לשילובם של בני המיעוטים כאזרחים שווי זכויות במדינה.

עד המלחמה האחרונה, התגאו ערבים רבים בישראליותם, גם ביחסם לחבריהם ולאחיהם בשטחים המשוח־ררים. הם נהגו להדגיש את ההצלחה העצמה הישראלית, שהם חלק ממנה. ואילו הלאומיות הערביות, היא מושג של נחיתות. הערבים מעורים היטב בהויה הישראלית. הצעירים כולם דוברים עברית וקור־אים עתונים יומיים. ואמינותם של כלי התקשורת הישראליים היתה ערך חשוב בהסיבה ובהכרתם של בני־המיעוטים. לדעת יועץ ראש־הממש־לה לעניינים ערביים, שמואל טולי־דאנו, הפגיעה באמינות זו, פגעה בנאמנותם של ערביי ישראל. קרנו של רדיו קאהיר עלתה. וחל פיחות בישראליות שהיתה מקור סמוי לגא־וותם ועידוד לעמדתם, עד המלחמה ב־6 באוקטובר 1973.

הגל הגואה של רק"ח

רק"ח עלתה על גל לאומני גואה והולך. היא מטיפה בגלוי לחזור לקווי הגבול של ה־4 ביוני 1967, להחזרת כל הפליטים הפלשתינאים ולהחזרתם בלתי מעורערת של הקו הפוליטי הפרו־סובייטי. רק"ח הצ־ליחה לרכז סביבה סופרים ומשוררים ושאר מושכי־עט, המטיפים ישירות ובעקיפין למרכסיזם לאומני ולהכרה מעמדית־סמאלנית. בתעמולה של רק"ח נקראו ערביי ישראל לצרף קולם להתעוררות הערבית הכללית בחסות סובייטית, כדי להבטיח מע־מדם בעתיד, לקראת ההגדרה העצ־מית של הפלשתינאים. כאישור לכך הוצגה עמדתם "הנכונה" בדבר כש־לון "מדיניות הכיבוש" הישראלית, כפי שגם חוגים יהודיים מודים. זו התורה שנכתבה בתעמולה רק"ח, בנאומים ובהסברה בע"פ של מנהיגי רק"ח בריכוזים ערביים בצפון הארץ, לא היסטו להשתמש בהגדרות גסות ומבזות על מנהיגי ישראל, כפי שמתפרסמות הקריקטורות בבטאונם "אל־איתיחד".

כשלון המערך איננו חמור כל כך מבחינת הירידה במספר הנציגים ה־ערביים של הרשימות הקשורות בו, אלא בתהליך המסוכן שמציג את רק"ח כמפלגה הייצוגית של ערביי ישראל, בעוד שרובם אינם תומכים במפלגה הקומוניסטית. עדיין.

לקחי הבחירות והמסקנות

זהו לקח שגם מפלגות אחרות, בתוכן המפד"ל שהפכה לגורם חזק בקרב בני המיעוטים, חייבות להסיק מהבחירות האחרונות. אין להשאיר את ההגמוניה ברחוב הערבי לרשותו הבלעדית של המערך, המאבד את "המשכות" ואינו משכיל לבלום את המעבר החד של הערבים לרק"ח, שקיבלה קרוב ל־54 אלף קולות, בבחירות לכנסת. רק"ח התקדמה על חשבון המערך הפכה למפלגה המר־כזית בגליל התחתון ובחלק מהמ־שולש, אם כי זכתה בשליש מהקולות של בני־המיעוטים. הרקע הפוליטי הקשור בזירה של המזרח־התיכון איננו מצדיק מפולה כזו. אנו נמצאים רק בשלבים הראשונים של שיחות ג'נבה. ואם כל הויתורים של ישראל בעתיד יתפרשו כחולשה ויובנו על־ידי ערביי ישראל כנסיגה בכוחה של המדינה, תמשיך רק"ח לצבור הון פוליטי, על חשבון מפלגות השלטון המרכזיות. המייצגות כיום את המגמה של הנסיגה והויתורים ה־טריטוריאליים. מגמה זו יש לבלום בהסברה נאותה ובגיבוש כח אלטר־נאטיבי בשלטון, שהמפד"ל תנהיג אותו, והציג עמדה כזו. יש לפעול נגד הכרסום בעמידה איתנה ונאה, המוצגת גם לערביי ישראל בעמדה נאה יותר, שיש לכבדה ולהעריכה כראוי לה.

חרם נגד החרם הערבי

מאת ברוך אדלר

החרם הערבי, המופעל נגד יש־ראל מזה שנים רבות, הורחב בשנה האחרונה לכל העולם וב־אמצעות הנפט. שהשליטה על חלק גדול ממנו נמצא בידי ארצות ערב מנסים הערבים להכניע את יש־ראל ולהניע את ארצות העולם לנהוג לפי התכתיבים שלהם.

החרם וסחטנות הנפט הערבית הוכיחו את עצמם עד כה כמכשיר יעיל למדי במלחמה נגד ישראל וקול ענות החלושה של העולם המערבי, שלא יזם כל פעולה נגדית, הגביר את רצון הערבים להמשיך ולהש־תמש בנשק זה. אמנם, באחרונה נפוצו ידיעות כאילו יוקל חרם הנפט לאחר שהערבים נוכחו לדעת כי הפ־רידו בשימוש בו והוא עלול לפגוע בהם עצמם. עם זאת ברור, כי נוכח ההצלחה של הפעולה עד כה, כש־מדינות אדירות כה נכנעו להם, ימ־שיכו הערבים להפעיל את נשק החרם והסחטנות, ולו גם במידה קטנה יו־תר מאשר עד כה.

הפגיעה העיקרית של החרם הער־בי היא במדינת ישראל, הן במישור הפוליטי והן במישור הכלכלי. למ־רות זאת עשתה ישראל מעט מאד נגד החרם. במידה שעשתה משהו היה זה בצנעה ולכן לא היתה הפעו־לה אפקטיבית. זו נעשתה בעיקר באמצעות מחלקה המופעלת במשרד החוץ ושעיסוקה העיקרי הוא איסוף מידע. זו כמעט ולא יזמה פעולות נגד החרם ולעתים אף מנעה זאת מגורמים אחרים שרצו לפעול. הגי־שה העקרונית היתה, כי מוטב לא לתת פומבי לנושא של החרם, כי כל דיבורים מיותרים ופומביים יכו־לים רק להזיק ולהגביר את רצון הערבים להחריף את החרם.

היזמה הפרטית נגד הסחטנות הערבית

מקהחריף השימוש בנשק החרם וסחטנות הנפט נתעוררו לאחרונה גופים פרטיים לפעולה. היזמה יצאה מאישי כלכלה במשק הישראלי, ובעיקר התאחדות התעשיינים, שה־קימו ועדה יזומה למאבק נגד סחט־נות פוליטית וכלכלית. ועדה זו ערכה באחרונה כנס שבו השתתפו נציגים מארגונים כלכליים, ציבוריים וחבר־תיים מכל שכבות הציבור ובו הוחלט להקים גוף קבוע למטרה זו.

יוזמי ההתארגנות הנגדית לחרם הערבי הם בדעה, כי מוטב ובנושא זה יעסוק גוף לא ממשלתי. גוף כזה יכול להיות משוחרר משיקולים פוליטיים הצריכים להכתיב את ה־מדיניות של גוף ממשלתי. ידיו של גוף לא ממשלתי אינן כבולות והוא חפשי לכוון את צעדיו כפי הנראה לו, אם כי מתוך התחשבות באספק־טים הציבוריים של הפעולה היזומה.

החרם הערבי הוא חרם נגד העולם הדימוקראטי — אומר ד"ר א. רפאלי, יו"ר הוועדה לקשרי חוץ של התאח־דות התעשיינים, שיזם את התאר־גנות נגד החרם. לדעתו צריך לשים את הדגש על כך שהבעיה אינה ישראלית או ציונית אלא כלל עול־מית. צריך להסביר לעולם, כי לא יתכן שמדינות ערב יכתיבו להן את המדיניות שלהן — הוא אומר בקראו לשנות את האווירה של כניעה לער־בים הקיימת כיום בעולם. בהתוויתו תכניות למלחמה בחרם הוא מצביע על אפשרויות של "לוביגג" בפרלמנ־טים בעולם בכדי להביאם לחקיקת חוקים נגד חרם פוליטי. הוא תולה תקוות רבות בפעולת הסברה מקיפה היכולה להיערך באמצעות ארגונים מקצועיים הפונים לחבריהם למקצוע בחו"ל. דוגמא לפעולה זו מביא יו"ר מר א. פלס. זו קיימה פעולת הסברה אגודת האינג'ניירים והארכיטקטים, מקיפה לקראת הוועידה העולמית של האינג'ניירים שנערכה בארץ וניצלה גם את עצם בואם לארץ של מהנד־סים רבים, מהם בעלי השפעה רבה בארגונים שבהם הם חברים, להס־ברה ישראלית עם כל הכבוד להס־ברה ממשלתית — הסברה של גופים ציבוריים יכולה להיות יותר אפק־טיבית — הוא אומר.

בעד ונגד חרם נגדי

ד"ר רפאלי אינו תולה תקוות רבות בחרם מסחרי נגד הערבים ונגד אלה הנכנעים לו. הוא סבור שחרם כזה מסובך ולא תמיד מצליח. עמדה דו־מה מביע גם מנכ"ל "כור", מר מ. עמית, הטוען כי איש עסקים יעשה בסופו של דבר את חשבון הכדאיות שלו.

לגישה זו מתנגדים אחרים וח. הרצוג, למשל, מציע להקים ארגון עולמי למלחמה כלכלית בערבים. היהודים בעולם מוכנים להרתם למאב־ק בשטח זה ולהלחם. לדעתו, עתה גם הזמן המתאים ביותר לעבור להתקפת נגד בשדה הקרב הכלכלי, כי הערבים עצמם מגלים חולשה בראותם כי עברו את הגבול והם מתחילים לסגת. הוא סבור שליהדות העולם יש עוצמה כלכלית רבה, דבר שבא לידי ביטוי בוועידה הכל־כלית. ישראל עצמה היא בעלת עוצ־מה ובהיותנו שוק קונים בסכום של 3.5 מיליארד דולר לשנה ממדינות שונות בעולם, יש לנו כח השפעה רב. עדות לאפשרות הגלומה בפעולה נגד החרם היא האיום של יהדות ארה"ב להחרים את יפאן. איום זה עזר וח. הרצוג סבור שהוא מנע ניתוק היחסים של יפאן עם ישראל.

מי הכשיל החרים על יפאן?

איום בפגיעה כלכלית ביפאן כבר הופעל פעם ע"י יהדות ארה"ב. אולם איום זה נשאר בגדר איום בלבד

(סוף בעמוד 6)

עיטורי סופרים וספרים

התחדשות תמידית של יחיד וציבור

(עיונים במשנתו של א. י. השל, ז"ל, ליום הזכרון)

מאת מאיר אוריין

בעשרים ספרים בעלי ערך בתחום ההגות היהודית השאיר אחריו פרופסור אברהם־יהושע השל. משנתו ההגותית של השל אינה מוכרת לקורא העברי המשכיל בישראל משום שכמעט כל ספריו נכתבו ופורסמו בלשון האנגלית (פרט לספר „תורה מן השמים באספקלריה של הדורות", ועוד מספר מסות שראו אור בעברית).

שני נושאים מרכזיים

עתירת גוונים היא משנתו. ה־נושאים שעסק בהם בספריו משת־רעים על פני המורשה השלימה של עם ישראל. הוא כתב על הנבי־אים ועל חכמי תורה שבעל פה, על הרכבים ועל רבנו סעדיה, על אבן גבירול ועל דון יצחק אברב־נאל, על רבי פנחס בקוריץ ועל ר' גרשון מקיטוב, על רבי מנדל מקוצק ועל רבי ישראל מסאלנט — אך בתוך שפע הנושאים מתבלטים שנים העוברים כחוט השני בכל ספריו ואשר יש לראותם השתית למשנתו כולה. הנושא האחד הוא: היהדות במלוא שיעור קומתה, יהדות ש־יהודי בן זמננו יראה בה אתגר לבעיותיו ולתהיותיו. כמעט בכל ספריו קורא השל ליהדות גדולה ורחבה על כל ערכיה, על הערכים הפולחניים — המצוות שבין אדם למקום; ועל הערכים ההומניים — המצוות שבין האדם לאדם. הנושא השני שהשל מעביר בברכו משנתו היא האמונה באלקים ומשמעותה בעידן המודרני.

במסגרת נושא זה מפתח השל אחד מן הרעיונות היסוד שלו, הוא רעיון של התחדשות הקיום והיפעמות האדם, רעיון שהוא חוזר עליו כמעט בכל ספריו. רעיון ההתחד־שות סמוך גם ביסוד תפיסתו את מדינת ישראל כפי שבא לביטוי בספר שראה אור אחרי מותו: — „ישראל, הזמה והעבר".

חדשים מספר לפני פטירתו ראיין השל ברשת הטלויזיה האמריקנית אן־בי־סי. וכשנשאל על מקורות היניקה מהם שאב את רעיונותיו שמצאו את דרכם בספריו, השיב: מקורות היניקה שלי הם ימי הילדות הקדומים בהם הייתי בין אנשים שהיו מלאים חיים פנימיים, חיים רחוניים, חיים של שלימות. אנשים שהיו מחוננים במידת הרחמים והיו מגלים הבנה לזולת. הסביבה שהייתי חי בה כילד לימדה אותי להסתכל על העולם מעל לשטח העליון ומ־עבר למציאות החיצונית. כבר אז חשתי במציאות הפנימית של כל תופעה שהיא מציאותית יותר, מ־משית יותר, ועליונה יותר מזו ה־חיצונית.

בתשובה זו טמון כלל גדול ב־משנת החסידות. לא בספרים בהם יגע ומהם למד היו לו למורי דרך, אלא אנשים חיים שבהתנהגותם ה־מופתית שימשו לו מופת לעיצוב חייו.

בהרבה גלגולים נתגלגל השל בימי חייו. בהרבה היכלי פילוסופיה ו־מדע היה השל בן־בית. אך החסי־דות לא זנחה אותו עד יומו האחרון. ולא החסידות של סיפורי מעשיות, אלא חסידות של מעלה שתבנה הוא תוכן של מעלה. הוא חי את החסי־דות משום שהיא חשפה בפניו הן את רום הרקיעים, את הפלאשי של הבעל שם טוב ושל רבי שניאור זלמן מליאדי, והן את תהום המצ־קים של האדם, את האנושי של בית משיחה וביהודה של עולמה הרום והתהום של רבי מנדל מקוצק.

בספריו שיש בהם הרבה מן ה־פילוסופיה אך גם הרבה רחשי לב, היפעמות והתפעלות, מרבה השל להתהייע לביסוס דעותיו באמירה, בסיפור ובמשל, לקוחים מעולמה של החסידות.

מכאן חזרה לשני הנושאים עלי־הם שם השל, כאמור, את הדגש העיקרי:

היהדות בשלימותה

על שלימות של היהדות אומר השל: „אי הבאה לידי גילוי כל העושר הגנוז במשנתו על תוספה הפנימי ומיצר האדם לזולת המפעם בה — הוא כשלון שאין לו תמורה". מכאיב לו להשל צימצומה של היהדות, גימודה של הצד האנושי־ההומאני שבה והעמדת היהדות על כפה מצוות בלבד.

„מודה אני לה' — אמר בקונגרס הציוני האחרון בירושלים, שהחזן אליו כאורח כבוד — על שבמוסדות ובמלונות מוגשים מאכלים כשרים. מה שאיכפת הוא מפני מה משגי־חים על הכשרות רק באוכלים. למה לא נהוג שבבנקים, בתי חרושת ועסקי דלא נייחי לא יחדקו להכש־רים גם הם? טיפת דם בביצה פוס־לת אותה לאכילה, אך לעתים קרי־בות יקרה שבדולר יבלירה יש יותר כטיפה אחת של דם. ואין אנו עומ־דים על המשמר ואיננו מזכירים לבני האדם את חוקי תורתנו".

השל מדגיש, כי היהדות השלי־מה היא בת שלשה צלעים: אורי־תא, קודשא־בריך־הוא, וישראל — שמתוך שאינם ניתנים להפרדה אמ־רו עליהם חז"ל שחד הם. „אורייתא" בסמלה יחסו המעשי של האדם כלפי העולם וכלפי עצמו — המצוות ה־מעשיות. הינו, ההלכה שביהדות הכובשת תאוות ומכוונת יצרים, ר' הכוונה את סדר החיים היום־יומי של היהודי, „קודשא בריך הוא" מסמל זיקת האדם לעולמה עליר־ניה, הכמיהה הנצחית של האדם ל־התעלות, הכיסופים לנמצא ונעלם, שביהדות בא הדבר לידי ביטוי בחלק המכונה בשם אגדה. זה החלק המעמיק אצל היהודי את ההכרה ל„כי היה העולם"; ו„ישראל" מש־מעה ארץ ישראל, עם ישראל כעם וכל יחיד מישראל. עם ישראל חי, הדובק את מחשבתו בקודשא־בריך הוא ונושא בעולם ה„אורייתא". לפי השל, המושג אגדה בכיל כל מה שמעשיר את נפש האדם, והיא מב־טאת את הרוח המחיה את המעשיה, הן בתחום הקודש והן בתחום החו־לין.

זמירות היו לי חוקיך

לגבי הקשר בין ההלכה והאגדה, בין העשייה ובין כוונת הרוממות אומר השל: תכלית המצוות היא להכשיר אותנו ליעודים רוחניים... כוונת המצוות לטהר את הלב, שה־לב הוא העיקר. ועיקר מטרתן ו־כוונתן של המצוות שאנו מקיימים בגופנו הוא — לעורר אותנו לקיים מצוות בנפשנו ובלבבנו.

באדם מאמין שקיבל על עצמו עול מלכות שמים ועול מצוות, הע־ניק השל זכות קדימה להלכה. עוד בימי נעוריו כתב: „תיאורים רו־מאנטים של חסידות אינם. אלא קיקיון דיונה" („היהודי של מזרח אירופה"). ובמקום אחר קבע, כי „לא נשתמרה תורת ישראל אלא בזכות ההלכה והכוונה, בכוח של קיום מצוות ומעשים טובים. גם ה־אגדה לא נשתמרה אלא בזכות ה־דביקות בהלכה".

החומה שהקיפה את העם והיהודי היתה חומת ההלכה — השולחן ערוך ונושאי כליו. חומה זו של עול מצוות, ולא פרחי גני של האגדה ופרקי הגות של פילוסופיה, היא ש־שמרה על שבטי ישראל לדורותיהם ולגלויותיהם מפגעי הזמן.

השל היה עמוק באמונה, אך אצלו אין האמונה מין חוויה רגשית רליגיוזית בלבד. רגשיות חוויתית מתלוננת של האמונה באלקים נוג־לת ערך מעשי אם היא אינה מעוג־נת בחובות הגוף, בעשייה של קבע. גדולה מזו. הנתיב הנכון הוא: לא קיום מצוות מתוך אהבה מהחוויה ה־רליגיוזית אלא להיפך. המצוה ה־מעשית היא המצמיחה ההתמסרות של אותה ההוויה העמוקה. לא הערגון לבורא מעוררת את העשייה אלא העשייה היא המעוררת את הערגון לבורא. כביטוי השנון של רבי מנדל מקוצק: נעשה ונשמע — על ידי עשייתנו אנו שומעים. העשייה קוד־מת לשמיעה. ההלכה היא, איפוא, קודמת לאגדה.

עם זאת אומר השל — וגם בכך בא לידי ביטוי היהדות השלימה — „מי שטוען כי ההלכה בלבד היא מהות היהדות אינו אלא טועה, כשם שטועה מי שאומר שהאגדה היא היהדות כולה. ההלכה בלי אגדה גמולת חיים, האגדה ללא הלכה משולה לעשבי בר (הגובלים מהר) ומי שרוצה להפריד בין השתיים נמצא מכבה את אור היהדות... תו־רת ישראל קרוב לרוח השירה לא פחות מאשר לרוח המשפט והחוק". („תורה מן השמים", במבוא) לא שירה במקום משפט וחוק אלא „זמי־רות היו לי חוקיך". בראשית היו החוקים, כבות של קבע, כשולחן ערוך של החיים, אך העשייה הדתית הנבונה היא זו המוסרית שירת כי־סופים „לקודשא־בריך־הוא".

מקור האמונה

מכאן לרעיון ההתחדשות. השל סבור, כי הרעיונות הגדולים באים מן הלב הם פרי שראה הרוחנית המרוממת באדם ולא פרי תבונתו ה־צרופה. השל אינו גונה ערכה ל־ראציו גם בתחום האמונה. על ידי מנת השכל זוכה האדם — לפי ה־רמב"ם — בתואר „בצלם האלקים". אך האדם אינו יצור שכלי בלבד. השכל דוקא הוא אשר לוחש לו לאדם שהוא, השכל, אינו כל יכול; השכל הוא אשר מגלה לאדם כי את הגלוי שביקום, המציאות ה־חיצונית שחוקיה נתונים לאחיזה, אינה אלא שכבה דקה מהעומק של הנעלם. אותו המיסתורין שבעומק הבלתי מוגבל, אין השכל המוגבל מסוגל לתפוס. האמונה בבורא היא־היא התשובה לשאלה בדבר אותה המציאות האין סופית הקיימת בתוך המציאות הסופית. אין הכוונה לשא־לה שבתחום הסקרנות האינטלקטו־אלית, אלא להוויות של הרוח שב־אדם, למתח של הכיסופים שבו ל־עולם הסמוי.

המאמין הראשון, אברהם, שהוא העברי הראשון, האמונה בהוויית השם באה אליו אחרי שבלבו היתה תוססת שאלה: „...כי יש לבירה בלא מנהיג?". זוהי שאלה ששתי פנים לה. מצד אחד הכמיהה הסמו־קה לחוש במשמוש של המציאות האין סופית; ומצד השני, מה מי־זה ההתאיכות בין האדם ובין אותה המציאות; מהן החובות שאותו ה־כח הנסתר מטיל עליו. הקול שאוזני הפנימית קלטה: „אני הוא בעל הבירה", אינו אלא תשובה לשאלה בעלת שתי הפנים, שאברהם עצמו היה מעורר אותה.

גם ישעיהו הנביא, אמונת התגו־לות באה אליו, אחרי שנשא עיניו למרומים ושאל: „מי ברא אלה". זוהי שאלה שאין סימן קריאה ב־צידה אלא קריאת השתוממות מפעלי היקום על חוקיו הטבעיים, על אף שהם חוזרים על עצמם תמיד. אנשי דת הגדולים היו מחוננים בתחושת התחדשות, לכן מסוגלים היו לחוש בהתחדשות התמידית אפילו בעניינים שנשתגרו. הרעיון ש„אדם חייב להתחדש תמיד" הוא אבן מאבני הפינה שבחסידות. „בראשית ברא אלוקים", מפרשים מורי החסידות: אלוקים ברא את ה„ראשית". ראשית כבריאה בפני עצמה. יחד עם „יהי אור" „יהי רקיע", אמר אלוקים: „יהי ראשית" ראשית המחודשת את הבריאה התחדשות נצחית.

„פיגת הירח בליל המולד בולד מתוך חשיכה — אומר רבי צדוק הכהן מלובלין — אך מתפעמים מ־מנה כל חדש מחדש כאילו זהו זה הירח הראשון".

השל היה מחונן באותה תחושה התחדשות. בראיון ברשת הטלוויזיה האמריקאית שהוזכר למעלה, הת־בטא השל: מה שמחזיק אותו בחיים הוא היכולת להיות תמיד מופתע. וכשנשאל מה הפתיע אותך בזמן האחרון, השיב: „הכל". הוסיף, אי־נני בורס את האמירה הבלתנית ש־„אין חדש תחת השמש". בירסתי היא שאין תופעה מיסטית תחת השמש, פרט לאדם ההולך ומתיישן. ואילו אני מנסה בכל כוחי לא להתיישן, להיות סופגם גם מן הדברים שבי־הרגל. בעיני כל דבר נראה תמיד חדש.

בעשור השנים האחרונות לחייו היה השל נתון כל כולו בעולמה של קוצק. מעיד על כך ספרו על רבי מנדל בשם „קוצק" שראה אור אחרי מותו. הדעת נותנת, כי הוא ראה בדבי מנדל את הדמות המתחדשת תמיד. שכן דרכה של קוצק היתה מכונה בשם „המרד הקדוש". הדגש הוא על קודש. ההבדל בין מרד סתם למרד קודש הוא בכך, שמה שמרד רגיל חותר להרוס תוך כדי הריסה של הישן, מתבטאת מרדנות של קדושה בתחיה לבילוי הישן, להחזרה אל המקור, להמשכת המעיין של כל דבר, להריקת הקליפה של רוטינה, לא להשתעבד לשום תופעה, אף לא לשיגרה של מצוות.

לפי השל, רוממותה של ירושלים היא בכך שבמקום הזה נשמעה ה־בשורה הדתית הנעלה ביותר שנשמעה אי פעם בעולם. הבשורה ש־יצאה מפיו של ישעיה: „קדוש, קדוש, קדוש ה' צבאות, מלוא כל הארץ כבודו". זוהי בשורת התחדשות התמידית של האלקות. לא רק אלו־קים כבורא היקום, אלא כאור ה־חורע תמיד בכל העלמות, אלוקים המתגלה בבריאה, בגוף ובצליל; אלוקים הממלא את היקום כנשמה הממלאה את הגוף.

ואכן, המסילה המובילה לאמו־נה — עליה מדבר השל כמעט בכל ספריו — היא לא אמונה שמקורה תבונת אנוש, ואף לא זו הצומחת מתוך ערפיליות שבמסתורין, הבסיס לאמונה הוא תבונת הרוממות שב־אדם, שהיא תבונת התחדשות הער־גון הבהיר אל „אל מסתתר בשפריר חביון" — זה כוח הסתר שעליו מתרפק משורר תהילים: „כאיל תערוג על אפיקי מים, כן נפשי תערוג אליך" (מב, ב). אין זו אמונה שבתבונה אלא אמונה שבהגות הנקלטת דרך החושים והיוצרת חויה; זוהי אמר בה הווצרות קונטאקט בין הפנימיות של האדם ובין הפנימיות של ה־מציאות. השל מתבטא באחד מספריו: הבורא מתגלה בבריאה אך נכונותו היא בהסתר.

משבר האדם

מכאן בא השל לשורשי המשבר של האמונה בימינו. מהאדם בן זמננו ניטלה תמימותה של האמונה משום שבעלמה ממנו תחושת ההאונה הכונה, שהיא תחושת ההת־חדשות. נמצא שמשבר האמונה ב־אלוקים אינו אלא משבר הרוח שב־אדם. בתופעות שבטבע ההוויה של קירות אין נוגעים מעוררות בו צער ה־תוויה והפלאיות משום שרגשותיו נתקהו ו־לבו נעשה גס להן. כבה אורה של השכינה בתוך היקום, משום שדעך אורה של רוח האדם בתוך האדם. ההתיישנות שבנפש היא המונעת מה־אדם לשאת את עיניו בתמיה ל־מקום: מי ברא אלה?

אדם בן זמננו, ראייתו את העולם היא ראייה מציאותית־אקסיסטנצי־אליסטית, ותפיסתו את העולם היא התפיסה תכליתית־פראגמטית. אף־אם הולכים ונעלמים האנשים המופעמים ממראות היקום התפעמות אמיתית. השל מתבטא: „התרבות, שרק תכ־ליתיות נגד עיניה — כלומר תר־בות ללא רוממות הרוח והתעלות הנשמה — אינה שונה הרבה מן הברבריות".

המסקנה אליה מגיע השל היא, כי טעות בידי אלה החושבים ש־מבוכת הדור מסתיימת במצוקה של האמונה באלקים. המבוכה אינה אלא העולה של מצוקה העלולה לפ־גוע באדם עצמו. שכן בעולם מרוקן מאמונה „עומדים כבוד האדם ורגש החמלה מפני אתגרים אכזריים".

רבי בונים מפשיסחה היה אומר: בפנימיותו של כל אדם טמון קין קטן. דוקא בתקופת הרשעים הגב־גולגים הגדולים צלול זה הקין

(סוף בעמוד 5)

שיח התלושים

מאת א. בלאט

מאז הופעת הרומאן „דוקטור בריקל ובנו מיכאל" וקובץ סיפוריו הראשון „שיח הברואים" טרם הגיע דן צלקה להרצאת דברים פרוזאית מלאה של סיפור או נובילה.

האמנות האמיתית הגיעה כבר ל־פסגות והיא צורנית בתוכה צורות ומבנים של עלילות פנימיות התנהי־שויות והצגוניות אשר הפכו למסגרת. וכל סופר הנזקק למסגרת סי־פורית אינו יכול להסתפק היום ב־שלד שסביבו נרקמת העלילה במש־מעות המצומצמת, אלא חייב ליצור בינו ובין הקורא את הקשר הדוד־יות. כבר בסיפוריו הראשונים הת־בלט דן צלקה בעל האינטלקט הה־שיח הפילוסופי ההובק ודעות עולם בבואתו לכבוש נופים ואנשים, אבל מאז ועד היום אנו עדיין נתונים בתוך איזה דיאלוג דיאלקטי שרב־בו השמא של הודאי.

גם סיפוריו בספרו החדש „עץ הבסוף"*) עסוקים מעטה עקרילי ש־אינם לובשים סבגון חדש אבל ב־מהותם אפשר להגדירם כחריגים. סי־פורים אלה אין להם נכבה משותף, אם כי גבוריהם מגלים צורות התנה־גות דומה של תמגנות ורגשות, אך הם כולם מעוגנים בעולם של תר־בות כללית.

אנו עדים לספקנות ביחס לפתקציה של מדע הרפואה. בסיפורים „אהרוני ותובבי העתיקות" ו„בליל תורף" ש־בהם משובצים מהלכים בצורות מג־וונות.

מלבד ה„תיאטרון הבובות" אינו כי אם מתרגם את התורה הפילוסו־פית של הדידר כי „אנו מתחילים למות מיד עם הולדתנו", אבל בני־גוד למוכהר הוא מעלה על גס את מדע הרפואה המנסה לשכך את ה־כאבים, אלא שהאדם מסתבך בבלל הפתרים: „כשאתה מפתר אתה אבוד, אתה מסתבך כמו זבוב בקורים. ככל שתרצה להשתחרר כן תסתבך יותר ויותר".

הרופא מופיע כאן כנושא פתקציה מסויימת של משימה הדתית, אך בעוד הרופא מנסה ליישב את הסתי־רה נאולי יותר להיסוד מרגש האש־מה ש„חוקרים אינם קוסמים" אם כי הוא צופה בהצלחתם, כרי האמונה הרחמניה „המלאך בלבך" בבית ה־חולים למצורעים מסויוה קשות באי־רוניה בפניו: „אני שומעת את ה־הבטחות האלה עשרים שנה, ועדיין אני מאמינה בספשות" (עמ' 115).

תימאטיקה זו של תצפיות אמפי־ריות לעומת הקשר האובייקטיבי של „אימות" — אינה כי אם דרך מסא־פרית להדגמת חוסר האפשרות ל־הוכית דברים. וכוח זה שאינו כי אם הבדיקה של אפסק דיאלוגי אינו בא לכדי מיצוי, אלא נבלע בהמ־שכו של הסיפור „ליל תורף".

דן צלקה מביאנו בחמשה סיפו־ריו לאקלימים שונים, אך בכולם כאילו נוגע ולא נוגע בחומר עצמו, ועוצר את מבטו. לעומת זה קיים יחס אמוציונלי ואפילו רומנטי בין האנשים לבין האמנות והמוסיקה.

בביתה של ליזה („עץ הבסוף") הקירות מתוספסים והמרצפות שבו־רות, אך התמונות התלויות על ה־קירות מתפות על הולות החיצונית. נופים ציוריים של מראות שלג ו־צמרות עצים משרי רוח אחרת על פני הבית, וליזה מצטטת על שה־אנשים הם קטנטנים, ושאין היופי והאמנות תופסים מקום בעולמה.

ליזה משייכת עצמה למאה קודמת בהעריכה את קבינה הערכי של האמנות, בעוד שהבריות סביבה לוט־גים לה. גם בנה יואל מודע ביחס מופגם אל עצמים בהתעניינו בגורלם של דקלים אשר הובאו ושותלו ב־מקום החדש. הוא תוהה על שורשיהם וקרותיהם, ועצם התסכלותו מביאה אותו בסודם ולהיכרתם. הוא הדבר ביחס לציור אשר הוא כדי עיסוקו של שאול בזיינ נשארות עיניו צמו־דות אל קוים ודישומים. גם דיוקנו של שאול הצייר לוכד את עינו. יואל מכיר את מצאו ההתנצלארטי, הוא עדיין קשור בנימין שונים לידידו מרטין אשר תולם על מבד זרים חבורים בסלע, קברי בביא בתוך מערה ובריכות עתיקות. היחס לחיים המציאותיים ניזון כאן מתוך איזו יניקה מיסטוריה אל התמול הרוחני הבואצל. קיים כאן קשר נפשי בין הגבור והמיסטוריה. כל העצמות הי־בשות מאהמול קורמות עור וגידים.

הגבור מקבל כאן מעין זה מבחוקים של עומק הזמן הגיאוגרפי אך גם הפילוסופי.

יואל שלנו זה עם כל הסובב אותו מבחוץ, אך כאשר הוא נקלע למסי־בה פנימית של שכנים, אינו מוצא שפה משותפת, והוא מתמקם ומגוץ התמצה. הוא נוכח ברחובות מלאים אדם, אבל נוכחותו אינה מרגיעה אותו. הוא נכנס לקלנוע, אך שוב בתוכי החוצה, ורק רחשי גלי הים מביאים אותו את השקט. יואל תקוף בבדידות ושניות של נעורים אבי־דים, ורק הבית המלא צלילי מוסי־קה מחזיר אותו אל האור ומבניםי לאחור הפלטה של המציאות.

יואל מזדהה עם כלי הנגינה ורואה בהם יסוד דיונסי מעורר אתגר ועם זה משהו דמיוני, המאוכר עולם לוסה בדמדומים, של על סמוק המפגים את חייו. המרכיב של היסוד „העי־תיקי" אינה מהווה פתקציה אסתיטית בלבד, כי אם מצביע על הרקע של איכות רוחנית המעוררת קונטאציות של ערכים. הוא הדבר אצל פאול נאכט אשר היה שוקר על ספריו הנדירים ומוסק בודכנים מאובקים אחרי ספרים עתיקים. הוא לא נהג לחזור הביתה לארוחות הצהרים ר היה מבלה את הפסקתו בחנותו.

השהייה במחיצת ספרים וחובבי עתיקות כבשה את כל ישותו. הוא לא הסתפק בעבודתו כממלא תפקיד בלבד. בית הספרים של נאכט הופך למעין גן אתונאי של אנשי רוח מפ־ליגים בדיאלקטיקה פילוסופית ומפ־גינים גמושין וגינונים כגון מקטורן ארוך ומרובה כיסים ודבור רשמי — המבדידים את הדמות הספרותית של הגבור במשמעותה הפסיכולוגית וה־רעיונית.

*

גבורי דן צלקה הם אנשים סמורים ומסויגים. יואל שלום אינו מוצא לעצמו פינה עצמית. פאול נאכט פועל בהווה תלוש, ואפילו שבט שלם „הראצוף" אשר חיים בבדידות הופכים חייהם לכשלון ר סופם — קטל. השבט הבדווי „דע־אר" הי משך כל הזמן באה ומסתיג מכל הסובב אותו כאשר מסורות סיפרה על פראותם ואבירותם, החל מהתקופה העותמנית דרך זמן ה־מנדאט ועד למלחמת השחרור, בה־יותם חיים של מסעות שוד ובשמרם על מנהגים והר המדבר.

התקופה הישראלית אצל השבט מסמנת ירידה מנכסיהם, באבדם את ההילה הראשנאנטית אשר ציינה אותם כל השנים. אלישע ציבור מת־שבט, אבל המפקדים שוללים את הסימפטיה האבירית שלו. קיים פער של אמינות בין אנשי המדבר לבין שלטון הצבא. המחשבה על שבט ה„ראצוף" טורדת את המפקד רביב, אך יוניס הזקן סופו שאין מאמי־נים להם וסילוקם מהשטח בכוח הוא עבודם אות קלון ונגידה אלוקית „אנחנו כבר מתים, כך רוצה אלו־קים" — אומר יוניס הדוחה את ה־השמצות. השבט הבדווי מתואר כחי בבדידות, נהוג בסבלנות, ולא נטול אצילות, אבל הוא נידון לכליה. הוא לא יכול היה להיות בשיתוף עם השבט השני העבריה, מסתבך עם חיילי ישראל, ומחליט לנטוש את האדמה, אך תוך כך מנסה לנקום נקמת דם כדי להבליע את אקט הנטישה.

דן צלקה מביא לידי עימות בין אנשי הרב המדבר ובין צבא העם אשר לא חי על חרבו, אך נזקק לה כדי לשמור על חייו. סוף מסע החיים של השבט ה„ראצוף" טבוע בעצבות בסימן המקרה הטראגי. כך מוקמת חומה אסומה בין אדם לאדם, ובין צבור לצבור, אשר בקורו באי־סביבות ברזל התת מודעי. דמויותיו של דן צלקה „נגועות" באיזו יתרה הטבועה בנפשם אשר אין לה אחיזה דינאמי, ואפילו סוער ומתותה לשכת.

יוסי לוהותים מיוחד עם גזיר שבירת ממנוזה. הוא היחיד אשר שונה בעיניו משהו בעוד ה„אחרים" אותם הוא שונא. „הנוצרים" מזהים כי־„המון" שהוא בו להם ולהנאותיהם, ואילו הוא עצמו כאילו נמצא בתוך „מצור" פנימי, ומפנין את עצמותו שהיא גאוותו המנופחת.

זו איפוא הדמות של היחיד היוצא דופן אשר נמשך אל הרב משממי, המשודל אל המיסתורי — זה שיבה של „הרוחניות המופשטת".

גם אילנה רובין („ליל תורף") אינה יודעת מה לעשות עם עצמה ובכדי להשכיח את עצמה היא מוכנה לכל, ואפילו לנסוע לאפריקה ולע־זור למצורעים ולאנשים חולים מאד (את הילד המקום היא אינה פוק־דת...) — מעין נוסח של אלברט שוויצר.

אילנה רובין בנטית לאהבה של ד"ר אהרוני ומנסה „לארגן" תור־נות וסעד למען חולים, אלא שמש־לתה זו נפסקת עקב עקירת המוסד ללבנון.

שוב אנו עדים להצטברות מידה גדולה של מועקה אשר מתפרצת בהסבנת דעם נגד היחס של המשו־רים הגדולים, ובעקבות זה — אקט של נטישה. זהו איפוא מעין מצב חסר שחר המוליד מחול ביחסי אנוש, בין אדם לאדם ובין מוסד למשרד.

דן צלקה מתייחס כאן בהערצה סמויה למראות מקום, להומות ש־בעלמות הוטותות „צבעי"; בהדגישו את הערך המגולי של הפולקלורי, ונוסטאלגיה אל האהמול.

*

סיפורי דן צלקה דם סיפורי אדם הרוצה להיות עם עצמו, אדם אשר בתוך ההמון הוא מרגיש אכזר והויו הופכים כשלון. סיפורים אלה הם עדיין סיפורי אינטלקט תלוש אשר הבדקותיו הפילוסופיות מתפות על רפיסותו הסיפורית.

*) „עץ הבסוף", מאת דן צלקה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשל"ב.

אליעזר שרביט

זהוי נוסף

הייתי תמיד כתינוק מוסיקלי
מפריד השפה ומפריח העונה
בצחוקי בצאת טעמם בנגינה
מפליט הברות־זאב וחותר ונושך
קורא במקצב הויות־גדולי
והן ששרדו לכל משך קולי
יחידות ביצוב מלוא רשפן.

ויש מי רושן זה בעצוף מערבי
שקבע את תמות מקצבי
ויש מי לועג זה ציון מזרחי
שקבע דמויו בכנפי אל כנף
גם לי
גם לבני ולאחי
ונושן לזהוי במגב.

במי עוד כבי נחרצו גורלות
בשל גוני־נצח לשלוש?

על ספרים

„יד מאיר" ומחברו

מאת נפתלי בן מנחם

במקום אחר אמרתי, שיש ומגיע לידך ספר ומיד כשאתה מעיין בו פה ושם אתה נתפס אליו ואל מחברו. אף על פי שלא שמעת עליהם עד שהספר בא לידך. לכאורה, אמרתי שם, הרי זה ספר שאינו שונה ממאות ספרים אחרים. אף על פי כן הצליח מחברו או המביאו לבית הדפוס ליתן בו ביטוי־מה שיש בו מן המיוחד.

ספר כזה הגיע אלי ורצוני לספר עליו גם לקוראיי.

הספר הזה השוב הוא, שנדפס בצפת עיר הקודש עוד בשנת תרע"ג (1913), בדפוס „הגליל", ושמו „יד מאיר". הוא כולל חידושים וביאו־רים בש"ס בבלי וירושלמי ומפרשי־הם, מאת ר' מאיר בן זאב פריימאן, איש ניו־יורק.

כבר בשער שנדפס בשלל צבעים אומר משהו. מתחת לשם הספר קי־שוט באה שבו תמונת־נוף של צפת. זהו שער נהדר וכולו אומר כבוד. שער זה בלבד יש בכוחו למשוך אדם אל הספר.

בסופו אחר שראינו חלו שינויים שהוארנו למעלה נדפסה שנת הדפוס סיפגרואפיים בשער. בטופס אחד ממש בשולי השער, מחוץ למסגרת. בטופס השני הוכנסה השנה בתוך השער הקישוט מתחת לשם הספר בשמם. גם הצבעים בשני השערים שונים.

על הספר באו בהסכמה: ר' יעקב דוד (ווילאווסקי) רידבי"ז, צפת; ר' חיים ברלין ור' שאול חיים הורוויץ, ירושלים.

ההסכמות באה לידי ביטוי הערצ־תם של המסכימים למחבר.

ר' יעקב דוד רידבי"ז, שהספר מלא תורה ושמו נאה לו וראוי לו, כי יש לו יד ושם באהלי־תורה והרבה דברים קרובים לאמת וראויים להד־פיסם ולהפיצם בישראל, כי יש בהם טעם תורה. הדייק וגמיר וסביר בסבר־רה ישרה. וכאשר לא עזב את התורה מנעוריו ובאהבתה שקד תמיד בעשתה לו עטרה לראשו בזקנותו והצליח בתורה גם בזקנותו... כן גם מלמד הרב המחבר דעת לרבים, שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו[1]) והבא לטהר מסייעין אותו[2]) ולא המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד את המקום[3]).

נראה שחיבור זה נכתב כבר לעת זקנה ולא הרידבי"ז בלבד מדגיש זאת, אלא גם המחבר עצמו בהק־דמתו.

1) מכות, י', ב. 2) שבת קד, א; יומא לח, א. 3) על־פי תענית כא, ב.

מיהו ר' מאיר פריימאן?

נולד בשנת תרי"ג (1843) בליסא כנראה. למד בוולוז'ין ובהקדמתו לספרו הוא מהלל את הנצי"ב ואת ר' יוסף בער הלוי סולובייצ'יק, שנתנו האחד עליו כשנפרד מהם בשנת תרכ"ג (1863). בשנת תרכ"ו (1866) בא לארצות־הברית ובמעט שנאוש מתלמוד־תורה הוא אומר, שקיים את התורה „בתחלה ללמוד מעוני ולסוף ימי חלדי, המביא לי והשפיע עלי השם יתברך שני שלח־נות": שולחן של תורה ושולחן של עושר. המסכימים בהסכמותיהם מכ־נישים פרט זה, שהם קוראים לו „הגביר הנכבד" או „תורה וגדולה בקנה אחד עולה", שהמחבר אף על פי שהיה תוהלה עריב הנזיח מלאכת שמים זו והשתקע במלאכה שמשמש־רה את בעליה.

עד שהגיע את „תורת מאיר" פר־סם ארבעה ספרים אחרים, אף הם חשובים, שפרסמו את שמו בעולם הרבני. הרי הם הספרים: גדולת מאיר, חדושים ובאורים על ש"ס בבלי וירושלמי, ס"ס לואיס תרפ"ג; הורות מאיר והוא חדושים וביאורים בדברי רש"י... בתלמוד (על כל ה־ש"ס), ניויארק תרס"ד־תרס"ה; תורת מאיר מהדורא תניינא, והוא חדושים וביאורים בש"ס בבלי וירושלמי ו־מפרשיהם, ירושלים (תרס"ח).

ב„דור רבניו וסופריו", ספר ששי, ניו־יארק תרס"ה, עמ' 57, כותב עליו ר' בן־ציון אייזענשטאדט: „מ־גדולי אחינו בניויארק ועסקן צבורי גדול... ויעש הרבה לטובת בתי הסד הצדקה רבים".

סוקלאי ופועל־בנין בעסק, בירוש־לים ובתל־אביב, האחר־כך ייסד בית חרושת למוצרי מלט ותעשיית אבן ושיש בתל־אביב.

לכאורה אדם שכולו מעשה, אף על פי כן מבצבצת מתוך ספרו רוח ההד־רה והוא נקרא כולו תוך הנאה מרובה.

כמה הערות:

עמ' 14: טעות גוי מותר. המחבר מספר בשם אביו שלא גרס „טעות גוי מותר", שאין שיבוש גדול מזה ואין פסוק מפורש כזה בכל מקורו־תינו. הנוסח בבבא קמא קיג, ב הוא: טעותו מותרת. וכבר הרמב"ם כתב בפירושו למשנה כלים פרק י"ב, משנה ז: וזה אשר ידעו המון אנ־שים וקצת מהיהודים שזאת הטעה מותרת, היא טעות ודעת בלתי אמתי. ובתרגום החדש של הרב יוסף קאפח: כי זה שחושבים המוני בני אדם ואפילו יחידיהם כי הטעיות שבאלה מותרות עם הגוים אינו נכון ודעה בלתי נכונה, אמר ה' בתורתו ה' קדושה.

עמ' 34: מקרקוב הלכנו לעיר פרשבורג (בראטיסלבה)... עירם של ר' יו"ט ליפמאן הלר ור' עקיבא איגר. לא ר' יו"ט ליפמאן העליר ולא ר' עקיבא איגר ישבו בפרעסבורג. ר' עקיבא איגר נולד באייזנשטאדט ושימש רב בפוזנא (ר' משה סופר, רבה של פרשבורג, היה חתנו!) ור' יום־טוב ליפמאן העליר נולד בוואלערשטיין (באוואריה) ושימש ב־רבנות בניקלשבורג, בווינה, בפראג, בנמירוב, בלודמיר ובקראקא!

בפרק השלישי „ברוך זוכר נשכ־חות" מובאים דברים שמטבע היה להשאירם ב„זכרונות" בלבד. לא כל מה שאדם זוכר ראוי להעלות על הנייר הסופג הכל. „הירדן יסוב לאחור" ו„זרע קודשי" למשל אפשר לספר בין חברים וידידים, אבל לא להעלותם על ספר! הרי אנו מצווים גם על טהרת העט כשם שאנו מצ־ווים על טהרת הלשון.

פרקי חיים ופולקלור מאת חיים שלו

ספרנאה כבפנים וכבחוץ וכולו אור מר כבוד לעושים ולמפעלים בו. פרקי החיים נכתבו מתוך הוקרה מרובה למסורת היחס לבני לבביה הנאה. (בהוצאת בנים, ירושלים־תל־אביב, ברוסיה בשנת תרנ"ג (1893), עלה תשל"ג, 69 עמ'). המחבר נולד בלנין, פלך פינסק, בשנת תרפ"א (1920) עבד ההילה

* יצא לאור *

— ההשמנואים, ליקט והס־דים יאיר ברק. הוצאת כסורה, רמת־גן, תשל"ד, 148 עמ'.

— השנה בארץ־ישראל, ל־ילדים, מנוקד, מאת יצחק בן (בוק־עפן), ציורים אבי ברגלית, הוצ־את „דיר", ה"א, 52 עמ'.

— אריות בירושלים, מאת שמואל הופרט, איורים יוסי שטרן, כסרה, רמת גן, תשל"ד, 122 עמ'.

שיעוריו של ר' שמעון שקופ ומהדירים

מאת א. ביק

יצא־לאור כסגר שיעורי ר' שמעון הכהן שקאפ, בתוספת חידושים והס־רים מתלמידו הרב יעקב־צבי מא־זעסאן, רב במודרלובסק ולנינגראד, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים.

„זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי" (תהלים קיט, נד) מגורי הרתי משמע: לשון „אגורה באהלך עולמים" באהלה של תורה, ולשון „מגור" — פחד. בהוספת חז"ל: „שומע אני בכלות, ת"ל „בבית מגורי" במגורות ובמכפלות" (ספרי „קרח, קיט). כלומר: אפילו כאשר שורד בביתי מגור ופחד ואויב מסביב ו„זלעפה אחזתני גרשעים עוזבי תור־תך".

קובץ חידושים השיעורים הולכת, המתפרסמים כאן לראשונה מתוך כתב־יד שהגיע מגולת ברית המועצות, הם דברי תורה יהודים אשר ה„מירות שלפיהן נערכים חורית בן הרגיל. אינן מזורות להם, כי. על כן הגליזו להעבירם בתנאי מחתרת מ„מלכות אדום" לארצות החופש.

שיעורי הגאון ר' שמעון יהודה הכהן שקופ זצ"ל נתפרסמו כידוע בישיבות ואהלי־תורה וקנו להם שם עולם ברחבי העולם התורני. המקוריות שבשיעוריו לקחו את הלב בחריפותם הצלולה המעמיקה, בניתוחם השורשי־הגיוני התוהדרת ל־נבכי סוגיות הש"ס ותוררת לאהבה של תורה — הן מן המפורסמות שאינן צריכות ראיה.

מאז התחיל ר' שמעון בשיעוריו בטלז, לפני יותר משמונים שנה, ניתוחפו בהתרמינולוגיה של הישיבה מונחים חדשים: „כללו של ר' שמעון", „יסוד ר' שמעון", „הגיונו של ר' שמעון". שיעורי ר' שמעון הכהן היו בין ההרצאות שהתלמידים רשמו אותן בפנקסיהם ומשננים אותן פע־מים אין־ספור עד שהן משתגרות בפיהם. שומ־עי־התלמידיו לא היו רק בבחינת מקבלים. כי אם התלמידים המובחרים את רבם. ניתן לומר, כי בשיעורים אלה היו שני שותפים: המרצה והשומעים, כל שותף תרם את תרומתו לפי חלקו ולפי הסגנו. בכל שיעור היו מעירים ומתקר־בים: הללו השתדלו לבנות דייק, לעשות סוללה ולשים מצור על חומת השיעור, התקבלותו של כל שיעור, כל חידוש בתורתו של הרב, עלה לתלמידיו ביגיעה רבה ובמאמצים גדולים (עיין בזכרונות התלמידים בספר יובל הכיכים לרי"ש שקופ, וילנא תרצ"ו).

מטלז ועד לנינגראד

זכה ר' שמעון והעמיד תלמידים מובהקים בעלי שיעור־קומה. די להזכיר שמות הגאונים: ר' אלחנן וסרמן, איש בראנוביץ, ר' ראובן כץ (לאחרונה רבה הראשי של פתח תקוה) ר' משה אביגדור עמיאל, רבה הראשי של תל־אביב, ר' משה שאצקיס מלומזה ור' ירוחם וארהפטיג. זכה גם ר' שמעון ושיעוריו מתחבבים בשפתי גדולי תורה לא מפורסמים. אחד „הלא מפורסמים" הוא מהדיר תורתו של ר' שמעון, בתוספת יותר מגופו משלו, הרב ר' יעקב צבי מאזעסאן זצ"ל.

הרי"צ מאזעסאן נולד בשנת תרל"ט בעיר קטנה ציין מזה לומז'ה, פולניה, והיה מבחורי תלמידי הגרי"ש שקופ בישיבה טלז, חבר לפספל הישיבה של הגאון ר' משה שאצקיס ז"ל, רבה של לומזה ולאחרונה אחד מרמי ישיבת ר' יצחק אלחנן בניו יורק (עיין בפנים הספר תשובה הגרמ"ש אל הרב מאזעסאן). אחרי שהוסמך להוראה נת־קבל לרב בעיר פיסמאשקע ברוסיה וכיהן עד שנת תרצ"א שאז נתקבל לרב בית הכנסת הגדול בעיר המלוכה (פטרבורג לשעבר) — לנינגראד. בימי המלחמה העולמית השניה, ימי מצור על לנינגראד, עבר לעיר סברדלובסק וכיהן שם ברבנות והתפרסם בדרשותיו. בשנת תש"ו חזר ללנינגראד ושירת בקודש כרב בית הכנסת הגדול (רחוב לרמונטובסקי פרוספקט) עד יום פטירתו בי' תמוז תשכ"ב.

ניתוח והגיון

כל שיעור ושיעור מראשיתו ועד סופו, הבה־פרסם כאן לראשונה, מהווה ריקמה אחידה של עיון, הגיון והבנה — תורת ר' שמעון. כל נדבך ונדבך, מן המסד ועד הטפחות, כולו אומר כבוד לתורת הרב. אולם ההטעמה הסברה בשיקוליו ודיוניו של הגרי"ש הם כבראה של תלמידו, ולפעמים נמשך התלמיד אחרי קבצו של רבו ומפליג בדרכי הפלגה יתירה, באופן שגם המב־קשות והגיוניות הוא בסיק מצלמ הסקלא־וסריא נותנות טעם ושבח לתורת ר' שמעון.

בספרו „אישים ושיטות" (עמ' 281) מביא הגרש"י זווין שליט"א אמרה של הראי"ה קוק זצ"ל. בגמרא נאמר על ר' אליעזר הגדול שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו. ואילו באבות דר' נתן מסופר ישב ודרש דברים שלא שמעה אוזן של שום איש אחר. אמר מרן הראי"ה: היא היא, ר' אליעזר שמע מפי רבו מה שלא קלטה אוזן של שום איש אחר. והא הדין במשנתו של ר' שמעון שתלמידו הרי"צ מאזעסאן כתבה: שמעה אזנו של רבה של לנינגראד מפי ר' שמעון מה שלא שמעה אוזן אחרת! שיעורים אלה, בכתב ידו של הרב מאזעסאן, היו לעיני הגאו־נים ר' יוסף דוב סולובייצ'יק ור' משה פיינשטיין שליט"א. דברי הרב מאזעסאן, ה„גופי טלוה", מוסברים ומבוארים יותר על ידי עמקותו בתורת רבו. הבה ונלקט גרעינים אחדים:

הגדרה וניתוחה

הבה הגדרה וניתוחה של סוגיא לפי „הכוכבי־לות הראשוניות" של ר' שמעון: בדיון סוגית נדרים (ג; א) „לא אפטור מן העולם עד שאהא נזיר מאותה שעה הוא נזיר", השער התוספות הלא יש מציאות באומר לאחר שלושים אבל הנזירות. והריצו אם כן לא יהיה זה איסור 'בל תאחר' של נזירות אלא של נדר. לכאורה קשה. איך יכול רבא לומר לא אפטור מן העולם, שמשמעותו שעכשיו אינו נזיר שאם הוא נזיר שוב אין כאן בל תאחר, הלא הוא עובר מכבר על נדרו שלא יאכל או לא ישתה (ועיין בם ב„קרן אורה" ובגליון הש"ס).

ההסבר הוא שבנזיר גם כן יש עניין נדר שישמור עצמו לכל הדינים הנהוגים לנזירות, וגדרי הנזירה וגדרי הנדרים הם שני ענינים נפרדים, אבל גם נדר הנזיר הוא פרט בפרטי הנזירות. מכאן דעת הגמרא, דעת רבא, 'לא אפטור מן העולם', דיא שנדר עד זמן כיוונו וכשום החדש שבא יכות ויעבור על בל תאחר צריך שיתחיל היכף לכבות הנזירות, ואם לא מנה ולא נהג בנזירות עובר על בל תאחר ואין זה, בל תאחר, כיוון דווקא שקיבל נזירות ואם לא קיבל עובר על איסור הנדר. בהרי הנדר לא היה נזירתו ולאו דווקא לקבל נזירות. ולכן אם לא נהג נזירות עובר על בל תאחר של הנזירות.

אבל צריך יש להבין איך אפשר לנדר שעל יום זה חל נדרו שיהיה נזיר, הלא על כל יום יהיה ספק שמא לא על יום זה נדר. אלא שהכוונה הוא שנדר חל על עצם האכילה בכללות, למשל אם אומר על עצמו אכילה הענב ועבבים יחד, בזה גם כן איך אפשר לומר שלא יחול האיסור, כיוון שיכול לאכול הענבים בפני עצמם והחרצנים בפני עצמם ולא יחול האיסור על עני־הם ביחד, אלא ודאי כהאיסור חל על כוללות האכילה, ולאו דווקא על עצבים האסורים בלבד. נבבאנו לבדים כזה שבב באומר „לא אפטור מן העולם" חלה נזירותו על ציון הזמן.

הרי לפנינו עוד דוגמה של „הגדרה הגיונית" של ר' שמעון בענין „טענת אונס בגיטין". זה שההלכה פוטרת אונס שני פעמים בדבר. א. הגורה הבה על זה שלא פשע. לא עשה בכויד ב. עצם האונס כמעט ובגרע את המעשה. הוכחה לזה מדברי הגמרא עבודה זרה (נד, ב) הנעבד באונס כיוהר בכיוון האונס והבנא פטרי בר לנצרה לא תעשה דבר', וזה אע"ג שאין איסור הנעבד תלוי במה שמחייב העובד כיוהה בפיסול. ואם נאמר שיש כאן מעשה עבודה זרה למה לא נאסר. אלא ראיה מזה שאונס מגרע מן המעשה ושוב אין זה נקרא מעשה עבודה זרה. ובזה יש לבאר דברי רש"י בכתובות (ג, א) המפריש בעבא דיש טענת אונס בגיטין כשום ולנערה לא תעשה דבר. לכאורה לא שייך כאן אונס, הרי אין אנו מחייבים אותו משום אונס ואנו דנים רק אם יש כאן קיום התנאי. ובזה שייך כאן אונס רחמנא פטריה, אבל לפי האמור. שהאונס מגרע מן המעשה, שוב אין כאן קיום התנאי.

יש בעהדר פגרות כגון אלו כיסוב הפיראה הצדיקה התירנית הכל נובע במעיינו הבדוד הבקירי של ר' שמעון.

שיעורי ר' שמעון, שרובם לא נתפרסמו עדיין, והיו רשומים אצל תלמידו מזמן הייתו יונק בים על ידי רבו בישיבת טלז בכוונת הרד"ז, עם הוספות הכותב, עוסק להם וזהב להם. שילוב מחשבת התלמיד במחשבת הרב מהווה תרומה מיוחדת בהבנה לקידום מחשבת ההלכה.

בבית מגורי

שיעורים אלו נכתבו, כאמור לעיל, „בבית מגורי", בהקיפה של פחד ומגור. זה מהות ותוה של הירה, בתקופה שבשלטון קיצרה רוחה ולפשיות יהודים — איכה. ויבב לו התלמיד של ר' שמעון בעל הלכה אהוב, בלנינגראד ובסברדלובסק הד צפויות, והתבקש בתורה רבו בטלז הקדושה, נתקיים בו בתלמיד התיק זה של טלז כאמר חז"ל: „עבור יחיד אין ראה ויתר גוים ויתר־פיתצו והרי עד שהוי גבעות עולם הליכות עולם לו" (חבקוק א, ו) — „אל תקרא הליכות אלא הלכות" (מגילה כח, ב) בשעה שנתפוצצו הריר של ושהי בגבעות עולם, ורעשי „גוים רדשו את בעלי ההלכות — „הליכות עולם לו". הד קולו של ר' שמעון בטלז עבה להתלכוד בארץ הכפור והכפירה.

שיעורי ר' שמעון הכהן שקופ שנכתבו והוסברו על ידי תלמידו, שהופיעו עכשיו, אין כמותם צידה ב„זאת התורה לא יכלה מבוא אניש — יותר אך לא יגרע" (רמב"ם ב„אגרת תימן").

בראותו כל המצוד, הרב אריה כאזעסאן הכביא לבחוד הרב קוק את הכה"ר.

לפרשת השבוע

שמות

וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרוץ (א'—י"ב)

רוח הקודש בבשרתם: כן יר־בה וכן יפרוץ (שמו"ר—א') מד־מת הניגוד היה לבם של ישראל שפל ומודאג, ויכלו ליפול ברשת הייאוש, לכן הכריזה רוח הקודש בלבם של ישראל: כן ירבה וכן יפרוץ! ובזה התחזקו לשאת את הגלות בגודל נפש (שם משמר־אל).

ותחיינה את הילדים (א'—י"ז)

פרישי: מספקות להם מים ומ־זון. ובגמרא (סוטה יא:) מפרש רש"י, שאם־לא כן צריך היה לא־מר ולא המיתו את הילדים, וה־יינו בשבע שהיו כשיוצאו ל־ההיתק. ניתן לשאול: אם כן למה השינה „כי חיות הנה", בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו — ולפי מצוה שאינן צריכות למילדת, לא צריכות להחזקה? ויבואר לפי רש"י להלן בשם חז"ל: הרי הן בשוות לחיות, ואם־כן יש בזה השובה גם על סיפוק מזונות, שלא היו צריכות להב, כדברי חז"ל (סוף קידו־שין): מימי לא ראיתי ארי סבל, שועל חנוני... והב מתפרנסים שלא בצער (מהרש"א).

וייטב אלוקים למילדות וירב העם... ויהי כי יראו המילדות את האלוקים ויעש להם בתים (א'—כ"א)

חז"ל אמרו (שמו"ר) שהיו המי־ילדות מתפללות, שלא יצא אחד מהילדים באיזה חסרון, שלא יא־מרו שבקשו המילדות לשלחו בו יד. וזהי ההטבה של וירב העם ויעצמו מאד, ובזה ניצולו מן ה־חשד. והנה בבינה לכתוב מפרש דברי חז"ל כשם שחייב אדם ל־צאת ידי שמים, כך חייב לצאת ידי הבריות (תנ' פקוד) — ש־גם מה שרוצה להיות נקי מחשד, לא יהיה משום חשד הבריות, אלא שזהו מצות ה', שלא להביא עצמו לידי חשד. וזהי הכוונה: „כדרך שבא לצאת ידי שמים" — שזה לשם שמים, כן מה שרוצה לצאת ידי הבריות, יהיה לשם שמים: ניתן איפוא לפרש שמה שבקשו המילדות, שלא יבואו ל־ידי חשד, הי' בעיקר כבוד ה' ורצונו שלא יביא האדם עצמו לידי חשד. וזהו: „ויהי כי יראו המילדות את האלוקים" — כלו־מר: שגם דאגתם, שלא יחשדו בהן, היתה משום שיראו את האלוקים — ויעש להם בתים" (קומץ המנחה להרא"ל צונץ).

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלו־קים מן העבודה (ב'—כ"ג)

חז"ל מבאים, שנתבקש פרעה ואמרו לו החרטומים: אין לך רפואה עד שתהרגו קטן תינוקות בבוקר, וקץ תינוקות בערב, ר' תוחץ בדמיהן, וקל זה וקלו בני ישראל (שם פ"א) שאלו: הרי החכמה אומר בהזה את העיבא: „ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה"? ברב לשאלה היהו־דה לכה יעכבו ישראל בהגצרים רק רדיו שנה, הרי גזור עליהם ר' באות שנה? בשימים בי השובה: א) שקיצרו השעבוד ושלים את הקץ; ב) שנתכו הקם מבוקש להתבנף וי השונים; ער־בה של החרטומים להזהה, שאם ימות מרעה בליבך הרבה נפשות, אם כן הכבד השעבוד עליהם כדי להשלים את הזמן. וזהו: „ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה" — היינו חז"ל שבכל הצעה של החרטומים להתזר שלא באמת התינוקות ביזה, בעבור אל ה' על קושי השעבוד שבעבודה (פרשת דרכים).

ויקרא אליו אלוקים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני (ג'—ד')

בתורת כהנים (פרק א') נאמר: דבר אחר, משה, משה: הוא משה עד שלא נדבר עמו, הוא משה משנדבר עמו. הכוונה לפי דברי הרמב"ם (הל' יסודי התורה) ש־ההבדל בין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים הוא, ששאר ה־נביאים בעת השרה עליהם רוח הנבואה. היו כוחותיהם הגופניים נבוכים ונדים, ולא נוהרה בהם נשי־מה, אבל משה רבנו — במנהו לפני הנבואה, כידי בעת ה־נבואה, והיתה דעתו עליו. וזה שאמרו: הוא משה לפני שנדבר עמו, הוא משה כשנדבר עמו ודמי שאול יהי"ם נתבות פר־שה ויקרא).

ויאמר הנני

חז"ל (שמו"ר פ"ב) אמרו: הנני לכהונה ולמלכות. ועל שאל אבי־ר' שבכתוב „ויאמר שמואל הנני", הוכיחו על הנאות. וזה הבית, שהרי בחיב ששאול היה נבנא אל הכליים ויהיה בזיה כי הנדיד יהו אלא שבאמר ה' קורא לאדם ובצוה לו „לך" — אם הוא בויה הרי זו גאוה: כי כי שהוא עצור לא אכפת לו בה ינקה בעולם בי בצות השם, ואין לו שום גאות בשליחותו של הבורא, ולכן אר־כוס שמואל: בכה הזה יוצא בי בלוך, בשהסבם בנבנה אותך ל־בלך? אבל במשה — הנכו כבל אדם — השיב הנני למלכות וה־נני לכהונה (הרי"ם, ש. ש. ק. א — שב"ב).

של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש היא (ג'—ה')

[illegible]

ליקט: שלמה יהושע

שיחה עם הרב מרדכי קירשבלום

חרדת יהודי התפוצות לבטחון המדינה

מאת נעמי גוטקינד

ועתה מלהבת יום הכיפורים שפקד את החברה הישראלית בארץ לא פסח על יהודי התפוצות. כמו בקרב הישראלים, גם בקהילות היהודיות, עוררה סכנת המלחמה האחרונה תחושה עזה של שותפות הגורל היהודי. רבים שהצליחו להתנער בעבר מכל קשר למוצאם האתני היהודי מצאו את עצמם חרדים ונבהלים לגורל המדינה הזאת — להפתעתם.

זוהי המסקנה העיקרית מביקורו האחרון של הרב מרדכי קירשבלום ראש מחלקת העליה בגולת אמריקה ושיחותיו עם חלק מאלפי המתנדבים שהגיעו לישראל בשלושת החודשים האחרונים.

וכך, כשאנו מנתחים את תוצאות המלחמה וסיכויי השלום אל לנו לשכוח גם את זווית הראיה והגישה של „שותפינו" מעבר לים — ושותפים, לא רק בגורל, אלא בממון ממש. שהרי השנה התחייבו יהודי התפוצות לסייע לישראל בבילִיארד ורבע דולר לפחות...

התקרבו להגשמת עלייה

מה ועשבים יהודי ארצות התפוצה על ישראל של שנת 1974?

„ביקרתי לא מוזמן באמריקה" סיפר לנו הרב מרדכי קירשבלום במשרדו שבבנייני הסוכנות בירושלים „וגיליתי שינוי רדיקלי ביחסם של הרבה יהודים למדינת ישראל. כמובן, תמיד היו כאלה שחיו את היום־יום שלהם כחלק מאיתנו, אבל הרוב המכריע של יהודי אמריקה, גילה רק קירבה נפשית במידה רבה או מועטה, ולא יותר. ולפתע — יהודים שלא חשו אפילו שאיפה רחוקה לעלות או לבקר בישראל, מצאו את עצמם בקהילותיהם ובעריהם כאילו אינם שייכים למקום, כאילו מבחינה פיזית תפשית נעשו זרים לארצם. רבים מאלה, נעשו, בעקבות המלחמה — בשלים לעליה או לפחות קרובים מאוד לציונות.

יסורי מלחמה בריחוק מקום

זה מזכיר לי כיצד אחרי מלחמת ששת הימים, כשעליתי ארצה, נהגו לשאול אותי כאן: למה אתה עוזב את קהילתך ללא רב, ואת מקומך כראש תנועת המזרחי בארצות הברית? ואני הייתי עונה: אינני מסוגל לעבור את הימים של עוד מלחמה בישראל — בריחוק מקום. ועכשיו — רבים באמריקה חשים אותו הדבר. לא רק התקופה הפתאומית ביום הכיפורים גיתרה אותם, אלא גם הגילוי המכאיב של הבדידות הבין־לאומית של עם ישראל. שוב התברר שאנו עם לבדד ישכון. זה גורם ליהודים להתלכד ולרצות להיות יחד. הנה מקרה טיפוסי שקרה לי השנה בבית כנסת אחד באמריקה. ניגש אלי יהודי רחוק מאוד מציונות והמסורת ושאל על מה שקורה בישראל. ופתאום ראיתי שהוא מלא חרדה ודמעות בעיניו. מה קורה לידי שאל אותו היהודי. „תסביר לי אתה — למה אני בוכה? הרי כל הימים לא היה איכפת לי בכלל מה שנעשה שם, במדינה היהודית..."

הסברתי לו, ולשאר היהודים כמותו, כי, גם בלא לדעת, זקפו כולם את קומתם הנפשית והפיזית כאשר לאחר אלפיים שנה ללא עצמאות, זכו להוולד מחדש בעשרים וכמה השנים האחרונות יחד עם תקומת ישראל. היום, הסתבר לי, שאין עוד יהודי בעולם, (ואפילו הנוער היהודי בקמפוסים, השקוע באופנות האינטלקטואליות האמריקאיות, ורחוק קיצונית מיהדות) שיכול להרגיש בטוח ללא מדינת ישראל.

האיום האחרון על קיומנו — החדיר זאת מתת־התודעה לתוך התודעה של הרבה מאוד יהודים. אספר לך על עוד מקרה לתוכחת דברי. לפני כמה שנים הוליטו לערוך סקר בקהילה יהודית טיפוסית של בני המעמד הבינוני והעליון, כולם משכילים וילידי אמריקה, כדי להווה על קבעם. בשאלות בסקר היתה: אילו נעלמה ישראל מהאופק האם היה איכפת לך? האם איכפת לך מאוד? או לא איכפת בכלל? ששים וחמישה אחוז מן הנשאלים — לא ענו בכלל על השאלה. הם לא הבינו מה הרלוונטיות של חייהם — לישראל, לכן לא ענו. עשרים וחמישה אחוז ענו שלא היה איכפת להם הרבה. עשרה אחוז ענו — בכלל לא איכפת.

כשביקרתי עכשיו באה"ב עניין אותי מאוד לדעת כיצד נהגו בני אותה קהילה בימי המלחמה האחרונה. שאלתי ונענו לי: גם שם התכנסו היהודים בטמפלים שלהם (הם כמובן רפורמים) בכו, התפללו לגורל המדינה ותרמו הרבה הרבה כסף למגבית. זוהי דוגמה קטנה למהפיכה הנפשית, היא חוזרת גם בתפוצות

הרב מרדכי קירשבלום

אחרות. יהודי אנגליה, למשל, אספו עכשיו פי ארבעה יותר כסף למגבית מאשר בשנת 1967. אתה חש דאגה אמיתית ועמוקה לעצם קיום המדינה. וזה טבעי. בארצות הללו, כשאמצעי התקשורת מעבירים בעיקר חדשות מן הצד הערבי, נראית ישראל במצב חמור מאוד. אפילו אני, שעזבתי את ישראל רק לשבועות אחדים, והייתי פה במלחמה, הרגשתי רע שם, ונרגעתי שוב — רק בשובי לארץ. ואני זוכר למשל, שבימים לאחר יום כיפור האחרון הגיעו אלי טלפונים מיואשים מאד מקהילתי בארה"ב".

אנו זקוקים להם

שאלנו: האם בעקבות המשנה הנפשי אתה צופה עליה מוגברת?

עונה הרב קירשבלום: „אחרי התגברות העליה שבאה בעקבות 67', החלה ירידה של כמעט 25 אחוז בשנת 1972. לא שהיהודים חדלו להאמין בעליה כפתרון לבעיותיהם היהודיות וההיות אלא שבארץ נוצר מצב קליטתי קשה: עליה במחירי הדיור, יחס קצת שלילי כלפיהם, מצד הישראלים, מחד, והרגיעה בקמפוסים והפסקת האש בוויטנאם מאידך. כל אלה, כנראה, אחראים לירידת העליה. המלחמה — הפסיקה כמובן לזמן מה את התהליך כולו. עכשיו — התחלנו מחדש לארגן תעמולה נרחבת. אנחנו מקיימים חודש עליה ובו אלפי מיפגשים של יהודים עם שליחים מישראל ובעיקר עם עולים חדשים שמוליהו להקלם. גיליתי שבמפטבקציאל קיימת התעניינות עצומה בנושא — אלא שגם החששות די עמוקים. למשל, יהודי אמריקה חושבים שקשיינו הצבאיים והפוליטיים לא מאפשרים לנו כעת לדאוג לעלייתם. הסברתנו חייבת לשכנע אותם שאנו זקוקים להם מאוד — ובמיוחד עתה. הם גם אומרים: אסור לנו להכביד עליכם, כשאתם עומדים בקליטת עולי רוסיה. שוב — גם נגד טענה זו יש להלחם. המצב הוא שעד כדי היו השליחים יושבים במשרד ובקושי מספיקים לטפל בכל הפניות אליהם, והיום צריכים ללכת שוב לבתי האנשים. נצרך לשלוח שת אלפים מפגשים בבתים, כדי ליצור מגע עם עולים פוטנציאלים. וכאלה — לא חסרים. הנה למשל נרשמו כמתנדבים עשרות אלפי בני נוער. רובם רצו לתת יד למאבק המלחמתי. בשיחותי נהגתי לומר להם: הנה הוכחתם שאתם מוכנים למות למען ישראל. בואו חיו בזה למעננו. עלו אלינו. ואמנם יש בארץ כבר חמשת אלפים בני נוער, ולמרות הדעות ההפוכות אני משוכנע שאנו צפויים לעליה רחבה גם ב־74' וב־75'.

לא לוותר?

שאלנו: האם התעניינות הזו, התודעה לגורלנו — קובעים גם את עמדותיהם הפוליטיות של יהודי התפוצות בשאלות המלחמה והשלום שלנו?

„רוב רובם של היהודים מפחדים שמא ניכנע ונוותר יותר מדי תחת הלחץ המופעל עלינו. הם אינם אומרים זאת בגלוי או בקול — אבל ברור שאילו ויתרנו בדינמות, היה זה מדכא אותם מאד. יהודי אמריקה חוששים מאוד גם מהלחץ שמפעיל עלינו ד"ר קיסינג'ר. גיליתי שאין יהודי בתפוצות, שיעלה על דעתו כי בישראל מסוגלת ממשלה כלשהי לוותר על היסודות של ארץ ישראל כמו ירושלים, למשל, או ארץ יהודה. בנקודה זו, כמובן, קיימת חלוקה די ברורה בין יהודי מאמין לחילוני. המאמינים, מגלים אופטימיות ביחס לעתיד, ובטחון בתוקפו של עם ישראל שיאפשר לנו להמשיך גם ללא ויתורים. החילוניים מגלים חולשה רוחנית. וכאן אין שום חלוקה לדורות. ביהדות הדתית — גם חניכי ישיבות ילידי אמריקה וגם רמיים יוצאי מזרח אירופה הם בעלי דעה אחידה — ולפי המושגים בארץ, גישתם „ניציית"."

בין מבקשים יהודות

שאלנו: האם ממשלה ישראל הנקים בפניות של יוזתויים אמתמלים להקים קואליציה ללא שרתגוה עם נציגי הציבור הדתי — האם לדעתך תהיה לכך השפעה ישירה על יהודי התפוצות או על בעיית העליה?

„אין לי שמץ של ספק בכך" עונה הרב קירשבלום „שכל יהודי הבא לישראל מחפש פה יותר יהדות ויותר שבת, ויותר חינוך יהודי טוב לילדיו מאשר בשכונה שלו או ברחוב שלו באמריקה. שוב ושוב אומרים לי עולים חדשים — אנחנו רוצים מדינה יהודית ולא מדינה של יהודים. אפילו נוער חילוני־אמריקאי בא אלי בטענות, היה אצלי לפני שבוע בחור מתנדב, שסיפר כי הוא רוצה לברוח מהארץ. מה קרה? כשהגיע ושאלו אותו בעניין צנה שהוא חילוני. שלחו אותו איפוא לקיבוץ חילוני. הוא היה מרוצה שם מהכל, אבל כשהגיע ליל ששי, ולא היה זכר לשבת, חוץ מכך שפרשו מפה לבנה על שולחן חדר האוכל — בדום תפגע. אני, חילוני, אמר לי, אבל בכל זאת, בעיר שלי הרגשתי את השבת, הייתי הולך לפעמים לטמפל, שומע דרשה של רב — פה בקיבוץ לא מצאתי בכלל את יהדותי. ואני משוכנע שתל אביב עם תאטראות ובתי קולנוע והחברה בשבת — למשל, לא תמשוך אף עולה מארצות הרווחה. הם מחפשים אצלנו פוגן נפשי לנשמתם, מקלט רוחני — ולאו דווקא פיזי. זאת צריך להבין. הרי כולנו יודעים כי למעלה מחמישים אחוז של עולי ארצות הרווחה הם יהודים דתיים ושומרי מסורת."

שאלנו: האם גילית בתקופה גם עקרות ביחס לשאלות כמו הרכבת הממשלה בישראל לאחר הבחירות או המחדלים של מלחמת יום הכיפורים?

„מתוך יחס של כבוד אליגר" עונה הרב קירשבלום, „אין יהודי אמריקה מגלים בצורה זו מסקנית וגלויה את עמדותיהם בשאלות הללו. אבל, השתי שהיו מאושרים אילו בישראל היה שלום בין כל הפלגים וכל המפלגות היו מיוצגות בממשלה. פה ושם ניגשו אלי גם יהודים וגילו את תמהונם לכך שהערבים הצליחו להפתיע אותנו בצורה זו הפתיעו ביום הכיפורים. הם עושים זאת בעדינות — אבל הספיקות והשאלות — מנקרים בתוכם. תשובות הרבה — קשה היה לי עצמי לתת. הסתפקתי בכך שהוכחתי להם כי איש האמונה מאמין גם שיש „משיב הכוכבים אחור", ובכך עליו להתנחם".

התחדשות תמידית

(סוף מעמוד 4)

הקטן, לעלות באכזריותו על הקין הקמאי, והסוגל הוא ליצור סדום חדשה שהעלה על זהעת סדום העתיקה.

פעם ניגש להשל איש משכיל, אתיאיסט, ואמר לו: עתה, אחרי שהאדם נוגש כבר פרוסות מן הירח הגיע הזמן לכתוב את ההיסטוריה של הרבונו־של־עולם. אותו האתיאיסט רצה לומר בכך, כי עבר העידן של האמונה באלקים. האמונה זה עניין שבהיסטוריה, השיב לו השל: לפני דור אחד היו שסברו שמדע וציביליזציה הם סתירה לדת, כיום אנו תוהים ושואלים, האם אין ציביליזציה סתירה לאדם. שכן יתכן שהאדם ייעלם מן העולם ולא יישאר מי שיכתוב את ההיסטוריה שלו.

אמונה של שירה

השל מתאמץ בספריו להוציא את האדם ולהחזיר לו את רוחניותו. הוא מתכיר לקרוא לאדם לא להתרגל להרגל. השל מדבר על „רוממות ההרגל", דהיינו יש לחפש את נקודת הרוממות גם כשהיא עטויה במעטה ההרגל — ובכך הוא מעמיד בפני האדם את היקום כאתגר וכפציר בו לתהות ולשאול „וכי אפשר לבירה בלא מנהיג?"

עצם העמדת השאלה יש בה משום ראשיתה של האמונה.

לשאלה ששאל הסיד את רבי מנדל הקוצקאי „איה דר אלוקים?" השיב רבו: „במקום שנותנים לו לדריסת רגלי". אין האמונה נבנה לתוך הלב אם אין הלב נפתח לקראתה. השל בנסה לפתוח את שער הלב שיכנס מדור לשכינה. אין הוא בא אל האדם במטען הוכחות שכליות אלא במטען של רגשות תחייתיות. השל ספג וכינס בתוכו הן את הרצינות העיתיות של ההוגים החיים והן את התחויות בנפש של משורריה הדתיים ואכן משנתו הדתית משמשת צירוף של הגות ושירה, אך הדגש הושם יותר על השירה מאשר על ההגות.

— מאזנים, ירחון לספרות, חשון תשל"ד, עורכים ב. י. מיכלי וא. ב. יפה, יו"ל על ידי אגודת הסופרים, תל אביב.

הר הבית בידינו

מאת ש. קורא

מפקד חטיבת-הצנחנים שלכוהה חלק עיקרי בשחרור ירושלים, אלוף מרדכי־מוטה גור, פירסם ספרו „הר הבית בידינו", קרבות הצנחנים בעיר במלחמת ששת הימים (התחקיר ותיאור קרבות, ערך אל"מ גרשון ריבלין, הוצאת מערכות, מהדורה מיוחדת לעם עובד). הספר מקופע עובדות יומיומיות מפורטות, שלפי הנאמר בהצעה, הן לוקטו בתחקירים של מרבית חיילי החטיבה ונבדקו היטב עד לאישורן. הפוך והפוך בפרטים שמרכיבים מלחמת שחרור העיר. „תוך כדי האזנה לתחקירים הומחש לי, מספר המפקד, עד כמה היו הקרבות קשים ולאיזו רמה של גבורה פשוטה ואנושית התעלו הלוחמים. מסיפוריהם התמימים של המפקדים ביצצה אמת החיליה יחידה במינה: אהבה, רעות, אחריות, עזרה הדדית, אומץ לב והעזה".

הספר מלא עדויות למידות גדולות אלה. הרי דוגמה אחת מרבות: „ישעיהו לוי רץ לספל במפצע. פצצה מתפוצצת לידו ורסיסים חודרים לחזהו ולריאה. ישעיהו נופל אך ממשיך לזחול אל הפצוע. עלפה אופפת אותו. הוא מתעורר בבית־חולים בחדר ההתאוששות. לידו יושב אביו: ישעיהו סותם את החור שבחזהו באצבע הימנית ולוחש לאביו: אין דבר, אבא, העיקר שניצחנו".

בהליכי התחקור בלטה מדת יושרם של לוחמים רבים, שלדעתם, חלקם בקרבות היה מועט ולא מגיע להם להימנות בין משחררי העיר. „מה עשיתי אני ז'" — טען אחד מנגבעי ההפגנות, „נפצעתי מיד בהתחלה, לפני שהספקתי אפילו לירות כדור אחד, ולא רק שלא עזרתי אלא גם הפרעתי לאחרים". ושני, שניתק מיחידתו מספר שעות, טען: „מדוע מגיע לי כל הכבוד הזה? בשעת ההבקעה היינו מנותקים וסתם הסתובבנו וחיפשנו את היחידה. כשמצאנו אותם כבר לא היה מה לעשות חוץ מלסרוק כמה בתים".

מחבר הספר, מפקד החטיבה, כותב בהערכה על לוחמים צנועים, שבמקום התפארות מופרזת מבטסים את מעשיהם בקרבות: „לוחמים רבים יצאו מתום הקרב על ירושלים בהרגשת תיסכול ובמידת־מה של בושה. הקרב היה לגביהם קצר מדי ומהיר מדי; לא ניתנה להם הזדמנות להוכיח כמש; הם לא נדרשו להתגבר על מעצורים המזדקרים באופן טבעי בכל קרב קשה. בהיותם אנשי מצפון וישרים עם עצמם חשו פער עצום בין המעשה האישי שעשו ובין הנצחון הגדול והגבורה הכללית".

הספר, שהולך ומונה כל פעולה בהזכרת שמות הלוחמים מרכית, שלא גיבורים בודדים יוצאים מן הכלל שחררו את העיר, אלא מעשים אפורים של לוחמים כריבים, כל אחד ותפקידו, נרתמו יחד בעשייה המלאכה הקשה והמסוכנת, שעלותה בחמש מאות נפגעים, הרוגים ופצועים. זה ספר־עדות של אנשי החטיבה המיועד בראש־וראשונה לאנשי החטיבה ולכל המעוניינים בפרטים המדוקדקים של הקרב על שחרור ירושלים.

עניין מיוחד יש בחקר יחס הלוחמים לירושלים. הוא מספר: „כהברר, שלגבי מיספר לא־מבוטל של לוחמים, ירושלים והאזור בה לא שימשו מוקד־משיכה כפי שצריך היה להיות. רק בקבוצה אחת עורר השם ירושלים התלהבות מיוחדת. אלה היו הלוחמים הדתיים. היחס המיוחד אל העיר נוצר תוך כדי העליה לירושלים, ועוד יותר תוך כדי הקרב עליה. אצל רבים חלה ההפכה ברגע שעברו את חומות העיר העתיקה ובפגישה עם הר־הבית והכותל־המערבי. אצל אחרים נוצר הקשר הנפשי תוך כדי ביקורים חוזרים וישיבים במקומות הקרב או כתוצאה מהיסחפות בהתלהבות של העם כולו".

באחד הקטעים מסופר על הימים הראשונים לעלייה החוצבה בירושלים: „רגשות מעורבים. שמחה לירושלים, לא־איכפתיות לירושלים. החבר'ה שרים. יש כאלה התולכים וחושבים. בראילן פותח ספר תנ"ך וקורא פסוקים על ירושלים. החבר'ה מקשיבים. כשהוא מפסיק, צועקים ומפצירים בו: עוד! לקראת ערב, תניה. הדתיים מתפללים תפילת מעריב. השאר מתפרקים בשיחה ובניעור רגליים, מי בקפיצה ומי בצליעה. מיכאל, איש ירושלים, אוהב את העיר. לא פרטים מסויימים, לא הכותל או מקום אחר בפני עצמו, אלא העיר עצמה. יש לה אופי".

הפרקים כתובים לרוב על פי רשימות של יומן, שבהן משובלים במקצה רגשות אישיים, אירועים משפחתיים, קטעי הירהורים ושיחות פה ושם. הרי פיסקה אחת משל רעיתו: „הכרגיז הוא כהוקא במלחמה מתגלות תכונותיהם היפות של האנשים".

התיאור המפורט ומדייק של הקרבות הוא „יבש" ומרעיד. הנה דין־חושבן: „מטח של רימונים מכסה את סביבת התעלה. איתמר, גבוה מכל השאר, מבחין בארבעה־חמשה ירדנים בעמדת תוליר שמעבר לקיר האבנים, במורד הגבעה. הוא מעלה את הבזוקה למצב ירי על שפת התעלה יורה. אולם נוכח שהנשק לא יצלה שוב, צינור הבזוקה מנוקב ברסיסי רימונים וכדורים. איתמר מניח את הבזוקה ומוריד את העוזי התלוי על גבו. מיד נוכח שמתוך התעלה לא יוכל לפעול היטב כלפי המדרון. הוא מטפס מהתעלה ימינה, לעבר הבית. אך בגדיו מסתבכים מיד בסבך גדר התייל והוא נעצר. סביבו מתנפצים רימונים ירדניים בקצב מסחרר. רימונים אחדים פוגעים בחבריה שבצורף. לייבוביץ מתרוצץ מפצע אחד למשנהו וחובש בכל יכולתו. חומרי־החבישה אוזלו והוא קורא לחבריה להעביר חומרים קדימה. רימון עף בקשת גבוהה. הרימון נופל ליד תמיר ופוצעו קשה בזרועו. לייבוביץ חובש גם אותו ותמיר חוזר אחורה בכוחות עצמו. מיטוח הרימונים על מילר, המים, נמשך. בתנועות נמרצות הוא מנסה להיחלץ מסבך הגדר. ידיו ורגליו שותתות דם מרסיסים ומקוצי התייל. לבסוף, כשכולו זב דם, נחלץ בכוחות עצמו וחוזר אל אנשיו, לוקח את המקלע של קוקו ונע שוב קדימה אל ראש הטור. ימין נופל בתעלה ושם קץ לטיפולו המסור של החובש. אורי לייבוביץ נופל על הנפגעים בהם טיפל".

כרוניקה מפורטת זו על קבוצה לוחמים בתעלה, איש איש ומעשהו, מדגימה את החומר שבספר כולו. מאפיינת את הלוחמים.

✻

בחצר מוזיאון רוקפלר חיכו לצוו אלוף־הפיקוד על המשך המיתקפה לטיהור העיר העתיקה מכוחות האויב. בשעת הציפיה רשם את הרהוריו: „מפקד בכיר נאלץ לעתים להתלבט בהחלטות הנוגדות את הפקודה הישירה. האם בהישמעי לפקודה שלא להכנס לעיר העתיקה איני גורם בכייה־לדורות ולביזיון צה"ל, העיצב בשערי הבירה ואליה לא נכנס? מאידך גיסא, העיר העתיקה של ירושלים, שעיני כל העולם נשואות אליה, יכולה לשמש נושא להחלטתו של מפקד צבאי בשטח על כל משמעויותיה?".

בשעת־מיתה זו מגיע אל המקום הרב ר' שלמה גורן עם שופר וספר־תורה. הוא אומר אל מפקד חטיבת הצנחנים: „נו, מוטה, הולכים? באתי להכנס לעיר העתיקה. הבאתי שופר וספר תורה. דע לך שבפקודת מטכ"ל כתוב שאני צריך להיות ראשון ליד הכותל". לאחר דו־שיח קצר על המצב, כשהרב מציע שיישאר במקום ויזכה לאישור הכניסה לעיר העתיקה, אומר לו המפקד: „אני לא מציע, רבי, עוד היום תתחיל מלחמה של ממש, אם יהיה אישור נקרא לך". הרב משיב: „טוב, נו! מה אתה חושב, שאני פוחד ממלחמה, בינתיים אני נשאר כאן. נחכה ונראה". מתפתחת שיחה על יחסו של אדם במלחמה. מידי פעם חוזר הרב על שחרור העיר: „ההיסטוריה לעולם לא תסלח לך, להיות כאן ולא להיכנס!" תוך כדי שיחה מגיע קצין בכיר ומודיע: מיד נוכל להתחיל במתקפה.

הקטעים האחרונים על הכניסה לעיר העתיקה, כתובים באותו פירוט מדוקדק, כשהם מתובלים רשמי ההתרגשות של המאורע. הנה מתקרבים אל הכותל המערבי:

„כולם רוצים למהר ולהגיע אליו. בשל"ה, הסמח"ם, כבר מר־כן להתקרב אליו. אני מבקש להמתין. הבטחתי לזמוש שהוא יהיה בין הראשונים. הוא עומד להגיע אלינו כל רגע... הנה גם זמוש המהלקה של לבנון. מתקרבים, צועקים. נבוכים, טופחים איש לרעהו על הכתף. צוחקים, צועקים ושוב מתחבקים. זמוש בודק וממשש את מפו: הדגל במקום. אני מאשר לכם לנוע. החבורה נעלמו. כולם רצו. אין איש מוכן לוותר מבדיוני, את מטרתי השגתי. הר הבית בידינו... כאן אני מרגיש כמו בבית. גבול המאוחים, הר הבית. הר המוריה. אברהם ויצחק. בית המקדש. הקנאים, המכבים, בר־כוכבא. הכול מתערבב יחד במחשבה. ההרגשה איתנה ועמוקה מן הכול: אנחנו בהר הבית. הר הבית שלנו".

דרך שער האריות נכנסת שיירת אלוף־הפיקוד וסגן הרמטכ"ל. משני עברי הכביש כוחות מעורבים של גדוד 28 וגדוד 71. מעל כולם נישא ספר תורה. הרב גורן צועד וספר־תורה בידו, צמוד דבוק אל גופו. עם הכניסה אל בין החומות הרב גורן תוקע בשופר: „בחוצות העיר העתיקה נשמעת תקיעה אשר לא נשמעה בה שנים רבות, תקיעת שופר יהודית. הלוחמים עונים לתקיעה בקריאות־קרב סוערות. הרב גורן וספר התורה בידו ממשיך לנוע. מפקד הגדוד מבקש מהרב גורן להיצמד אל הקיר לבל יפגע מיריות. אך את הרב אי־אפשר לעצור. בהלכו בין השורות עוברת שירתו ובהתלהבותו סוחף אחריו חיילים רבים. העונים לקריאתו בשאגות התרגשות והתלהבות".

ספרו של מפקד חטיבת הצנחנים הוא תחקיר מדוקדק שנכתב בעט של עין רואה ולב רגש. הוא טבע חותמו האישי בחומר העובדתי.

הנה הקטע האחרון:

„החלה תפילת מנחה ליד הכותל ברוב עם ועדה. הרב שטיגליץ, צנחן, החל לקרוא התחנון. הרב גורן הפסיקהו: היום אומרים הלל. „איני יכול, רבי, השיב הרב שטיגליץ אני הייתי בין אוספי החללים, איני יכול לומר הלל, אומר תחנון". שני הרבנים נשאו תפילתם בהלל ובתחנון. בתוך הקהל הגדול רציתי לחוש חוויה פרטית. התבוננתי בפנים המתפללים, כאלה עם קסדה על הראש וכאלה שכיפה על ראשם. בפינה הימנית, מרוחק מעט מציבור הלוחמים עמד אדם. לא, לא עמד, הוא כאילו נדבק לאבנים. הוא כחלק מהכותל. אבן מאבניו. לבוש קפוטה תמה וארוכה. לראשו מגבעת שחורה. מתחתיה מבצבץ שיער מגודל. מאום לא זז. שתי הידיים כפופות, וכפותיהן שטוחות לרוחבן, צמודות אל האבנים כאילו רוצות לחדור לתוכן. „בגלעלתי" אליו כראשר ולא יכולתי להמיש ממנו את עיני. נדבקתי אליו מרחוק כפי שהוא נדבק אל הקיר מקרוב. מבעד לגופו הכמד משותק הרגשתי את דפיקות הלב היהודי בוקעות מתוך האבן. כך עמדנו דבוקים יחודי מספר־דקות — הוא ואני והכותל".

חוויה זו של מפקד הצנחנים מבין משחררי ירושלים היתה כנראה גם של לא־מעטים מבין הלוחמים, שבגון מכונס ובתמיד שחררו את העיר כולה ואיחדו בירושלים השלימה.

בשער מספר „המפקד" שבמלחמת יום־הכיפורים נמיסה חטיבתו, חטיבת הצנחנים, שלפני שש שנים לחמה על שחרור ירושלים. הוא כח:

„בהתקפת־הנגד הוטל על החטיבה תפקיד ערכוי, ליצור את ראש־הגשר על תעלת־סואץ ולהעביר את המלחמה אל אדמת מצרים — ראשית הנצחון הגדול במלחמת יום־הכיפורים. בקרבות הכבדים של החטיבה על גדות התעלה נפלו לוחמים ומפקדים רבים. אשר לחמו בקרב לשחרור ירושלים והנהיגו בו את יחידותיהם.

החטיבה יצרה בלוחמתה ובהקרבתה את הגשר המעשי בין מלחמת ששת הימים, ששיאה שחרור ירושלים לבין מלחמת יום־הכיפורים, ששיאה הצליחה לעבר הגדה המערבית של התעלה. דפיקות הלב היהודי הבוקעות מאבני הכותל, שהגיעו לאזני הצנחנים הן לחשו ללוחמים אלה ואחרים, שלאמיתו של דבר, הקמת "ראש־הגשר" על תעלת סואץ היא קו ראשון במערך־ההגן של ירושלים והכותל המערבי."

ערכי תורה־ועבודה במבחן המציאות

מאת ש. ז. שרגאי

ערכים, סימנם — נצחיותם, עומדים בפני כל גלי המציאות לתקופותיה השונות ואופנת הלכי הרוח העומדים להעבירם מן העולם ואינם יכולים להם. ערך זמני, שהולף עם הרוח, ערך לשעה, ערך להוראת שעה — אין להכלל במה שמגדירים ערכים.

תורה אומר: ערכים הם ערכי־נצח הבאים לשנות את המציאות שאינה כבה, שהיא בת חלוף עם הרוח באנוש. המציאות אינה קנה־מדה לבחינת הערכים.

המציאות, היום תוססים במציאות אחת ומחר במציאות אחרת. המציאות היא דבר שבאופנה, ערכים אינם דבר שבאופנה. ערכים לוחמים באופנה שהיא כחלום יעוף. ערכים חותרים למציאות־נצח: אורחות חיים שהעבר ההווה והעתיד מהווים חטיבה אחת.

היהדות (מבלי להכנס לפירוש מהותה לפרטיה) היא ערך נצחי מפני שמעיינה הנצח: תורה מן השמים. היא לא באה לעולם להשלים עם המציאות, לא עם המציאות של העבר, לא עם המציאות של ההווה ולא עם כל מציאות שנוגדת אותה.

ערכי הנצח של היהדות מהווים ניגוד גמור ומוחלט למציאות מאז ועד הנה. הם חותרים ליצור מציאות נצח של חזון אחרית הימים; של לא ישא גוי אל גוי חרב, ושלא ילמדו עוד בכלל מלחמה; חזון של ערכי היהדות היא שגם כבש ימצא לו מקום על יד הזאב.

היהדות מול מציאות חולפת

הנה: היהדות בת כארבעת אלפים שנה — הנשאל אם היא עמדה במבחן המציאות של ארבעת אלפים שנה?! האם אנו עדים שהמציאות בת ארבעת אלפים שנה התקוממה, התנגדה ולוחמה בשצף קצף, בדם באש ובמים נגד ערכי היהדות, — האם עדות זו מעידה על נצחיותה, אמיתותה של היהדות לשלילה? להיפך: היהדות מעידה על אי־עמידתה, על אי־נצחיותה של המציאות בת ארבעת אלפים שנה שחלפה ברובה ועברה מן העולם, והיהדות ונושאיה חיים וקיימים ונושאים עיניהם לקימה עד שיצליחו ליצור מציאות אחרת, שונה משל העבר וההווה ושתהא תואמת לערכיהם.

אף ערכי תורה ועבודה, אם מאמינים שהם ערכי נצח שאינם בני־חלוף — אין להתנות ערכם הכות קיומם אם עמדו „במבחן המציאות". כן לבחינה שהמציאות העיד עליהם לחיוב או לשלילה.

אפשר להעמיד שאלה: אם הפועל המזרחי ובני־עקיבא נושאי רעיון תורה ועבודה חותרים להגשמתו — אם הם הצליחו להגשים ולקיים במשהו את הערכים האלה בחיים למרות המציאות המתנגדת להם ושוללת אותם. להגשים — במעט או בהרבה; על ידי מעטים או רבים; אם רישומם של ערכים אלה ניכרים בחיים או לא; כשם שאנו עדים שהיהדות הצליחה לקיים עצמה על־ידי עם ישראל ורישומה ניכר, אם גם במעט, במציאות החיים של כל העולם... ואף חידוש מלכותיהתנו בארץ ישראל, אחרי שאלפיים שנה של מציאות מנעה זאת מאתנו, סימן הוא כי מתקרב המועד לחזון ישראל ויעודיו, לקיום ערכיה אם כי נתקלים עוד בחבלי החזון ובקמים עלינו מבפנים ומבחוץ למנוע זאת מאתנו — כך יש לשאול על ערכי תורה ועבודה, בבואה של היהדות, אם רישומם ניכר במציאות יומנו.

ערכים והגשמתם

מכאן לערכי תורה ועבודה, למעמדתם.

יש לברר ולקבוע אם הערכים של תו"ע, טרם נתגשמו במידה הראויה בגלל קשיים אובייקטיביים, או מתוך שלא התאמצנו כראוי לקיימם בחיים.

לא אטעה, אני מקווה, אם אומר שברשות היחיד של תנועת תורה ועבודה, היינו של הפועל המזרחי ובני עקיבא, הצלחנו במידה ניכרה לקיים את רעיון תו"ע וערכיו. ההתיישבות של הפועל המזרחי: הקיבוצים הכובגיים, ההתנחלויות של בני־עקיבא, נושאים ומקיימים במידה רבה ערכים של תו"ע בהליכותיהם ובאורחות חייהם כיחידים וכחברה.

לא הצלחנו לקיימם בחברה, במדינת ישראל, בכלל. אף לא להפנות תשומת לבם של המוסדות המחוקקים: הכנסת והממשלה לערכים אלה, ולעורר דיון ובירור בהם.

מה בא רעיון תו"ע לחדש, מהם ערכיו? — התשובה היא: בשתי אהבות נצטווינו בתורה שהם הם האתני של היהדות האיך פירושן. שתי האהבות הן: א) ואהבת את ד' אלקיך; ב) ואהבת לרעך כמוך.

האהבה הראשונה ניתנת לקריבה על־ידי קיום המצוות החוקים המשפטים שבין אדם למקום; האהבה השנייה ניתנת לקיים על־ידי המצוות, המשפטים שבין אדם לחברו.

האהבה השנייה נקראת היום צדק חברתי, כנוראו ביהדות הוא החושן משפט והעושאים של האהבה הראשונה ביהדות הם: אורח־חיים, יורה־דעה ואבן־העזר.

למעשה שתי האהבות הן כתרין רעין ולא מתפרשין. וכבר אמרו חז"ל על הפסוק: כי המעול מעל בד' וכיחש בעמיתו, אין אדם מכחש בעמיתו עד שכופר בעיקר.

מכאן אנו למדים שאין להפריד בין הדבקים: בין אדם למקום לבין אדם לחברו.

„ואהבת לרעך כמוך" כיסוד החברה

בשתי אהבות הללו מצווים לא רק בני ישראל היחידים, כמנין פרטי אלא גם כלל ישראל, האומה. ואחרי הציווים „ואהבת את ד' אלקיך", „והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, על לבבך", שנאמרו ליחיד בלשון יחיד, הרי „והיה שמוע אם דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם" — לרבים נאמר, לכלל ישראל.

צוו זה לרבים, לאומה, ניתן לקיים אך ורק כשהעם יושב בארצו, חי חייו ממלכתיים עצמאיים, הוא מבחן וקובע את אורחות החיים ההלכותיה של המדינה בכל עסקי החיים. המצבים שבין אדם למקום ושבין אדם לחברו, חדלים להיו ענינים „פרטיים" בלבד ונעשים לענינים של הכלל, של החברה, של המדינה, של מלכות ישראל.

שתי האהבות האמורות כמעט שלא נתקיימו בעם ישראל ביחד, בשלימות. פעם גברה אהבה זו, ופעם אחרת. לזכות לקיום בחיים את שתי האהבות על־ידי היחיד ועל־ידי הכלל, על־ידי מלכות ישראל — היא הכיפה המאיפה של רעיון תו"ע. הם הם ערכי תורה ועבודה.

זהו בעצם חזון ישראל ויעודו כפי שהתגלה בתורה, בנביאים ומפורש יותר בתלמוד, בהלכה, באגדה, בחסידות ובמוסר.

החזון אשר בשיאו: והיה ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד, ונשגב ד' לבדו ביום ההוא. ובאותה העת: לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה.

פתרון בעיות לפי התורה

חזון זה בניסוחו של רעיון תורה ועבודה ותרגומו בנוסח ליחיד: „סור מרע בעבודה וקדשם בתורה", טהרה וקדושה הבאים כאחד:

ולציבור, לכלל ישראל, מנוסה רעיון ועבודה על־ידי התנועה „לפתור כל בעיות החיים לאורה של תורה". בזה אנו אומרים שהתורה מקיפה לא רק כל עלמין אלא כל בעיית החיים ושכל הבעיה ההתהדרתית — עלינו לחפש את פתרונן בתורה.

כל האידך: פירושה לרעיון תורה ועבודה.

לאמור: נדמה רעיון זה הצליחו לקיים בעיות מה ערכים אלה ברשות היחיד ובחברה שלנו הסגורה; לקרב את הגאולה ע"י עלייה לארץ והחיותה משממותה, תחיה להיהוי מבלכותיוהה מצד אחד, ומאידך: עבודה עצמית, לא לנצל את הכני, וההתישבות (להתקשר עם האסלים הטבע), ההתנחלויות, ישיבות בני־עקיבא, ישיבת כרם ביבנה ובראשם ישיבת מרכז הרב, המכשירים את האנשים הכשרה נפשית לחיי תורה ועבודה.

לא הצלחנו, ולא עמדנו במבחן השני, הציבורי־הממלכתי: לפתור את בעיית החיים של החברה לאורה של הצדק החברתי, כפי שבא לידי גילוי ביהדות; לא התנו את גישתנו לבעיות מדיניות, ממלכתיות, חוקי־חיים של החברה — לאורה של התורה. לכן קשה לומר שלא עמדנו במבחן, אילו היינו פועלים במישורים אלה ולא צלח בידינו, אפשר היה לומר שלא עמדנו בבחון. האמת המרה היא: שלא נסינו כלל וכלל להזדקק לבעיות אלה ולנסות להאירן באורה של התורה, וההוראה מהר כי גלין עליה שלא הצלחנו לפתור לאורה בעיות החברה והמדינה? ועל כה עלינו לתלות את הקולר בערכים של תורה ועבודה שלא עמדו כביכול במבחן, כשלא העמדנו אותם כלל במבחן החברה והמדינה?

לא הועמד במבחן

גרמו לזה:

א) חלק מאתנו לא קיבל ברצינות ולא האמין שאפשר לקיים חברה על יסוד צדק חברתי והליכות מדינה לאורה של התורה. לכן לא ניסו להעמיד בעייה זו לבירור פנימי. אף התנגד לבירורים כאלה בראותם בהם ביטול זמן ובטלנות; מכאן ההתנגדות אצלנו בזמנו לרעיון הסנהדרין, לא מפני הנימוקים שאין העניין ניתן לביצוע (את הנימוקים האלה איך לבטלם כלאחר יד), אלא מחוסר אמונה ורצון לטפל בבעיות החברה לאורה של התורה.

ב) כש„רב צעיר", רב חיים צרנוביץ, הציע מחקר ומסקנות על חוקת המדינה לאור התורה (והצעתו בכתב נבקשת התת ידי) הרבה שנים לפני קום המדינה, וביקש רק מהרבנות למזכירה להחיבת הדברים והעתקתם — נדחתה הצעתו מכיוון שעוד מוקדם להון המדינה, וחוסר אמונה לקיים את המדינה לפי חוקת התורה.

ג) ההתנגדות המאורגנת לכל דבר אשר בשם ד' יכונה, בהמינת הם מלהזכיר בשם ד' — הרפה את הידים.

ד) אחרי קום המדינה התקצעו כל המאמצים לדברים שבין אדם למקום בלבד כאפני שלא קיבלו את הדעה שיש סיכוי להעביר דברים שבין אדם לחברו לאורה על התורה בכנסת ובממשלה, והמצאה הנגדוד כצורה שעל־ידיכך יסכימו להכבסן הזמן גם לדברים שבין אדם למקום, כשירגישו את הצדק החברתי שבתורה. רק פעם אחת עשינו הצלחנו כשהחלנו בשנת אובא העביר, כמעט ללא התנגדות, חוק הלנת שכר.

ה) מגילא לא נזדקקה גם הרבנות לברור הלכות המדינה כי הרבנות אינה נדרשת ללא נשאל. ואף הלכות שבדרו וקבעו כשרות בענין שביתות, שעות עבודה, פיצויים, החסי בעלי־הבתים ושכנים וכדומה — אף אלה לא נסינו להעלות על סדר היום של מוסדות המדינה.

בסיכום:

א) אין לדבר שערכי תו"ע לא עמדו במבחן בחיי החברה והציבור, לא נסינו להעמידם במבחן; ב) פ־

(סוף בעמוד 6)

בשוט הסאטירה

מאת י. עמוס

אפרים קישון צוחק מן הכל והדי צחוקו נקלטים בקהל ומשמשים לו פורקן ונרשא כדי לתלות עליו את בקורתו העצורה והמצטברת. הרשימות הקישוניות מלאות הומור ואירוניה, סאטירה ולעג, מציגשות את הצד המגוחך של ההוי החברתי, שאף הוא חלק מן המציאות, ומבליטות את המומים הרבים של צבורנו.

בספר „חור במסך" יורה קישון את חציו במלכות התיאטרון והבידור, ולפי הגדרתו מוקדש ספרו ל„חלק החי של התיאטרון המת, לחלק מעבר למסך, בחדרי האיפור, בחזונים ובמשרדי המנהלים". הספר הוא, לדעת מחברו, „מצבה צנועה למוסד הבלתי־מציאותי, המגוחך היפה ביותר, שהמציא האדם לעצמו... נקרולוג עליז על מוסד חי ועצוב".

דמיון ומציאות

קישון מזכיר את המכות הגדולות שהוכה התיאטרון מידי הקולנוע והטלביזיה ומסביר בכך את התור ההצגיתוני של הקהל בתיאטרון. אך על הבמה ואחוריה מקיים המימסד התיאטרוני את פעילותו, כמו בימים הטובים והרחוקים של העבר, כאשר התיאטרון מילא הפקידים הרבותיים והינוכיים ראשונים במעלה. קישון חוזר לעולם־קסמים זה, אשר הנפשות הפועלות בתוכו מבלבלים דמיון ומציאות, בונים מגדלים באויר ורואים חלומות באספמיא. כח דמיונו של המחבר רב לו כדי לתפוס את כל ה„מנחם מנדל" האלה תוך כדי עסקי האוויר שלהם. קישון יודע, שהם נכנסים להיצמד למציאות ונאבקים קשות על פת לחם צר ועל משורת מים יחק. אך כל העולם שלהם, שאינו בעלמא הדין, חוסר הקרשיות שלהם משמשים לקישון יתד להיתלות בו. להפליג לעבר התושתותיהם הפניביות ולשאוב „מבעבעים" אלו את חומר הראיות להוכוד של כלל כתיבתו.

כי לא עובר הזה שבב ביקורתו; השחקנים, הפקידים, הבמאים, הסופרים המחברים את המחזות, המבקרים את התאטרון וכל העוסקים בענף זה לפרנסתם ולמעמדם. בכל אחד מהם מצליף קישון בשוטו, שהוא מכאיב ומרגיז לפעמים, ולפעמים מגלה קישון הבנה לגבורין, שכרובם הגדול הם מוכי גורל. הוא צוחק מכולם, אך כתלמיד טוב של שלום עליכם, מכיל בצחוקו — לא

אפרים קישון, חור במסך, עיצוב העטיפה והספר אורי בן־יהודה, ספרית מעריב 1973.

תמיד — דמעה אחת או יותר. על־כן הייהם של רובם הגדול של אנשי הבמה ניכר אפילו בצחוקו של המחבר, שאינו אדיש לגמרי למרשיהם ולמר־גורלם. בכך מוכיח אפרים קישון את כשרונו, השואף באמצעות הגיחוך והלעג הארסי לא־פעם, להעלות את החוויות העגומות של האנשים, הקשורים עם מוסד תרבותי שוקע והולך, ואחריתו מי ישורנו...

קישון יודע, כי התיאטרון הוא מוסד יפה, שהמציא לו האדם לרווחתו, תולדות התיאטרון מוכיחים עד כמה היה חשוב בהעלאת נפשי האדם והחברה „לפני כל יוזאלי" בתקופות חשכות של דכאון האדם ושעבוד הרוח. המקורות של התיאטרון היווני, שהוא אבי התיאטרון, נבעו מחוויות פנימיות והכפוניות, שביקשו ומצאו גם את שחרורן באמצעות המשחק השחקנים. על כן בפזורות רשימותיו של קישון הרהורים נוגים, למרות ההצגה החד־צדדית והמלאה בקורת של המסבת התיאטרוני. המתהאר על כך יפה בידיו האמונות של קישון.

קישון מבטל את הנסיונות להחיות את התיאטרון באמצעים מודרניים. הזוכים לדברי שבח של המבקרים. הרצים לפני המרכבה של זמנם, אך אין בהם ממש. מחבר המחזה, שוכה עליו לפרט מבריח ואומר: „אין לי מושג על מה שכתבתי. אני גם כן מבולבל לגמרי. איבני מבין דבר". המחבר שכתב המחזה בן שלוש חוצי מערכות מורה, שהכל מוכן אצלו. רק הרעיון היסודי חסר לו עוד... אך קישון מרגיע אותנו: „אין מקום לבהלה. באיזה מקום כבר ימצאו אותו. לכל המאוחר בעיתונים אחרי הפרמיירה. יתכן, שהוא, המחבר, פירק את הזמן למרכיביו בלא משים, או עשה דקסילאציה מחוסר הקומוניקאציה המאפיין את הדור...".

המחזאות החדשה

יותר מזה: אם סופר צעיר בן זמננו מרגיש, שהסתנן לתוך מחזה קטע שוקן, הוא מטיח ראשו בקיר. וקישון מציין, כי המחזאות החדשה יצרה לעצמה חוקים משלה שהם:

הבריחה מן ההגיון, חידוש הצורה הבימתית („הצג מאחורי מסך סגור לגמרי, הפנה את אור הזרקורים ישר לתוך עיני הקהל, הרשה לסדרנים להרביץ בצופים, הושב את הקהל על הבמה ורד לאולם, אל הכסאות. עשה משהו. תהיה גס. עוד יותר גס... הבקורת דורשת זאת בשביל התנועה. תמיד גמור את המערכה בנפתיע באמצע המשפט, אם אפשר באמצע המלה. זה נותן חומר למחשבה. גדף את המבקרים").

בסופו של הספר נותן המחבר עצות לשחקן „ירוק". עליו להשתתף בהצגות כושלות הזוכות לבקורות כבדיגות ומשאירות לו זמן רב לחאלטורות. עליו גם לנסות ולהשתתף במחזות קלסיים הכתובים בחרוזים, אשר תורגמו בידי משוררים נודעים. אך אם השחקן רוצה שדבריו יובנו לקהל עליו לחטוף תפקיד, שאינו כתוב דווקא בחרוזים; להשתדל לקבל תפקיד הקשור עם הרבה טקסט („הגוון־הגוון־טקסט"); לשחק אנשים זקנים, פרימיטיביים ומכוערים עד מוות עם הבזן נטיות משונות („הביצור הוא תמיד אמנותי, עמוק, כל הפרסים הבינלאומיים הולכים אוטומאטית למעצבי מטורפים, שיכורים ופושטי־מין מפגרים למיניהם"); להיות כבד־פה, „כי זה הופך אותך לאנושי מאד").

וזה לא הכל. על השחקן הצעיר להיות חולני, פסיכי, עקום ומלא סטיות, ולגלם את „האדם הקטן", ולמען השם לא לשחק אף פעם אדם נורמלי, בריא ומאושר... יש להופיע על מדרגות ביריות, תמיד לרדת למען השם לא לעלות. אם על השחקן למות — למות על המרסים, על המדרגות. אשר לטקסט — לא לשאול. תמיד לענות, להשיב. אך בכל העצות הטובות אין עדיין הבטחת התקדמותו של השחקן הצעיר. לשם כך עליו לקדש מלחמה על חברי ההנהלה ולהוציא מידיהם תפקידים גדולים, לעסוק ב„יחסי ציבור" ולקיים קשרים עם מתווכים, אנשי הרדיו והטלביזיה. והעיקר עם מבקרי התיאטרון.

ואם השחקן הצעיר יטה אוזן להדרכתו של קישון מובטחים לו הבגדות הראוים. אף־על־פי־כן ולמרות הכל — „אל ישכח אף לרגע קט, שעם כל הצרות שבסידורים הפנימיים של בית השעשועים, אתה בכל זאת עוסק במלאכה המענגת ביותר עלי אדמות — בתיאטרון...".

אהלי תורה בארץ גושן

מאת ד. ק. מסייר

המקום שדה התעופה בפאיד, הזמן יום חמישי בשבת, רב אורחי מירושלים שהגיע זה עתה במטוס צבאי לא מצא את דרכו אל היחידה שאליה היה צריך להגיע כדי לשהות במחיצתם ולשבות אתם את השבת. אלא שגם בהבולה זו לא הולך יהודי לאיבוד, קומנדקר צבאי נעצר.

שני חיילים שואלים: להיכן פניך מועדות? כאשר עלה על הקומנדקר המאובק, ביקש להביא אותו אל הישיבה של ארץ גושן. החיילים ידעו את הכתובת והביאוהו להביא אותו אל היעד. שם ודאי תמצא מישהו מן הרבנות היודעת את היחידה שאליה נשלח על ידי משרד הדתות בירושלים.

על הקומנדקר ציפתה לו הפתעה שניה, שני צזים בגודל טבעי קשורות אל הדפנות, ובדרך אל הישיבה הם עוצרים ליד כל יחידה, ושואלים: היש לכם שוחט? מסביב, חיילים ורכבם פרושים, ושני חיילים יהודיים מחפשים לעצמם שוחט.

היש קבלת פנים נאה יותר לרב היורד לראות את אחיו בארץ גושן? — שואל אותי הרב דב פרלא מנהל המחלקה למקומות קדושים במשרד הדתות שנרתם גם הוא אל המבצע היווה על ידי משרד הדתות להביא את הרבנים אל הלוחמים הפזורים בשדות.

תלמידי הישיבה

על ישיבת ארץ־גושן כבר סופר הרבה. כה יש להוסיף: ישיבה ככל הישיבות, אלא שהתלמידים אינם קבועים הם מתחלפים, אינם מקבלים קיצבה ובהקיקיבים על שולחן כשר רד הבטחון הדואג להסדרים התוכר־ישיבה עם „סדר היום" מפורט על לוח ההודעות, ישיבה עם שלושה סדרים שהראשון בהם מתחיל ב־7 בבוקר, כשבאמצע מתפללים מנחה בגדולה, לומדים שיעור מוסר, מתפללים ערבית בשעה 6.30, ויש מוסיפים גם סדר שליכי.

התלמידים קשת רב גוניה, כל יהודים מגודלי זקן ופיאות בהלסלות הלומדים בפני עצמם בקול ערב ובניגון ישיבה המשכיח בכך לשעה שאתה נמצא בחזית, שוק לפני חודשים היתה שדה קטל אכזרי שבו נשמעו רק קולות תותחים, התפוצצויות ורעמי מטוסים וטנקים, ולידם, צעירים חובשי כיפות סרוגות, כל אלה משתלבים למנגינה ערבה וגורמות הנאה יהודית לאלה הבאים לכאן. אלא שלא כולם יכולים ליהנות מאותה שפה של תורה ושל קורת רוח, היחידה כבהרות. המאות הישראלי במצרים עמוק ורחב. המרחקים גדולים ושכיפה על הישיבה לת ברוהר המדבר, תנאי השטח אינם מאפשרים למפקדים להתיר חיילים שיצאו ללמוד, אף שהם רואים בה מכשיר גדול להעלאת המוראל.

ישיבה בגיבל עתקה

לאור ליל שימורים באוהל הרבנות הצבאיות מעבד כלי רכב את שב־הרבנים מירושלים, הרב אהרן גרינבוים מנהל הג'וינט ואת הרב דב פרלא ואת החזן אליהו בכר. אל היעדים. כל אחד ליחידה אחרת. בחלקו של הרב פרלא, נפלה יחידה של אגד ארטילרי השוכנת ליד ג'יבל עתקה.

לפני שנפרדנו מאוהל הרבנות הצבאית, בשעת בוקר מוקדמת ציפו לנו עוד שתי הפתעות. הראשונה, חייל צעיר יוצא תימן פולש לתוך האוהל ומצהיר הגיגות: „לא אצא מכאן בלי שאקבל ספר תורה ליחידה שלי. נדדתי בחולות מרחוקים, זה שבועה שאני מתחנן ומבקש מכם ספר תורה אך תשובה אין". העקשנות שלו הועילה, הובבה לתת לו ספר תורה לקראת השבת והבטוחה קיימה. מספר לנו הרב פרלא, שבכל מקום שהגיע, נשמעת דרישה דומה מצד יחידות. ההפתעה השניה, כיפה בוקר מוקדמת, עם המזומני־שמש פוסע אני מהרץ לאוהל לודאות ב„סבלות אדום" ומרחוק לא גדול מגיע אלי קול ערב המוכר לי כניגון ישיבתי, מרחוק אני מבחין בבני חיילים הנשענים אל הטנק שלהם ומסבנים לעצמם הלכות מתוך קיצור שלחן ערוך. המלחמה הולידה גם הלכות חדשות, החיילים מהדיינים על השאלה: מה דינם של נרות חנוכה בטנק? שאלה שאין עליה תשובה בשולחן ערוך שבידם.

שוב מתנודדים על קומנדקר צבאי העשה דרכו בחולות אל יחידה צבאית, שם נשבות את השבת. יום שישי לפני הצהרים, שיחה קצרה־דיפור לעבודה, הרב מובל בלווית שני קצינים אל אחת הגבעות שם מפתרים 40 חיילים. הפקודה ניתנת: הרביק הורה, השיחה קולחת. הנושא אקטואלי: קידוש השם ומסירות נפש. המקשיבים הם בני תורה ובהם סטודנטים הצמאים לדבר תורה. מה

(סוף בעמוד 6)

נצח ישראל

השקפתו המשיחית של המהר"ל מפראג על הגלות והגאולה

מאת: בנימין גרוס

המחבר מבליט את יחודה של שיטת המהר"ל לעומת שיטתם של הוגים בני זמנו וכן את קשרי ההגות הקיימים בין המהר"ל ובין ההגות היהודית המודרנית.

18 ל"י

הוצאת דביר

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

הלכות ארץ ישראל מן הגניזה

עם מבואות, הערות, ביאורים וציוני מקורות

מאת

פרופ' מרדכי מרגליות

התקין לדפוס מתוך עזבונו של המחבר ז"ל

ישראל תא־שמע

פרק זרעים

עם מבוא, השלמות והערות

מאת

פרופ' יהודה פליקס

המחיר: 35.— ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

תחזית „סל המצרכים" ב־1974

מאת יצחק דרויש

באמצע השבוע הבא עומד להתפרסם מדד המחירים לצרכן לחודש דצמבר 1973. ההערכות הקיימות הן שהמדד יראה עלייה של כ־2 אחוזים. הסיכום לשנת 1973 כולה הוא עליית מחירים בכ־25 אחוז.

קצב עליית המחירים בישראל הוא מהגבוהים בעולם. הלירה מאבדת כמחצית מערכה אחת לארבע שנים. אך בשנה האחרונה הוכפלה תאוצת ההתייקרות. הדבר נגרם הן כתוצאה מעליית מחירים גדולות בעולם והן כתוצאה מלחצים אינפלציוניים קשים בישראל עצמה. על סף 1974 נראה כי בשנה שלפנינו לא יהיו הדברים נוחים יותר. אדרבה, כבר עתה ישנה רשימה ארוכה של עליות מחירים שאין מנוס מהן. שר האוצר היה מעדיף להמתין עם כמה מהגזירות עד לכינון ממשלה חדשה; אך ייתכן שהנסיבות יחזקו בו כדי להקדים בצעדים אלה. הרכבת הממשלה החדשה מתמשכת ואין לדעת אימתי יושלם „מעשה מרכבה". מצד אחר כבר גוברת בציבור ציפיה להעלאת מחירי מצרכים שונים ואלה הולכים ונעלמים מהשוק. הנסיון מראה שאין אפשרות לספק האבון בלתי מוגבל של ציבור האוגר תוך פאניקה; הדרך ליצירת רגיעה היא על ידי הקדמת עליית המחירים. ייתכן שזו אכן תהיה הדרך אשר הממשלה תלך בה.

מצרכים מסובסדים

מה מצפה לנו בשנת 1974 ? קודם כל עומדים לטפל באופן יסודי בנושא המצרכים המסובסדים. לפי האומדנים שנערכו באוצר נידרש להקציב סובסידיות בסך של כ־1.6 מיליארד ל"י, אם נרצה לשמור על רמת המחירים הנוכחית של מצרכי יסוד. זאת לאחר שכבר הועלה מחיר הבשר הקפוא באוקטובר האחרון. זה מכבר החליט שר האוצר שאין להמשיך במצב הקיים. השאלה היא אם הפעם יבוטלו הסובסידיות כליל, או שעדיין יישאר חלק מהן. מכל מקום יש לצפות להעלאת מחיריהם של המוצרים הבאים: סוכר, שמן, חלב ומוצרי־חלב, גרעינים, קמח, ביצים, קרפיונים. בסיסים אלה משפיעים על מוצרי־לוואי שלהם.

עדיין לא ברור אם יועלה גם מחיר הלחם. בקשר ללחם היה בעבר יחס מיוחד. ראו בו מעין סמל שבו לא רצו לנגוע. זאת למרות שהמחיר הריאלי של הלחם הוא כפול ממה שבו הוא נמכר. נראה, שהפעם יגיע גם תורו. גם אם הוא ימשיך להיות מסובסד, הרי לא יישאר במחיר של 38 אגורות לק"ג.

ביטול הסובסידיות יכלול גם את התחבורה הציבורית הנהנית כיום מסובסידיה של כ־4 מיליון ל"י לחודש — עוד לפני העלאת מחירי הדלק.

העלאת מחיר הדלק

לפני למעלה מחודשיים הועלה מחיר הדלק בשיעורים שבין 35% ל־50%. אך בינתיים חלה עליה גדולה במחיר הדלק בעולם. באותו זמן איבדנו כ־15% מאספקת הדלק העצמית שלנו בשדות הנפט באבו־רודס כתוצאה מהדליקה האחרונה. אבו־רודס סיפקה 55% מהצריכה שלנו. הדליקה מפחיתה איפוא את האספקה שלנו בשיעור של יותר מ־8% וכמות זו עלינו לייבא עתה מהחוץ.

למעלה משליש ממחיר הדלק הוא מסים שהממשלה גובה. לא ברור עדיין אם בהזדמנות חגיגית זו תרצה הממשלה להגדיל גם את הכנסותיה ממסים על הדלק. אך בכל מקרה צפוי כי התייקרות הדלק תהיה בשיעור של 70% עד 90%.

ההשפעה העיקרית תהיה באחזקת רכב פרטי. אך יעלו בצורה ניכרת הוצאות חימום והסקה מרכזית, הוצאות לחשמל ולתעשיה והוצאות התחבורה הציבורית.

בנובמבר שולף הועלו תעריפי החשמל ב־30%. צמצום צריכת החשמל בהספקה זו ובגלל ההוראה האדמיניסטרטיבית לקיצוצים בחשמל גרם להפסדים לחברת החשמל. אלה נאמדים בלמעלה מ־100 מיליון ל"י לחודש. הדלק מהווה כ־40% מהוצאות הייצור של החשמל. מכאן ואילך מתגלגל כדור שלג זה למוצרי תעשייה ושירותים למיניהם.

התייקרויות חוץ

הצרכן הישראלי ימשיך לשלם תוספות על מוצרים שונים בגין התייקרויות בחו"ל. ישנה אמנם רגיעה במחירי כמה מצרכים כגון חיטה ושמנים. אך „משבר האנרגיה" משפיע על מוצרים רבים אחרים בכיוון מעלה.

הציפיות הן, איפוא, שמחירי היבוא יהיו גבוהים מאלה שהיו בשנה הקודמת.

...ומה על השכר

במחירים בשנה הקרובה יבואו לידי ביטוי העליות בשכר. כבר ברור שבחודש ינואר תשולם תוספת יוקר של 15% על שכר היסוד; מה שלא ברור עדיין הוא אם יוצא זה על שכר יסוד של 700 ל"י לחודש או שהתקרה תועלה ל־1000 ל"י לחודש. ישנה נטייה רצינית להעלאת התקרה.

אי־אפשר יהיה למנוע מהיצרנים לכלול הפעם את תוספת היוקר בתחשיב ההוצאות המוכרות לצורך עליית מחירים.

מסים מוניציפאליים — ואחרים

פטור בלא כלום אי־אפשר גם בתחום המסים. כבר ברור שיועלו המסים המוניציפאליים. הרשויות המקומיות יקבלו „אור ירוק" להעלאת מסים אשר לה ציפו זה מכבר. בתור עומדת העלאת אגרות לשירותים ממשלתיים: טלפון, דואר, רשיונות רכב, רישום בספרי אחוזה ועוד.

לא ברור עדיין מה יקרה למס ערך מוסף. ככל הנראה לא יוטל מס זה בתחילת שנת התקציב, מהסיבה הפשוטה: אי אפשר להגיע לאישור הצעת חוק בדיון בממשלה ובכנסת בפרק זמן של חודשיים־שלושה. אבל להגשת הצעת החוק במרוצת השנה הציפיות הן שיינתן אור ירוק להפעלת מס זה למחצית השניה של שנת התקציב. במקרה זה הוא יופעל בשיעורים נמוכים (5־10 אחוזים בלבד). אבל הוא יוסיף למגמת עליות המחירים.

התחזית — לא מעודדת

ניתוח מגמות אלו — וזאת בלי לקחת בחשבון פיחות או מסים כלליים חדשים — מראה, כי שנת 1974 תהיה שנת התייקרות גדולה. לא זו בלבד שהיא לא „תבייש" את קודמתה — אלא שאף תעלה עליה. חישובים מוקדמים שנעשו מנבאים כי במחצית הראשונה של השנה תהיה עליית מחירים המתקרבת לזו של כל השנה הקודמת. החישוב הגס הוא: עליית מחירי הדלק תתבטא בהתייקרות כללית במשק של קרוב ל־10%, ביטול חלקי של הסובסידיות 3%־4%, השפעת עליית השכר 3% והתייקרויות כתוצאה מתחילת מחירים, עליות מסים מוניציפאליים, עליות שכר וכו' — 3%. כך אנחנו מתקרבים להתייקרות של כ־20% במחצית הראשונה של השנה.

•

הציפיות שלנו כצרכנים אינן מרנינות. הלירה תלך ותפסיד את כח הקנייה שלה. גם אם עקרת הבית תקבל לידה „כמות גדולה" של כסף — סל המצרכים שתוכל להביא בסופו לביתה יהיה מצומק.

ערכי תורה־ועבודה

(סוף בעמוד 5)

מציאות של ימינו: הכשלון של המדינה בשטח החברתי, מוכיח עד כמה יש צורך בפעולה ובמאמץ לקיים ערכי תורה ועבודה שהם ערכי נצח של היהדות.

צדקה ומשפט

לסיום, משהו בסוגיא זו של ערכי תורה ועבודה, מדברי רבינו רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, הוא אומר:

„גדולת ישראל היסודית היא שהחיים החברתיים שלהם הם דוגמה של מעלה"; — — —

„השאיפה להקים ציבור גדול אשר ישמור את דרך השם לעשות צדקה ומשפט — זוהי שאיפה, שבאה מכוח ההכרה הברורה להוציא את האנושות מתחת סבל הנורא ולהביא לחיי חופש מלאי הוד ועדן; — — —

„דרך התשובה היותר מקורית וטובה, הנובעת מאור התורה בעולם, היא השינוי בחלק דיני ממונות וכל המשפטים שבין אדם לחברו הכלולים אצלנו בלימוד „חושן משפט". היא (דרך זו) מתקנת את כל מכשולי הלב שבחיים ומעמידה את הצדק האלקי על בסיס הנאמן וגואלת את מחץ הספק והמבוכה מתוך הנשמה, על ידי שהיא מאירה באורה הבהיר את דרך החיים המעשיים", עד כאן.

הרי לפנינו רעיון תורה ועבודה וערכיו הנצחיים.

(מתוך הצופה)

העתונאים והעתונות במלחמה

מאת יונה כהן

אומרים שלכל מדינה יש עתונות שהיא ראויה לה. דומה כי בתקופת הירום זו שאחרי מלחמת יום הכיפורים ראויים העם והמדינה לעתונות הרבה יותר טובה.

אם בשעת רגיעה מותר וצריך שהעתונות תחשוף מחדלים ותציין פגמים ולא תמנע שבט ביקורתה גם מצה"ל מוסדותיו ומפקדיו, ברור ששעת חירום מחייבת ריסון וסלקציה.

סבורני שהעתונות במדינתנו בשעת הירום שמאז יום הכיפורים לוקה בכפלים: בחומר שהיא מפרסמת והדברים שהיא נמנעת מלפרסם. לא די להישען על החובה והחופש „לגלות גם אמת לא נעימה". פעמים ש„גילוי האמת" כמוה כ„דקירת סכין בגב". אם, למשל, בתקופה של המרים הקשה, הממושך והמייגע, מבליטים העתונאים מה קשה לרבוץ במוצבים שבמערב התעלה, או כמה פוגעת גיוסם של אלפי עובדים בענף פלוני ובתעשיה מסוג פלוני, מה פלא אם תיאורים אלה עלולים להחליש את כוח המיקוח שלנו עם המצרים. האין הפרסומים האלה, על הקשיים בענף המלונאות (שודר בהרחבה בראדיו), על מספרם של העוזבים את העיר אילת בשל כך וכדומה, חומר־עזר לאויבינו במרים על דרך הנסיגה ההדדית באיזור תעלת סואץ ?...

„גד, למשל, מה נתנו ומה הוסיפו תיאורים ארוכים ומפורטים של הבדידות וההרגשה הקשה בה נתנו נות אלמנות צעירות, שנותרו עם ילד רך בשנים, מלבד מריטת עצבים וזריקת מרה שתורה בעורף? הרי ניתן לשער מה עמוק הפצע ומה גדול הכאב בנפשן. אך הייקל להן אם לנו בקריאת התיאורים על גורלן המר ?

יש טעם לסבול ולקשיים

בא לזכור כי מדובר בשעת חירום הנמשכת עדיין ומי יודע לכמה זמן. מכאן גם התמיהה על הרשימות בהן נכתב במפורט כמה קשה ובלתי נסבל מצבה של האוכלוסיה שבעורף, כאשר רבים מגוייסים, כאשר קיים מחסור בביצים, בגפרורים, ותורים ארוכים משתרכים בתחנות הסעה בתחבורה הציבורית, כאשר בעלי עסקים רבים ראויים מבקשים לשוא את עובדיהן. מהו „האקלים הציבורי" שכותבי רשימות כאלה יוצרים במדינה והאם הללו מעלים, או חלילה מורידים, את המוראל בקרבנו? האין תיאורים אלה כלי שרת בידי האויב, והאם לא שמענו כבר הדיהם בפי נציגי מצרים במו"מ לייצוב הפסקת האש והנסיגה ההדדית מתעלת סואץ, באמרם שנסיגת צה"ל ממערב התעלה היא לנחיצותו של צה"ל ולנחיצותה של מדינת ישראל ועל כן אין הם מוכנים לתת שום תמורה לנסיגה זו ?...

גם העתונאים לא עמדו במבחן

נודה ונבוש: אנו העתונאים, לא פחות מן המנהיגים למיניהם, „סייענו" סיוע פעיל ונאמן לתושבי המדינה לנוח על זרי הדפנה. מאז „מלחמת ששת הימים" חיזקנו את דבריהם של המדינאים והמצביאים שסכנת המלחמה נמנעת היא או רחוקה — רחוקה. זאת ועוד: עתונאים שסיירו ב„קו בר־לב", חודשים מעטים לפני מלחמת יום הכיפורים (וכותב הטורים הללו ביניהם), שאלו בו במקום לפשר הכוחות הדלילים באדם ובציוד באיזור התעלה. והעתונאים, כדרכם לקבל ללא הרהור ופקפוק דברי כל דובר ממשלתי, שמעו את התשובה במקום, קיבלוה בכל לב ופעלו לפיה: אל דאגה, הכל יהיה בסדר. לא נמצא אף אחד מן הכתבים שיתן ביטוי לספקותיו הרהוריו...

ודאי שבחייה של מדינתנו, ובמיוחד בשעת חירום, רבים ההארות והצללים. עתונאי, המודרך בכתיבתו פחות ע"י דובר הממשלה, או ברצון להעדיף סנסאציה, ויותר ע"י המצפון האנושי והלאומי, יגיע בקל לכתיבה מאוזנת בתיאור ה־

(סוף בעמוד 7)

החרם נגד החרם הערבי

(סוף מעמוד 3)

הוא לא מוחש. ובזמנו הוכשל חרם כלכלי נגד יפאן שיהדות ארה"ב יזמה. את הפעולה הכשילה ממשלת ישראל — מאשים מר א. פרידמן, מנכ"ל משותף של „כללי". אף הוא בדעה שאין להסתפק בהסברה בלבד אלא יש לנצל את הכח הכלכלי של יהדות ארה"ב ושל ישראל. מדוע לא נשתמש באפשרות של אי הזמנת ציוד מאנגליה, כשאותו ציוד אפשר להזמין גם בארצות אחרות — הוא שואל, בהצביעו על הגורם בעל המשקל של לחץ נגדי על אנגליה הנכנעת לסחטנות הערבית.

דבריו של א. פרידמן על הכשלת פעולת חרם שיזמה יהדות ארה"ב נגד יפאן היו מכוונים למקרה שבו גברו שיקולים של „המגבית" על פני השיקולים של פעולת הרתעה נגד מחרימי ישראל. את הפעולה נגד יפאן יזמה „בני ברית" בארה"ב. נגדה קם אחד הסוכנים הגדולים של חברת המכוניות היפאנית הגדולה „טויוטה". סוכן זה, יהודי משיקגו, הינו אחד התורמים הגדולים של „המגבית" והוא איים בהפסקת התרומות אם יוגשם החרם, שעלול היה לפגוע בו אישית בצורה קשה. „המגבית" עשתה את חשבונה היא ובר־צונה לא להפסיד תורם גדול זה היא לחצה להפסקת פעולת החרם. בעניין זה רצו גם להפעיל את שר האוצר מר פ. ספיר אך הוא לא היה מוכן להתערב בטענה כי זה עניין פנימי של יהדות ארה"ב. בסופו של דבר גברה יד „המגבית" ועזרה לה בכך עצם אי ההתערבות של ספיר, שפורשה על ידה כי גם הוא מתנגד להפעלת חרם נגדי.

למען ישמעו ויראו...

יו"ר התאחדות הסטודנטים בישראל, מר ד. אלטמן, ברור כי אי־אפשר להלחם נגד כל מדינות העולם כנגד כל החברות הפועלות בעולם. אין זה, לכן, לדעתו נכון מבחינה תכסיסית להכריז חרם נגדי על כל מי שנכנע לחרם הערבי. אולם, אפשר לרכז את המאמץ ולבחור, „למען ישמעו ויראו", בחברה אחת ואותה להכניע, ע"י הרס מוחלט שלה. פעולה כזו תרתיע לאחר מכן חברות אחרות.

אפשרויות הפעולה הן רבות והגיע הזמן להתחיל לפעול ולכפר בכך על ההזנחה של 26 השנים שבהן לא עשינו דבר — אומר יו"ר הוועד הפועל של התאחדות התעשיינים, מר א. שביט.

זכרון זמר

מאת אג"ף

יצא הספר זכרון זמר, אוסף זמירות מנגינות רוהאטין, מאת יהושע שפיגל, הוצאת המחבר.

תושבי העיירה רוהאטין, פולין, אנשים נלבבים וחסידים נלהבים היו, יודעי זמר ואוהבי ניגונים חסידיים ובמסירות מיוחדת טיפלו בזמירות שבת ומועד מפי אדמוריהם הנערצים צדיקי שלשלות סטרטין, ציורטקוב, בלז, בויאן סאדיגורא. ועליהם נמנה גם רבה הנעלה של קהילת רוהאטין, הרב אברהם דוד שפיגל, למדן מופלג שהוסמך להוראה מטעם הגאונים המהרשים מברעזאן ור' מאיר אראק אבדיק טארנא, ואף הוא חוטר מגזע רבנים גאונים ובנו הוא מחבר הספר. הוא אשר אסף בספרו שמונים לחני זמירות חסידים, אשר שמע מפי חסידי רוהאטין ובכללם אבי המחבר, והשו"ב ר' יוסף לאקס והחזנים ישראל שטיבר, לבוביץ' ועוד. והמחברו ה„בעל מנגן" קלט מילדותו בחוש השמיעה המצויין שלו את כל הניגונים אשר שמע מפי חסידי ואדמו"רי סטרטין והם ר' אהרן הגדול מקארלין ותלמידיו „השרף" מסטרליסק ור' יהודה צבי מסטרטין. צאצאיהם האדמו"רים היו מבקרים לכבוד יום השנה של אבותיהם שחל בל"ג בעומר והשמיעו והנעימו את זמירותיהם בתפילת „ספירת העומר" ועריכת „שלוש סעודות".

כן שרו שם את שיר בר יוחאי של ר' אלימלך מלבוב, המחבר שמע ר' למד פזמוני חסידים רבים מפי חסידי סטרטין שבא לבקר אצל אדמורי שלשלת סטרטין שבעיירה, לעתים קרובות נערכו כאן מסיבות חסידיות, אם בחגים ואם בהילולות של צדיקים ובהן נאמרו דברי תורה וסיפורי צדיקים ואימרותיהם ומפיזום ניגונים עברו לזמירה אדירה ולריקה. הניגון היה כאן פולחן קודש. לכל רבי היו מחברי ניגונים. כל סעודת שבת נתקדשה בזמירותיה המיוחדות ובייחוד „סעודה שלישית".

אף ב„סעודת מלוה מלכה" שרו לכבוד דוד נעים הזמירות זמירות מתגים התפשטה גם היא בשיר והזמר. חג הפסח, ימי הספירה קיבלו אופי מיוחד אצל חסידי סטרטין, חג השבועות שבו חל יום השנה של הבעש"ט. הקודש הקדשה מיוחדת ריבצו שירים לכבוד קבלת התורה. ליל הושענא רבא, יום פטירתו של ר' ישראל מרוזין, היה לילה של חסידי צ'ורטקוב הנוסח הניגון שלו פו בכול.

חובבי התנועות בעיירה היו מפזמים את ניגוניהם של גדולי החזנים, את רזא דשבת של פיבצוק, את עקביה בן מהלאל של אשר קוסובסקי ואת המעביר בניו של אחיו זוב קוסובצקי, ויוסלי רוזנבלט במיוחד חבבם של החסידים שהרי שכן קשור עם חצר האדמו"ריים.

הספר כתוב בטוב טעם ומתענגים עליו במיוחד אלה היודעים לקרוא תווי נגינה. אבנות פולקלוריות רבה ארוזה בשמונים מנגינות התפילה המכונסות כאן.

בני תורה במלחמה (ה)

בכוח האמונה...

מאת חיים פיקרש

„זהו־זה, פרצה מלחמה" ! — פלט רב־סרן שלמה ק. בן נתניה, לשמע צפירות האזעקה, אל מול מבטם המשתוממים של מתפללי בית־הכנסת, הניח לטליתו, נזעק למחוזרו ומיהר אל כלי הרכב, בו פתח במרוצה אל רמת הגולן. מחשבות רבות הטרידו את קצין השריון הצעיר ויותר משחשב על דרך התארגנותו של הגדוד עליו הוא מפקד, העסיק מחשבונה של האמונה היהודית, שבשיאה של ההעלות יורד הוא שוב ל„שיגרת התוליך"...

כשהגיע המג"ד הדתי אל היחידה, התאמץ כל כך בפעילות המבצעית, על רקע הפלישה הסורית, עד כי שכח כי בתענית הוא נמצא...

הוא ריכז — את הטנקים הבודדים שעמדו לרשותו, חימש אותם איישם אותם ושלחם, כדבריו „לפגוש את הסורים הפולשים". כן, הוא ידע כי הפעם תהא מלחמה בקנה מידה גדול. לפני שבועות מספר תירגל הגדוד שלו את דרך הבלימה הרצויה בפני הפלישה, אך על ממדים כאלה של מלחמה הקוה דם, למען האמת, לא חשב.

האם נפל ברוחו ? הלילה, „יקדה בי האמונה כי נוכל להם, אמר, ולרגע זרק מבטו בפיקודיו, בחורי ישיבות ה„הסדר" שנתקבצו ובאו ליחידה מכל פינות הארץ, מרביהם עוד בעולים בנעלי הגומי, שרויים בצום, ביניהם פגש את עמיתיו לספסל הלימודים, במדרשיה נעים בפרדס־חנה. חדורי אמונה כי „גם הפעם נצליח להביס אותם, כפי שזה היה במלחמה ששת הימים". באותם הרגעים לא שיער מה רב המרחק בין המציאות לבין התקוה שבלב.

רק עלו הטנקים שלו על הרמה, ונקלעו לתוך כבשן אש, כהגדרתו. אך עמדה לו, למג"ד הדתי, שלוותו, אמונתו, קור־רוחו ויותר מכך — תצוותו, ובמשך עשרה ימים של לוחמה רצופה, תרם גדודו לא מעט לבלימת האויב ובהמשך למבוכתו. היו בקרב, רגעים קשים של פגיעות, פציעות, הגדוד בחילוץ נפגעים, תימרון בין תגווי סלעים, עליה על מארבים, אך יותר מכל, אומר לנו רב־סרן שלמה, קשה היתה הלוחמה בשבת. הן תבין, הוא אומר. חייל דתי מקבל פקודה להילחם בשבת, הרי שהוא, במקרה זה סומך על החלטת מפקדו, ואילו אני, כמפקד דתי, מאד מאד התחבטתי, התלבטתי ולא אחת גם התייסרתי בשאלה, אם נבונה, נבונה או רצויה החלטתי, להזיז כוחות ביום השבת, ולגרום לחילול שבת ? ! — — —

פיקודיו, למען האמת, לא היו שותפים להרהוריו אלה, אך הם הסדירוהו ולא נתנו לו מנוח. לעומת זאת בנפש חפצה התיר לפיקודיו לומר פרקי תהילים, גם בעיצומו של הקרב, והטנקיסטים, למשל, שלא צריכים היו להניע כל הזמן את הטנק, „מכיש היו מצויים אצלי לומר תהילים כל הזמן"...

תפילין בהליקופטר

אותה שעה לחם על מרומי החרמון, בוגר אחר של המדרשיה, קצין צעיר, בן עיירת הצור, שמעון בוכניק, שעורר בהעזתו, תשומת ליבם של המפקדים הבכירים. שלוש פעמים לחם בגבורה על החרמון, ובאחת מהפעולות שרוי היה שמעון בעצב מה. שאלוהו מפקדיו והוא שח להם כי „התפילין שלי אבדו בהלוך הקרבות. המח"ט, סיפרו חבריו, נתן פקודה להביא לקצין תפילין, ב„הליקופטר הראשון שיעלה לרמה". עשו כן ולשמחתו של שמעון, לא היה אז גבול. אך בשבוע שעבר, ספדו לו, לשמעון, מורו ורבו, הרב יהושע יגל, ראש הישיבה במדרשיה נעים, קונן על התלמיד האהוב, שנפל, לאחר הפסקת האש, באחת התקריות בגולן !

שמעון היה הי"א במספר הנופלים מבין בוגרי המדרשיה במלחמת יום הכיפורים. „כולם בנים יקרים" — מבכים ראשי המדרשיה והתלמידים, גם מאות לובשי המדים, שהתכנסו בהיכלה של המדרשיה לכנס ההתיחדות לא יכלו להבליג, בתוכם בלטו קצינים בכירים, מהם טייסים, אנשי חיל־הים, צנחנים, מפקדי סיירות וחיילים מכל החיילות של צ. ה. ל. גם הרבה בוגרי ישיבה, כאנשי ה„הסדר", שארבעה מתוך חבורת הנופלים נמנו עליהם. בין אלה, דני אורליק, בנו של רופא המושבה, צליק, סיפרו כי ביקש לזכות את הרבים וחילק לכל דיכפין „ארבע כנפות".

„להנחת תפילין, דואגים רבים", אמר, ומי יבטיח את מצוות לבושו של ה„טלית קטן" ? וכזכה הרבים, טנקיסט במלחמה, נפל על גדות התעלה ! כמותו לגורל, חברו למושבה, משה פוגל, כי שזכה להצטיינות מיוחדת במלחמת ההתשה, בקרבות שהתנהלו מול איסמאיליה. לשם חזר ביום הכיפורים ומשם לא שב !

אמונה, יראת־שמים, קידוש שם שמים ברבים, אלה התכונות שאפיינו את יקירנו — אומר הרב יגל ונכון לספר, ולתאר לך דמותו ופעלו של כל אחד ואחד מהם, וכמותם, חבריהם, הממשיכים עדיין לשרת בקווים, ולקיים אורחות חיים יהודיים. לקראתם חותכו, בכל הימים ובכל התנאים.

אמת, אלפים של בוגרי הישיבות נוהגים כך והתחושת רבותיהם אחידה היא. התחושה זו באה במיוחד לידי ביטוי בדבריו של הרב יהודה עמיטל, ראש ישיבת „הר עציון", שירד, ויורד גם כיום, כמו שאר ראשי הישיבות והרמ"ים, לפגוש תלמידים, לובשי המדים והלוחמים. הוא כשיוח ואומר כי קשה לתאר את חויית הפגישה — פגישת התלמידים עם רבותיהם, בין טנקים מפוייחים. „באנו אליהם כראשי ישיבות, והיו רגעים בהם התעמדנו בפניהם ועמדנו כתלמידים בפני רבותיהם, מקהאים נוכח גדלותם, נוכח כוחות הנפש העצומים שנתגלו לנו תוך סיפוריהם הפשוטים". כן, ממשיך הרב עמיטל, ראינו אותם באמונתם הלוהטת, בבטחונם המוצק בצור ישראל וגואלו, בידיעתם הברורה שכל מה דעביד־רחמנא־לטב עביד" !

פגישות מרגשות

היו לנו גם כמה פגישות מרגשות במיוחד — מוסיף הרב עמיטל — וזה היה כאשר הפתענו את תלמידינו בקווי האש. כשהם הבחינו בנו, קפצו מן הטנקים הישר לחוק ורעדתונו. „המילים כמעט נעתקו מפיהם". המקום — כמאה ק"מ מקהיר, הנוף — חולות של מדבר ובסיסי טילים מנותקים, הרקע הקרוב — טנקים ישראליים ובתוך כל אלה — פגישת אחים. „רב והלכידו מהתבקים" !...

בלי ספק, אומר גם רב סרן שלמה, מג"ד השריון ברמת הגולן, בלי ספק הוא התור והמדגיש, כי הפעם, יותר מכל פעם אחרת, נתגלתה דמותו היהודית של הלוחם הדתי, מלא האמונה. מציאותם של בחורי ישיבות ה„הסדר" בקו הראשון, נסכה בטחון. „הם הרימו ומרימים גם כיום את המוראל הלוחמים" — מדגיש קצין השריון, למוד הקרבות. וכמותו, מאשר זאת רב סרן גדעון, קצין אחר מבוגרי המדרשיה בפרדס חנה, המפקד על גדוד מרגמות כבדות. מציאותם של תלמידי ה„הסדר" היא בבחינת ה„תגלית של המלחמה".

ואמנם, לחומתם היא בבחינת תגלית ויותר מכך — אמונה בכח הסמוי הטמון בבחורי ישראל. מלו למשל את בחורי הישיבות. אברכים, שהוותם בכוללים, שקועים הם בתלמודם, ולפתע „נזרקים" הם אל המלחמה, ועומדים בה בגבורה.

„תגלית אחרת במלחמה — שיבוצם ביחידות השונות של בניהם של „בני הישוב־הישן", אנשי בני ברק, ירושלים, טבריה וצפת, בחורים בעלי זקנים ופיאות, שרבים מהם אמנם שירתו ב„יחידות של אנשי החברה קדישא הצבאית" — אנשי חסד של אמת, אך גם על הטנקים וכין אנשי ההנדסה הקרבית מצאו אותם. על אלה נמנה נחום אפל, אב ל־5 ילדים, מתושבי בני ברק, מחסידי ויזניץ, המפתיע אותך כשהוא מגלה כי במקצועו הצבאי הוא חבלן. במלחמה, הוא מספר, יחידתו הקטנה, עליה נמנים עוד כמה בני תורה, קיבלה משימות לאבטחת הכוחות. לא אחת נתקלו במארבים של אנשי הקומנדו המצריים, לחמו עימם ורדפו אחר שורידיהם, שברחו. עברו גם הרבה טבילות אש, הפגזות והרעשות, אך האמונה היהודית „באה גם הפעם לידי מבחן". כל הזמן האמנתי בבורא עולם המלמד ידינו לקרב, ולא אחת גם נתגלתה בפנינו ההשגחה" — אומר נחום אפל, ומגלה כי החויה הגדולה ביותר, במלחמה זו, היתה עבורו, שעה שהשקיף, כיצד הכוחות המצריים, שחצו התעלה, עולים על שדות המוקשים, שהוא, החבלן, עם חבריו הטמינו. „בזה אחר זה הם נדלקו, הטנקים והנגמ"שים עמוסי החיילים. „עשיתם עבודה טובה, בחורים" ! — העיר מפקדם, אך נחום אפל, כמעט ולא שמע מילות שבח אלה. „אמרתי כל הזמן תהילים" — הוא שח למתנצל...

חלקם של בני תורה

לאחר הפסקת האש, נמצא הזמן, לחזור לימי השיגרה, ובאותן שעות השיגרה, שוב חזרו אנשי היחידה החילונים ל„הטריד" אותם בשאלה של גיוס כל בחורי הישיבות לצבא. האחי נחום אפל, ועימו, חבריו, בוגרי הישיבות מירושלים ובני ברק כמו מנחם רוזנבליט, יונה בירנבוים, ישעיהו ורטהיימר, השיבו להם מיני־וביה: „ראו אנו החיילים, מגינים של מסגרת, ואילו בחורי הישיבות, מגינים על התוכן היהודי". כל מלחמות ישראל, הוסיפו, מטרתם — להבטיח את קיומו של עם ישראל, וגם בחורי הישיבות, בתלמודם, מבטיחים קיומו הרוחני של העם. אך בחורי ישיבות אלה, במוקדם או במאוחר, מכשירים עצמם במסגרות הצבא. עובדה, הנחיל התורה ב„קומפיות" — אומר נחום אפל, גם הוא, מקירבו הקריב ששה מסובבי בניו, וכמותם — גם חברי הנח"ל של „עזראי" !

*

תמה, אך לא נשלמה, מסכת הכתיבה על בני התורה במערכה. עדיין לא השכלנו, למען האמת, לפגל נוראותיה של מלחמה זו ויותר מכך — יכולת העמידה של מעטים מול רבים. האמונה היהודית, חזקה כוח עמידתה בימים של דם ואש. אלפי בני הישיבות לובשי המדים הרגיגות, ששובצו בכל החיילות של צ. ה. ל., בכל היחידות, קידשו שם־שמים ברבים, ועוררו נימים חבויים בליבות החיילים הלוחמים, לערכינו המקודשים. דומה, וההושה זו באה במיוחד לידי ביטוי במכתבו הנרגש של עמי, בן קיבוץ יפתח שבגליל העליון, להוריו השכולים של אבי פיקרש הי"ד, חניך ישיבת בני עקיבא בחדרה ובוגר ישיבת בני עקיבא ברעננה, בו הוא מספר כיצד יצא לו לשוח, בין הגורי הר־הגולן, ונתקל, בפאתי הדרך, בגמה גוויות של חיילים סוריים, ביניהם, הבחין, בחייל החובש לראשו כיפה סרוגה. „איני דתי ואף לא מסורתי, כתב עמי מיפתח, אך אותה סמלית של הכיפה שבינבם חבש בנופלו, הזדירה בי הרגשה של נצח ישראל וקדושתו של עם ישראל. הרגשה קשה זו, הוסיף, מלווה אותי בימים קשים אלה !

„פיאט" המכונית החסכונית ביותר !

לבחירתך 3 דגמים משפחתיים החוסכים בהשקעה, באחזקה ובדלק:

פיאט 127
מקדימה את כל מתחרותיה הן בתכנון והן בביצוע ! 80% מנפחה מוקדש ל־5 נוסעים ומטענם. הנוחות מירבית והגימור מושלם.
המנוע בעל 903 סמ"ק והנעה קדמית — משיג תוצאות פנטסטיות.
אמצעי הבטיחות כוללים צמיגים רדיאלים. צריכת הדלק חסכונית מאד.
בדגמים: סלון • סטיישן.

פיאט 128
המרווחת בעלת 4 דלתות, זכתה ב־7 פרסים בינלאומיים! המנוע בעל 1116 סמ"ק והנעה קדמית — מקנה לה תאוצה גבוהה וכושר תימרון מצויין.
מערכת בלימה כפולה כלולה באמצעי הבטיחות המותקנים במכונית זו. עיצוב מרשים והוצאות אחזקה נמוכות.
בדגמים: סלון • סטיישן • ספורט־קופה.

פיאט 124
ממשיכה לקצור הצלחה עצומה בעולם כולו.
מכונית מעולה זו ניצבת בראש צי־הרכב של חברות מסחריות בינלאומיות וכן של החברות להשכרת רכב. מרווחת, מהדרת, חזקה, בטוחה, חסכונית, ומעל לכל שומרת־ערך יותר מכל מכונית אחרת מסוגה.
בדגמים: סלון • ספישל • סטיישן • ספורט־קופה • ספישל־אוטומט.

פיאט 124 | פיאט 128 | פיאט 127

עכשיו הזמן - לקנות „פיאט"

FIAT

אהלי תורה בארץ גושן

(סוף בעמוד 5)

בין מסירות נפש שלנו לבין של גברים? התשובה: אצלנו בא להרוג אויב יש בזה מסירות נפש, כיון שההריגה מנוגדת למוסר היהודי ומי שנקרא לעשות זאת עושה זאת במסירות נפש נגד רצונו. הרצון מעורר אותנו הסכנה בין הנוכחים המגלגלים שיחה ארוכה, שבמהלכה לא היתה להם הזדמנות כאז יום הכיפורים, הנאה משותפת.

ילד „נגבה" מיסד ישיבה

הפגישה עם מפקד יחידת ארטילריה, היא פרשה בפני עצמה. אי־לולא באתי למערב התעלה, אלא לגלות את הקצין קצוב, יליד קבוץ נגבה, דייכי — אומר הרב פרלא. העובדה שהוא התחנך בחברה הילדנית אינה מפריעה לו לטפח יחסים מצויינים עם החיילים הדתיים. אלה מכבדים את האיש, שכלפי חוותו מפקד מהולל, הוא מגלה יחס אנושי הרבותי ואינו מהדר את „הולשתו" להב"ר ולהלכה הבמים. כאשר „גה־פס" בשטח הצוה לפעמא רבון של ספר הב"ך המצויין בו, גילה כי שומר על מנהג זה גם בתנאי מגנות.

החיילים ביחידה זו קמו בתורה, כמצאו הזדמנות גאווה להביא לצאת כל יום לכמה שעות ביום לישיבת גושן בפאיד, אלא שהמפקד מתן לשלכהם, כי לא יוכל לעשות זאת בתנאים הקיימים. אולם קבל ברצון את הצעתו של הרב לאפשר להם לכונן „ישיבה" חדשה בתחום היחידה, למטרה זו יעמוד אהל מיוחד, כך נוסדה „ישיבת התותחנים" על ידי חניך קיבוץ „נגבה". ובמדבר זה מהדהד קול תורה ערב.

בסיבה „עונג שבת" נערכת באהל המפקד, בו מצטופפים כמה עשרות החיילים המקשיבים על היין והקפיבים לשיחות אורה. השירה בציבור המהדהדת במרחב המדבר. התפילה בצי־מיוחדות קרובות, יש כאן קבוץ גלויות, צרוף הקודש הכבד של הרבבות הצבאות תקע בתוך העול המסביבו מתרכים עקרות מהלכים הקוראים בהתרגשות „שמע ישראל" הוך שהם כבים את הכבש אל „אחד", כפי שעשו זאת בישיבה.

בהן דרישה של חיילב ! ברשימה היא אופיינית, רעבון להכל רוחני, דורשים מאה גבורות, צבא כביש של הכבה ברוחה, ותפילה דצור שלהן ערוך, עבודה קבוע כבגיה, מאה סידורי תפילה, בכבוה גילות תבכליות על בהירות והכשלי רשימה בקשה ...

● להשכיר בדמי מפתח, דירה מקסימה, 2½ חדרים, במרכז העיר בירושלים, רחוב שקט טלפון 228819.

שנתיים והצי. טל. 283843 ירושלים, משעה 14.00.

● בפתח־תקוה במקומות היפים דירות מפוארות 5—4 חדרים ופנטהוז. אחים כהן רח׳ ההגנה 17 פ״ת, טלפון 914994 בשעות 17.00, 19.00 736475 כל היום.

● בירושלים דרושה מטפלת + בית קל, 6½ שעות, תנאים טובים. טלפון 527701—02.

● דרושה מטפלת לילדה בת שנה אצל מורה, משפחה דתית, ברמת־גן סוף רחוב הרואה. פרטים בטלפון 761878 לטלפן בשעות אחה״צ.

● דרושה אשה או בחורה דתית, דוברת עברית, לטיפול בילד בן

לחברה מסחרית
ליבוא ושרותים
ד ר ו ש
מנהל חשבונות
עצמאי, למשרה מלאה
נא לפנות בכתב בציון
נסיון קודם לת.ד. 29124
תל־אביב

אוניברסיטת בר־אילן

מודיעה על משרות פנויות של:

1. מזכירה בכירה — מכרז מס. 8/74
הדרישות:
ידיעה מלאה בעברית וידיעה טובה באנגלית, הדפסה, נסיון בעבודות מזכירות.

2. כתבנית עברית — מכרז מס׳ 9/74
הדרישות:
שליטה בעברית והדפסה טובה.

נא לפנות בכתב בציון מס׳ המכרז אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן.

אוניברסיטת בר אילן

מודיעה על משרות פנויות במחלקת המשק:

1. חשמלאים מקצועיים — מכרז מס׳ 5/74
הכישורים:
בוגרי בית ספר מקצועי לחשמלאות או מסיימי קורס חשמל בצה״ל. נסיון של שנתיים לפחות.

2. נגרים מקצועיים — מכרז מס׳ 6/74
הכישורים:
בוגרי בית ספר מקצועי. נסיון של 4 שנים לפחות.

3. הצרגים לאחזקת מבנים — מכרז מס׳ 7/74
הכישורים:
בעלי נסיון בעבודות אחזקה, שיפוצים, יכולת ביצוע של תיקונים שוטפים.

נא לפנות בכתב בציון מס׳ המכרז אל:
מחלקת המנגנון אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן.

שח מט

מאת משה ורדי

תחרות המועמדים - לקראת אליפות העולם

ביום שני הקרוב, תפתח בפורטו־ריקו התחרות המועמדים לקראת אליפות העולם. הרוסי בוריס ספאסקי, יתמודד עם רוברט בירן מארה״ב. בדו קרב זה, ישפוט האוסטרי דורפר.

בארה״ב, יתמודדו בדו קרב שיתחיל ב־16 בינואר, הצעיר — אנטולי מקינג, והרוסי קורצנוי; בשיפוטו של קאזיץ מיוגוסלביה. הרוסים, קרפוב ופולוגייבסקי, יתחילו בהתמודדותם ב־17 בינואר במוסקבה, בשיפוטו של הליטאי מיקנאס. פטרוסיאן ופורטיש, יתחילו ב־18 בחודש בפאלמה דה מיורקה, בשיפוטו של הגרמני היינצה.

המנצחים יעלו לשלב חצי הגמר, שיערך באפריל. בשלב רבע הגמר שיפתח השבוע, צריך המנצח לצבור לפחות שלושה נצחונות ב־17 משחקים, ובשלב חצי הגמר צריך המנצח לצבור לפחות ארבעה נצחונות ב־20 משחקים. בשלב האחרון, יתמודד מנצח המועמדים עם אלוף העולם „בובי" פישר, ואז יוכרע התואר על פי 6 נצחונות לפחות, מתוך 24 משחקים. „בובי" פישר עצמו מציע כי הדוקרב הסופי על תואר אליפות העולם יימשך עד 10 נצחונות של אחד המתחרים. יחד עם זאת, הוא תובע כי במצב של 9 נצחונות לכל צד יוכרז האלוף כמנצח. הצעה זו מתנגדים הרוסים.

אליפות הארץ

אליפות הארץ, שתוכננה לדצמבר—ינואר, תידחה כנראה לחודש מרץ, משום שבינתיים לא נסתיימו תחרויות חצי הגמר ברמת גן ובחיפה.

בירושלים נסתיימה התחרות חצי הגמר בנצחונם של עיד־דור ודובקין, שצברו 8.5 נק׳ ב־11 משחקים (לעיף דור מד־כושר עדיף). ב„לסקרי" ת״א, ניצח לדרמן עם 12.5 (מ־15). אחריו, גלפר וציסקוב 11 כ״א (לגלפר מד־כושר עדיף), דומניץ וגו. בירנבוים 10.5 כ״א, כגן 9, צוקרמן 7.5, פלאם, קופלוביץ וכרמלי 7 כ״א ועוד. כבר עתה ברור כי בתחרות הגמר ישתתפו 16 שחמטאים (ולא 18 כפי שתוכנן) כאשר שבמקום שני הבתים ה„מרכזים" יופעל כנראה בית אחד בלבד (יפתח ב־15 בינואר). במקביל לאליפות הגברים תערך גם אליפות נשים.

משחקי הליגה

משחקי הליגה בשחמט יפתחו ב־26 בינואר בהשתתפות 123 קבוצות (שיא חדש) בהן 25 קבוצות חדשות. בליגה הלאומית יתמודדו 12 קבוצות בליגה א׳ 24 קבוצות המחולקות בשני אזורים, צפון ודרום. בליגה ב׳ 4 בתים של 6 קבוצות כ״א. בליגה ב׳ 8 בתים מהם 4 של 10 קבוצות (על־לוח 3) ו־4 של 6 קבוצות, סיבוב כפול (עולות 2 מכל בית).

להלן הרכבה של הליגה הלאומית, לפי מספרי ההגרלה:

1. אוניברסיטה ת״א, 2. „פלדקרייז" ראשל״צ, 3. רמת גן, 4. עמק חפר, 5. סכניון ב׳ חיפה, 6. „הפרעל" ירושלים, 7. „רובנשטיין" ירושלים, 8. סכניון א׳ חיפה, 9. „לסקרי" חיפה, 10. „לסקרי" ת״א, 11. בת ים, 12. מרכז הנוער א׳ ת״א.

מבין הקבוצות הדתיות תתמודד קבוצת „אליצור־רשבסקי" א׳ ת״א בליגה א׳ דרום וקבוצות „אליצור" רשבסקי ב׳ ת״א ו„אליצור" נתיבות בליגה ב׳.

אליפות פתוחה לנוער

באליפות פתוחה לנוער, שנערכה לראשונה בארץ, זכו במשותף במקום הראשון, הנערים גרינפלד (פ״א) וקוטאי (מרכז הנוער ת״א), שצברו 7 נקודות (מ־9) כ״א. במקומה הבאים, עם 6.5 נקודות, הגיעו: בר אסטובסקי, דגלמן, שניידר ואלבר. בתחרות השתתפו כ־15 בני עולים מברית המועצות ואחדים מהם זכו להישגים טובים.

תחרות בינלאומית בדובנה

התחרות הבינלאומית בדובנה, נסתיימה בנצחונם של הרוסים סאל ו־הולמוב, עם 11 נקודות (מ־15). אחריהם ווגאניאן 10, לוסיקוב 9.5 ואסרקוב 9.

להלן קרב מהתחרות.

לבן: שמקוביץ שחור: וגאניאן

1. ה4, ה6 2. ד4, ד5 3. פ—ג3, פ—ו6 4. פ1—ו3, פ—ג5 5. ר—ג5, ג:ד6 ...

מה—ה8+ שחור נכנע.

תחרות בינלאומית במדריד

התחרות הבינלאומית במדריד, נסתיימה בנצחונו של הצעיר הרוסי אנטולי קרפוב שצבר 11 נקודות (מ־15). אחריו: טוקמאקוב 10.5, פורמן 10, הורט, אולמן 9.5 ועוד. טוקמאקוב זכה לנצחון נאה במשחקו עם הולנד קפלן מפורטוריקו.

לבן: טוקמאקוב שחור: קפלן

1. ד4, ה6 2. פ—ג3, פ—ג5 ...

מה:ה8+ שחור נכנע.

העתונאים והעתונות במלחמה

(סוף מעמוד 6)

אורות הצללים, היש והאין. ימעט בהלקאה עצמית ולא יגזים בשבחים. בצד הכתיבה על האמת הברלתי נעימה ישכיל ויבין העתונאי להגת גם את העמקה ו„הציונות" של אותה הופעה בלתי נעימה, כי תיאור עובדה כזו ומה גם בשעה חירום, ללא ציון הסיבות והגורמים, אינה אלא חצי אמת, שהיא גרועה לא פחות מדבר שקר.

על האיזון החסר

וזה החסר ההדרוש לנו, העתונאים, בכתיבתנו — וספק רב אם כך נהגנו בחודשי המלחמה הזאת — האיזון הנכון השיקול הנבון. בחתירה לאיזון הנ״ל תאי יגיע העתונאי לסלקציה עצמית, העדיפה על כל החוקים וההגבלות של הצנזורה. הכתיבה מתוך אחריות ומתוך החושה ותודעה של שליחות, תדצור ותגביר את האמינות בחומר שאנו מפרסמים.

למרבה הצער, אין לעתונות שלנו מידה גדולה של השפעה על השלטון, משום שהשלטון שלנו מדי שפע מעט מדי גם מדעת הקהל. גם זה אין העתונאים פטורים מחשיפת ליקויים ועוותים הנראים להם, רב כאמור באיזון נכון ובאחריות מליאה.

נראה כי בסיכומו של הדיון הי מתנהל בימים אלה במליאת מועצת העתונות על תפקידיה ומחדליה של העתונות בתקופת החירום, יהיה צריך בבירור נוקב ורציני עם הי שלטונות האזרחיים והצבאיים שלנו בדבר מדיניות הפרסום ואי הפרסום. לחתור לפחות „תידרוך" הי עתונאים ויותר חופש גישה למקורות המידע של המהדורה בתחומי עשייה שונים במדינה, כולל הי התחום הצבאי, פרט לידיעות שפרסומן אסור מטעמים בטחוניים טהורים (כפי שהציע מר מ. זק בפתח הדיון הנ״ל). מוסדות העתונאים דאי יתחרו להסדר עם צה״ל שימנע מצב מוזר כזה שמידע אשר פרסומו נאסר בארץ יגיע אלינו דרך צנרת־רוח של כתבות בעתוני חוץ־לארץ.

תשבץ „הצופה" מס׳ תת״ב

בעריכת הלל אביישי

תשבץ זה ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתיב חסר ☆ את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא ולשלחו עד ליום ה׳ הבא, לפי הכתובת: „הלל", תשבץ „הצופה" מס׳ תת״ב, ת״ד 2045 תל־אביב ☆ ארבעה פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה ☆ הפרסים יישלחו בהקדם! ☆ התאזרו בסבלנות! ☆

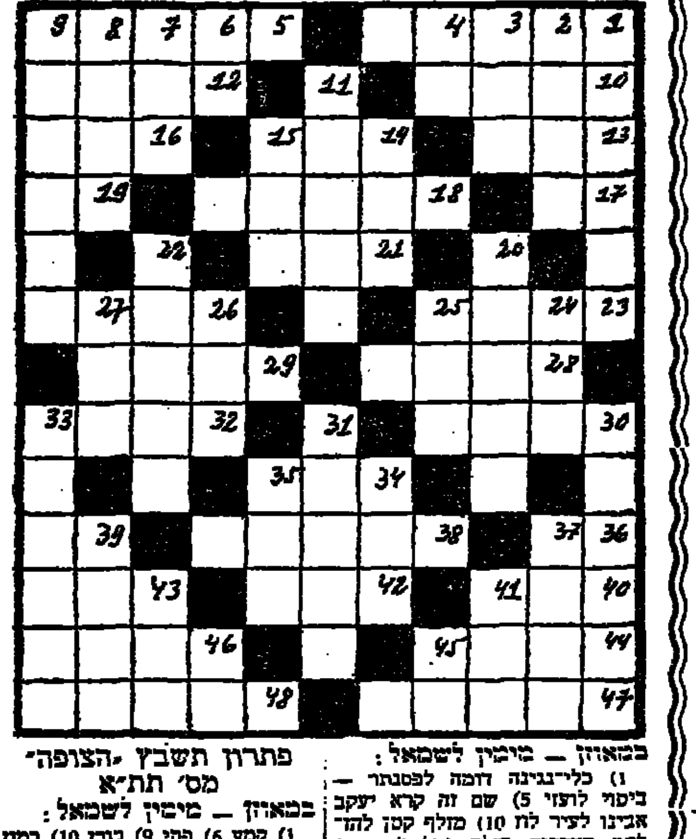

פתרון תשבץ „הצופה" מס׳ תת״א

במאוזן — מימין לשמאל:
1) קמע 6) פתי 9) כורן 10) רמון 12) סל 13) „בר־גיורא" (שמעון); 17) בו 18) פגם 20) חנכיה 21) בלם 22) וסת 24) באר 26) „רודף" (ר׳ — בחולם מלא, ד׳ — בקמץ גדול — שולט ביד חזקה, „דיקטטור" בלע״ז — מחידושי הלשון של הלל הרשושנים); 27) מתן 29) רכבת 31) „יפתח" (הגלעדי); 32) „גונר" 33) אריה 34) רבב 36) בכרה 37) ירח 39) כתב 40) לחן 42) „יהודה" 45) „אחו" 48) חיין (חיים נחמן); 49) „בקדימוך" (בן־גוריון); 51) בר 52) „בכבר" 54) צבריה 56) הדר 58) „תנה".

במאונך — מלמעלה למטה:
1) „קולג" 2) מר 3) עגב 4) מעגן 5) צלוי 6) פרא 7) תם 8) יובל 9) כסף 11) נזם 14) רוזה 15) יכלת 16) רהב 19) „כודייף" 21) „בר־כוכבא" (שמעון); 23) סנפיר 25) ארגבת 27) מחר 28) נגב 35) בדוי 38) חוק 39) כהו 40) להם 41) חבבה 43) „הדסה" 44) דמאי 46) חברה 47) זרת 49) ניר 50) נצה 53) בר 55) כן.

שמות הזוכים בתגרולת 4 פרסי הספרים — התשבץ „הצופה" מס׳ ה״ת (שמונה מאות):

1) הרב בר דינרי, רח׳ אהליאב 28, ירושלים (94467).
2) רחל ללוש, רח׳ גולומב 1/2, טבריה.
3) יצחק גלעדי, רח׳ ביאליק 26, בת־ים.
4) ט./י יחזקאל כהן, מ.א. 2163512, ד״צ 1259/ק./י, צה״ל.

נרשמו לנשואין

נרשמו לנשואין ברבנות הראשית והמועצה הדתית ירושלים

אידלברג (אלברג) יעקב בן פסח (רוק) ישראל—ירושלים; גולדמן גולי רוגינה בת הודר (רוקה) ארה״ב—ירושלים (תיירת כארה״ב).

אזולאי כאיר בן מרדכי (רוק) כרוקו—ירושלים; אסר (עסר) פני בת דוד (אלירגן) (רוקה) מרוקו—ירושלים.

משכוס מרדכי בן מאיר (רוק) סוריה—ירושלים; כהן אליס (עליזה) בת שמואל (רוקה) סוריה—רעננה.

סילברסטון־שייטנברג ברנרדו (בר־ציון) סילברסטון־שייטנברג ברנרדו (בר־ציון) ירושלים; בוברוב שירה בת ישראל (רוקה) דרום אפריקה—ירושלים (תיירת כו״א).

קדוש אלי (כימון־אליהו) בן רפאל (רוק) מרוקו—קרית מלאכי; מנקובסקי קלודמה פיאטריס בת מיכל (מיכל־אקטור) (רוקה) ארגנטינה—ירושלים.

ליבוביץ לייבה (אריה) בן מינקו (רוק) רומניה—ירושלים; שבו שושנה (סבירה) בת סלח (רוקה) עיראק—ירושלים.

צדוק ספריה בן שלום (רוק) ישראל—באר־שבע; אמסלם שרה בת מסעוד (רוקה) אלג׳יריה—ירושלים.

ציקוליר יעקב בן דוד (רוק) ישראל—ירושלים; בוברוביצקי שרה בת ראובן (רוקה) הלי־אביב—רמת־גן.

שביב (שבבו) אביר בן יעקב (רוק) ישראל—חיפה; שטראוס אנדריאה קליין בת נתן (רוקה) ארה״ב—ירושלים (תיירת כו״א).

כבס יחזקאל בן סלח (רוק) עיראק—ירושלים; חי חנבה בת אברהם (רוקה) ירושלים.

רוזנר מרדכי בן בנה (רוק) ירושלים—ירושלים; בודיל סובה בת צבי (רוקה) ירושלים—ירושלים.

פולמן סטפן מרמין בן אריק (רוק) לומדין—תל־אביב; בן־הרות (זכרון) אבנר בת בת אברהם (רוקה) ישראל—ירושלים.

ברוולה (דלה) יואל (מרדכי) בן כיזרי (רוק) עיראק—ירושלים; ברקוביץ אוה בת יוסף (רוקה) הונגריה—ירושלים.

עוזירי אהרן בן ישראל (רוק) תימן—רשת־גן; חבשוש אילנה בת יוסף (רוקה) ירושלים—ירושלים.

אזולאי רפאל בן אפרים (רוק) ישראל—ירושלים; בן־צורא נאוה בת יצחק (רוקה) ירושלים—ירושלים.

חולון: אבלן הקוה בת גורגי (רוקה) ישראל — חולון.

גורג בביבין בן גרשה (רוק) ישראל—חולון; מרשל דבורה בת מרדכי (רוקה) ישראל — חולון.

פרלמן יעקב בן אפרים (אלבך) רוכביה—ת״א; לור אלכסנדרה בת יאן (אלבנה) רוכביה—תל־אביב.

כיניקה אריה בן קרגא (רוק) ישראל—חולון; הרצל פרודינדגר חנה בת יעקב (רוקה) ישראל — חיפה.

כהן זאבי בן חיים (רוק) בולגריה—ת״א; קצב יפה בת יחזקאל (רוקה) ישראל—חולון.

אליאב אלכסנדר בן ברכין (רוק) צכוסלובקיה; כפלמן שרה בת רפאל (רוקה) ישראל — חיפה.

לשכת הרבנות גדרה

כאיר בן יוסף ערוסי (רוק) ישראל־גדרה; דינה בת יהודה ארוסי (רוקה) ישראל—מושב אשתאול.

מרדכי בן נסים בן אברהם (רוק) ישראל—גדרה; שולמית בת חנוכה עוזי (רוקה) ישראל — ראשון־לציון.

משולם בן צדוק צובר (רוק) ישראל—גדרה; רחל בת סלם תבלפי (רוקה) גדרה.

יאיר בן אברהם יוסף (רוק) ישראל—גדרה; עליזה בת דוד שתר (רוקה) ישראל — גדרה.

הרב יוסף אלבו עיר

וייס שמואל בן אלדור (רוק) בריה״מ—ישראל צרד; מוסקוביץ ליסה בת אליהו (רוקה) בריה״מ — ישראל — ערד.

רייך ארנו בן דוד (ברה) אלני פרוך) הונגריה—ישראל—אשקלון־ערד; רבקה אסתר בת כהנה שלכה (גרושה פנויה) ברה״מ—ישראל—בת־ים—ערד.

לשכת הרבנות רמה השרון

ברלט דוד בן יחזקאל (רוק) דרום אפריקה—רמת־השרון; יהטע בת־שבע בת בתניה (רוקה) ישראל—בת־ים.

לשכת הרבנות אשדוד

בוזגה סלים בן אפרים (רוק) עיראק—אשדוד; אדרי זוהבית בת יהודה (רוקה) מרוקו — אשדוד.

כאבי משה בן שמעון (גרוש) עיראק—יבנה; כאבי אבליך אביבה בת לדיסלאו (גרושה) רומניה — יבנה.

הרב מרדכי אריה זמל, נרש תל־מונד

לוי צברי (רוק) תל־מונד; צירה עובדיה (רוקה) תל־מונד.

שלמה אדרבי (רוק) הל־מונד; מרגלית רצון (רוקה) אליכין.

אברהם ברגיה (רוק) עין שריד—תל־מונד; דינה בעדס (רוקה) מורת — נוש תל־מונד.

המועצה הדתית גבעת שמואל

ביטה כבר בן אברהם ד״ל (אלמן) ארה״ב; טבע שרה (לוי) בת אברהם (גרושה) ארה״ב — בני־ברק.

המועצה הדתית — הרצליה

יחזרב ראובן בן שמואל גולדבן (רוק) פתח־תקוה; סימה בת יסף ברצלבר (רוקה) הרצליה.

אבשלום בן חיים ניצן (רוק) הרצליה; נוגבור בת אולב אודגרד (רוקה) הרצליה.

לשכת הרבנות המועצה הדתית חולון

לוי ציון בן שלמה (רוק) ישראל—חולון; מורחי דבורה בת חיים (רוקה) ישראל — חולון.

פנחס שאול בן יצחק (רוק) עירק—חולון; אבו סבלן יפה בת עובדיה (רוקה) — ישראל—חולון.

זכר סוב יחזקאל בן יוסף (רוק) ישראל—חולון; כוראל רחל בת שלמה (רוקה) ישראל — בת־ים.

חן אברהם בן כסה (רוק) ישראל—חולון; מזרי לאה בת יהודה (רוקה) ישראל—חולון.

כהן אליהו בן עזרא (רוק) ישראל—ראשל״צ; סובירי ברכה בת חיים (רוקה) ישראל—חולון.

מבגר יוסף בן כנגל (רוק) פולין—חולון; גורניצקי בלה בת יצחק (רוקה) ישראל—ב״ב.

זכלורוביץ אבי בן נח (רוק) ישראל—חולון; אלמכן עדנה בת דוד (רוקה) ישראל — חולון.

דנגן יוסף בן וולף (רוק) רומניה—חולון; דויטש ביבי בת לודוויג (רוקה).

דבורה יחזקאל בן בכה (רוק) עירק־ת״א; רוזנברג חנה בת ברנס (רוקה) צ׳כוסלובקיה—חולון.

אסטבדי אהרון בן צבאות, תולל, (רוק) ישראל—חולון; זהרה רחה בת יצחק, (רוקה) ישראל—אשדוד.

מור אברהם יעקב בן חיים (רוק) אוסטריה—כושב סרחביה; גולדמן נורית בת נעם, (רוקה) ישראל—חולון.

אבנר שמואל בן סובי (רוק) פרס—חולון; סביניאן שהבו בת יצחק (רוקה) פרס — אשקלון.

בידס חיים בן רפאל (רוק) טנגיר—חולון; שורץ רוחה בת יעקו דוד (רוקה) רומניה — רמת־גן.

ברוכים דוד בן אליאס (רוק) פרס—חולון; רפי סולימן שהלה בת פרכולה (רוקה) פרס — ראשון־לציון.

סעיר נסים בן אברהם (רוק) ישראל—גבעת־יזקה; לפניאנו ניצה בת אברהם — (רוקה) ישראל — חולון.

אהרון משה בן כבס (רוק) ישראל—הרצליה; ארזי כהן פרידה בת יצחק (רוקה) ישראל — חולון.

שולדמן איסק בן דוד (רוק) רוסיה—חולון; לבנב זכבדה בלה בת ולדימיר (רוקה) רוסיה — פרדס־חנה.

בן אברהם יוסף בן עקיבא (רוק) ארגנטינה—בת־ים; ריבק יפה בת סיס (רוקה) ישראל — בת־ים.

אזאגוגן משה בן עמרם (גרוש) מרוקו—עם; ביטון רחל בת רפאל (רוקה) — מרוקו — חולון.

פלוק ישראל בן ליבל (רוק) גרמניה—בני־ים; התוקה ירדנה בת שלמה (רוקה) ישראל — תל־אביב.

שוחכי דוד בן חיים (רוק) ישראל—חולון; ראובני ליאה בת כוכא (רוקה) פרס — חולון.

קאראש יעקב בן בנחם (רוק) צ׳כוסלובקיה—חולון; בילקסין טכיה בת כאיר (רוקה) רומניה — בת־ים.

דליסאי הרשע בן פנחס (רוק) פרס—חולון; שחז סכחה בת צבי (רוקה) — ישראל — חולון.

זילברשטיין יצחק אריה בן כהנה (רוק) ישראל—חולון; קווורף חיה בת פולים (רוקה) ישראל — רכלה.

לנקר יגאל בן כהתחיו (רוק) ישראל—חולון; שפיגל מרמה בת כרקוס (רוקה) כראזיל — ירושלים.

מטרקי יוסף בן יחיא (רוק) תימן־בת־ים; ברוסי יונה בת אברהם (רוקה) תימן—ת״א.

אהרן מבשה בן נעים (רוק) עיראק־חולון; מוגבי פסעודה בת עזרא (רוקה) רמלה.

ויסוהלץ דוד בן מיסל (רוק) ישראל—

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: „מעין הבריאות", רח׳ מרכז מסחרי, קרית יובל, טל. 35081, „תחנגיאן", רח׳ רובע הי גרבים, 283401.

תל אביב: „פרנקל", רח׳ המלך ג׳ורג׳ 28, טל. 223721, „גורדאר", רח׳ בן יהודה 183, טל. 242673, „יאני", רח׳ יהודה הלוי 67, טל. 612474.

פתח תקוה: „רסלי", רח׳ רוטשילד 89, טל. 911406.

בת ים: „עזרא", רח׳ בלפור 135.

חולון: „אסותא", רח׳ סרומפלדור 4.

רמת גן והסביבה: „הגיהי", רח׳ ארלוזורוב 81, טל. 721489.

בני ברק: „אור", רח׳ המכבים 43.

הרצליה והסביבה: „בריאות", רח׳ סוקולוב 65.

נתניה: „הדסה", רח׳ הרצל 24, טל. 22243.

רמלה—לוד: „רמלה", רח׳ הרצל 75, רמלה.

באר שבע: „אביב".

שבת

ירושלים: „הרצל", רח׳ יפו 36, טל. 225059.

תל אביב: „בוגרשוב", רח׳ בוגרשוב 60, טל. 223889, „גרוסר", רח׳ שינקין 27, טל. 284791, „קסל", רח׳ אבן גבירול 147, טל. 443716.

פתח תקוה: „בריאות", רח׳ חובבי ציון 13, טל. 912357.

בת ים: „בת ים", רח׳ בלפור 45.

חולון: „נאות שושנים", רח׳ גאולים 44.

רמת גן והסביבה: „אסותא", רח׳ ז׳בוטינסקי 41, טל. 731874.

בני ברק: כמו ברי״ג.

הרצליה והסביבה: „גולדשטייך", רח׳ ככר כנור, הרצליה פתוח.

נתניה: „המגף", רח׳ ויצמן 13, טל. 23866.

רמלה—לוד: „רמלה", רח׳ הרצל 75, רמלה.

באר שבע: „בריאות".

מוצאי שבת

ירושלים: „בית הכרם", רח׳ בית הכרם 19, טל. 521089, „אל ארזי", רח׳ באב אל זהרא, טל. 282682.

תל אביב: „בני", רח׳ דיזנגוף 174, טל. 222386, „גרינברג", רח׳ המלך ג׳ורג׳ 46, טל. 226208, „ג־פור", רח׳ יהודה המכבי 33, טל. 449995.

הרצליה והסביבה: „גולדשטייך", רח׳ ככר כנור, הרצליה פתוח.

שנת מאסר על מתן צ׳קים ללא כיסוי

שנה מאסר בפועל גזר אהמול שופט השלום מנחם אילן על צבריין ששילם עבור בגדים בצ׳קים ללא כיסוי. השופט הרשיע את יהודה גוטמן, בן 43, מרמת יוסף במסירת הצ׳קים בסך 990 ל״י לחנות בגדים. השופט קבע, כי הי איש שיש לו עבר של מעשי רמיה מהווה סכנה לציבור.

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
בימי חול — 400—700—900
במוצ״ש — 700—900

אורנע טל. 224737 — מאמריקה באהבה

ארנון — אנקת גבהים

הבירה — 55 יום בפקינג

אוריון — שבוע 2 הדרקון

תל־אביב

אסתר — שבוע 2 אני אוהב את גרושתי

גורדון — שבוע 34 הבלונדיני עם הנעל השחורה

גת — שבוע 17 פיט וטילי

חן — שבוע 2 הביגמיסט

פאר — שבוע 2 איזה מין עוזרת

סינרמה — שבוע 2 הפשיטה על הארמיה

ו. ... אין — ב־5.15 חבורת האמיצים; ב־7.15 טרזן נגד הנאצים; ב־9.30 ליל הכלולות; בחצות המשולש

תכלת — האגרופן הפראי

ליבוור — הפרחחים העליזים

חיפה

אורה — שבוע 4 מלכודת לבייבי סיטר

אמפיתיאטרון — שודדי הרכבת

אודלי — שבוע 2 הבלונדיני עם הנעל השחורה

ארמון — ארבע זבובים על קטיפה

מירון — סנדקי הקרטה

עצמון — גם מלאכים אוכלים שעועית

פאר — דקמרון מס׳ 2

היום

יום ששי י״ז בטבת תשל״ד 11.1.74

פ׳ שמות

הפרק: ישעיה כז—כג; המשנה: זבחים יד, ט—י; הדף: זבחים קג; ההלכה: אריח שו, ח—י.

שבת

הפרק: ישעיה כה—כו; המשנה: מנחות א, א—ב; הדף: זבחים קד; ההלכה: אריח שו, יא—יג.

שידורי ישראל

חדשות בעברית
6.00 (גל ב׳); 7.00 (ב׳); 8.00 (ב׳); 9.00 (ב׳); 10.00 (ב׳); 11.00 (ב׳); 12.00 (א׳ ב׳); 13.00 (א׳ ב׳); 14.00 (א׳ ב׳); 15.00 (א׳ ב׳); 16.00 (א׳ ב׳); 17.00 (א׳ ב׳); 18.00 (א׳ ב׳); 19.00 (א׳); 20.00 (א׳); 21.00 (ב׳); 22.00 (א׳ ב׳); 23.00 (א׳ ב׳); 24.00 (א׳ ב׳); 01.00 (א׳ וב׳).

שידורי תכניות לעולים (ב): עברית — 19.00; יידיש — 19.10; לאדינו — 20.00; הונגרית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א׳

08.05 „קולגיום מוסיקום"; 09.05 „בהקף לבות ההזכרה הביצונית ירושלים"; 11.15 שידורים להלכיים בפתיחה הוסמה; 11.50 „שיר ושבח"; 12.05 „קונצרט צהריים"; 14.10 לאן וליה; 15.05 „לקראת שבת" — פרשה „שבוע", הבבה הבוגנות לפני סבבו האישי של ד״ר יוסף בורג; 16.05 רגע של עברית; 16.06 הבזרה הכהן; 16.30 „חדש בהקל־טיה".

מוצ״ש

18.05 רסיטל (סונאטה) 18.40 רובבנות ספרדית; 19.05 יומן הבבוע; 19.50 פרקי הזום בתנ״ך: „ישעיהו, פרקים כיא, כיב, קריאה על פי הזכב וביחה גאת מרים מרדכי זרובבל; 20.05 „הזיר האבנגבי במוסיקה האינסטרומנטלית"; 20.40 פרויל סלר־בלים; 21.05 „הבבדיל", בלווה כלייהן; 22.05 הבזרת היהכון; 23.25 „אגנת פגנות".

רשת ב׳

06.15 שעון בוטיקלי; 06.59 רגע של עברית; 07.00 „הבוקר הזה"; 07.25 זכר יה; 03.10 „בוקר טוב"; 08.55 „בוקר עוד אחד"; 10.05 „בוקר טוב"; 09.05 „כאן כבייה"; 11.05 „כאן בבית" — הבשה; 11.40 לאן הצוד והבוטיקה קלה; 12.05 „בבקר בא יהד"; 12.30 „הן תוויו"; 13.25 שירים מכלה; 14.10 כאן אהוד בכות; 15.05 כוכר וצבורן; לקראת שבת.

מוצ״ש

18.05 הכהא בבעל; 18.30 מבגרים הספורים; 22.05 „שבת אחרי" — כוכבי מובבה; 23.00 הלילה הזה; 23.25 אורים עתיק; 01.05 עד אור הבוקר.

גל צה״ל

06.05 — צלילי בוקר; 06.55 — לבגויים ולמשפחתה; 07.05 — צלילי בוקר; 07.55 — בה נשבע; 08.05 — יומן הבוקה; 08.20 — דייס עם שיר; 10.55 — מיטה השיפור החסידי הקצר; 11.05 — חכים ופסיכ; 11.55 — כה הדש; 12.05 — יומן הצהריים; 12.30 — חכים וכטים — הנבוק; 13.30 — הנקודה היהודית; 13.35 — הכים וכטים; 13.55 — הודעות לחיילים; 14.05 — קיצה קל; 14.30 — זה הולך; 14.55 — כה נשכב; 15.05 — הספרה השבועה; 16.05 — בצעד הבריגא.

מוצ״ש

18.05 — „רודיובואיי" — החייב בבית כוורהן; 19.05 — בבנו אליך; 20.05 — סיבובים; 21.05 — סגוביס וסרוכלים; 21.35 — שוכר בהחזר בהבגה הבירה; 22.00 — ...; 22.05 — ...; 23.53 — ...; 00.05 — יומן הבזה; 00.30 — ...; 03.05 — הלילה.

טלוויזיה כללית

15.00 — משפחת פרטרידג׳; 15.25 — לקראת שבת.

מוצ״ש

18.00 — חדשות עברית וערבית; 18.04 — דייס עם שיר; 18.32 — תדריבים הבצאות; 18.45 — בעקבות הסמבר; 19.30 — חדשות; 20.00 — הבבדיל בין קודש לחול; 20.30 — מבט לחדשות; 21.10 — ארוננים; 22.00 — מבט ספורט; 22.50 — בידור חול — שאול אונאבה; 23.30 — סגוריו של יום וחדשות.

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1, תל אביב
טל. 57227/8

נסיכת הקרקס
בבמת במורה ישראלית
אופרטה מאת קלמן
תל־אביב, 12.1 ב־8.30
לה טראוויאטה
תל־אביב, 14.1 בשעה 8
נסיכת קרקס תל־אביב
15.1 בשעה 6
נסיכת הקרקס חיפה
אולם ארמון, בשעה 7 17.1
נסיכת הקרקס תל־אביב
19.1 בשעה 8.30

תיאטרוני ישראל

במוצ״ש 12.1.74

הבימה
הבעל הנצחי:
תל־אביב האולם הקטן
ב־8.30 בערב
כך אוהבים
האחרים:
תל־אביב, האולם הגדול
ב־8.30
הקאמרי:
כמוב בעיניכם:
תל אביב
יעקבי ילידנבל
צוותא ב־7.00—9.30
התיאטרון העירוני
חיפה
מבקר המדינה:
חיפה
בשרות צבאי
צה״ל

הצופה

עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו״ל: הצופה בע״מ. עורך: ש. דון־יחיא. מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח׳ המסגר 66, טל. 35421, ת״ד: 2045. השבח בבית הזוהר 41144 ★ סניף ירושלים: רח׳ בן יהודה 3, ת״ד 1148, טל. 234910. בערב טל. 528344 85609 ★ סניף חיפה רח׳ ארלוזורוב 1, טל. 663628. דפוס העשור בע״מ, ת״א, רח׳ המסגר 66, טל. 31554.

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולפרסומן

פרסי „הצופה" תשל״ד

„הצופה" מגיש לקוראיו
גם השנה מבחר ספרים
בתורה ודעת עולם,
במסגרת מפעל הפרסים
השנתי.
החותם על העתון
לשנה מראש בסך 192 לירות
יוכל לזכות באחד
הפרסים הבאים:

☆

„העמק דבר"
תורה עם פרוש הנציב
המחיר 100 לירות
למנוי 50 לירות
☐

„מקור חיים"
הלכה פסוקה
על יסודות הלכתיים
מאת הרב דוד חיים הלוי
5 כרכים
המחיר 100 לירות
למנוי 50 לירות
☐

הזוהר הקדוש
בתרגום עברי מאת הרב
יהודה רוזנברג ז״ל
3 כרכים
המחיר 80 לירות
למנוי 40 לירות
☐

כתבי ר׳ יהודה הלוי
7 כרכים
המחיר 65 לירות
למנוי 30 לירות
☐

דרשות אל עמי
מאת הרב משה אביגדור
עמיאל ז״ל
המחיר 38 לירות
למנוי 10 לירות
☐

מורה נבוכים
בתרגום חדש
מאת הרב יוסף קאפח
המחיר 30 לירות
למנוי 7 לירות
☐

ספרי מהר״ל
13 כרכים
המחיר 150 לירות
למנוי 60 לירות
☐

משניות
„תפארת ישראל"
8 כרכים
המחיר 90 לירות
למנוי 55 לירות
☐

מלחמת העצמאות
מאת נתנאל לורך
המחיר 30 לירות
למנוי 10 לירות
☐

אוצר לשון המשנה
מאת הרב י. קוסובסקי
4 כרכים
המחיר 120 לירות
למנוי 60 לירות
☐

רברי ימי אנגליה
3 כרכים
המחיר 36 לירות
למנוי 10 לירות
☐

סדור „דרך חיים"
עבודת ישראל"
3 כרכים
המחיר 90 לירות
למנוי 55 לירות
☐

סדור עבודת ישראל
חובות הלבבות
טהרת הלשון והנפש
הליכות חיים
„איש צדיק היה"
למנוי — אחד הספרים
חינם

אנציקלופדיה
„מאיר נתיב"
המחיר 35 לירות
למנוי 10 לירות

„מלון עברי"
מאת ראובן אלקלעי
3 כרכים
המחיר 120 לירות
למנוי 60 לירות

תקון סופרים הגדול
המחיר 32 לירות
למנוי 10 לירות

פנה עוד היום לאחד מסניפי הצפה בארץ

תל אביב
בית הצפה המסגר 66
טלפון 35421

ירושלים
רח׳ בן יהודה 3
טלפון 234910

חיפה
רח׳ ארלוזורוב 1
טלפון 663628

אריאל עמיעד — ...כ״ל חברת החשמל

א. בלוך — לגימלאות

...שיבת מועצת המנהלים של חברת החשמל מאחמול אישרה פרישת של מר אברהם בלוך, המנהל של החברה, ויציאתו לגימלאות ביום 31 בינואר 1974. ...מר אריאל ...למנהל כללי של חברת החשמל מיום 1 בפברואר 1974. ...מועצת המנהלים הביעה את הוקרתה לאברהם בלוך על ...לחברה במשך עשרות שנים.

עצרת התייחדות במושב שדה אילן

...סקה פעולת הכרמלית בחיפה

...שב ממפרץ חיפה זכה ...ס של חצי מליון בלוטו

תעודת הרשבה ב„ספר ...

هكذا من الأصل

هكذا من الاحتلال

זנבר: לא יוטל מס הפרשי הצמדה על אג"ח

מאת סופרנו הכלכלי

נגיד בנק ישראל, מר מ. זנבר, הודיע אתמול בישיבת הוועדה המייעצת של בנק ישראל, כי אין כל כוונה להטיל מס על הפרשי הצמדה של אג"ח צמודים למדד, כמו כן יוסיפו להנפיק אג"ח צמודות.

מר זנבר אמר כי ברור שהטלת מס כזה הגרים לפגיעה קשה בחיסכון ולכן אין כוונה להטיל את המס. הידיעות בדבר האפשרות של הטלת המס גרמו אתמול לזעזועים בבורסה, שבה חלה ירידה גדולה (4 נקודות), בשערים של אג"ח צמודים. הידיעה עוררה תדהמה בבנקים ובקופות הגמל והובע חשש שאם הדבר יבוצע יתמוטט שוק אגרות החוב והדבר יפגע במאות אלפי חוסכים ומבוטחים בקרנות גמל.

עם זאת נראה כי יוחלו התמורות בתנאים של האגרות שיונפקו להבא, בין היתר דנים בהארכת הקופה של פדיון האג"ח שהוא כיום 5 שנים וכן את הריבית המשתלמת על האגרות.

יועצו של שר האוצר: הדיונים רק לגבי העתיד — טרם נתקבלה החלטה

סופרנו הכלכלי בירושלים מוסיף: בתשובה לשאלת סופרנו אמר מר דן הלפרין, יועצו של שר האוצר, כי הדיונים נסבים אך ורק לגבי הנפקות של איגרות חדשות. לגבי כל האיגרות שהוצאו עד כה תכבד הממשלה, כמובן מאליו, את התחייבותה לתנאים הנקובים בתעודות. המשמעות היא שתשולם עליהן ההצמדה במלוא השיעור וכי לא יוטל על הפרשי ההצמדה מס הכנסה או כל מס שהוא.

לגבי עצם הרעת התנאים של מלוות צמודים טרם נתקבלו החלטות כל שהן.

"בהלת הקניות" טרם שככה

מאת סופרנו הכלכלי

"בהלת הקניות", שחיסלה חלק מצרכי המזון הבסיסיים, לא שככה גם אחרי ההודעות המרגיעות של הממשלה בדבר מלאי גדול של סוכר, שמן, אורז ומצרכים אחרים שנעלמו מהחנויות.

אולם, עתה יש רק בהלה בלי קניות כי מדפי החנויות ריקים לחלוטין ממצרכים אלה ובעלי החנויות טוענים כי לא זרמה אליהם אספקה חדשה.

בעקיפין משפיעה הבהלה גם על מצרכים אחרים שאף אותם קונים עתה יותר מהרגיל.

סוחרים הסבירו כי את בהלת הקניות אפשר להסל עתה רק ע"י פעולה ממשלתית חקיפה ומקיפה של הזרמת כמויות גדולות של מצרכים שנעלמו.

צפויה העלאת הפרמיה לביטוחי הצמדה

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

העלאת הפרמיה לביטוחי הצמדה צפויה במסגרת השינויים הנבחנים בתנאי המלוות הצמודים.

בהלוואות הניתנות כיום למטרות מיוחסות, כמו לצרכי שיכון, תעשיה ותיירות גבית ריבית נמוכה של כ-8—7 אחוזים. על כך מתוספת פרמיה עבור ביטוח הצמדה בשיעור של 4%. פרמיה זו היתה נהוגה בעת שההתייקרות השנתית הגיעה ל-11%—8 לשנה ואז היא נראתה סבירה. מכיוון שבשנים האחרונות הגיעה ההתייקרות ל-14%—12 לשנה ובשנת 1973 ל-25%, הוחל לספקק אם פרמיה של 4% בלבד היא אמנם תמורה הוגנת לביטוח הצמדה.

המכלול של הלוואות צמודות והנאיהם עומד עתה לדיון באוצר ובבנק ישראל. באותו הקשר ידון גם עניין הפרמיה לביטוח הצמדה.

יועצו של שר האוצר מר דן הלפרין, אמר לסופרנו כי ישנה נטייה גוברת לצמצם את הסדרים לביטוח הצמדה, גם בהצמדה למדד וגם בהלוואות במטבע חוץ. אך הוא לא התייחס לשאלת גובה הפרמיה.

חוקר במכון ויצמן למדע:

כל צריכת החשמל בארץ אפשר לייצר בעזרת המים העוברים במיצרי טיראן

את כל כמות החשמל שצורכת מדינת ישראל אפשר לייצר בעזרת זרמי המים העוברים במיצרי טיראן — טוען ד"ר גד אסף, מהמחלקה לחקר איזוטופים במכון ויצמן למדע, בחקריו בנושא זה.

במאמר הכולל את ממצאי המחקר אשר עומד להופיע בעתון הפנימי של המכון היום, מסביר ד"ר אסף, כי בחלק הצפוני של מפרץ אילת יש התאדות גדולה של מים, שכתוצאה ממנה מתקררת שכבת המים העליונה, שוקעת לעומק ונודדת דרומה. במקומם מופיעה על פני הים שכבת מים חמים, שמקורה באוקינוס ההודי.

חומם של המים הנכנסים למפרץ אילת מגיע ל-24 מעלות, בעוד שחום המים היוצאים מהמפרץ מגיע ל-22 מעלות. הבדלי הטמפרטורה אמנם קטנים, אולם אם לוקחים בחשבון, כי בכל שניה עוברים במיצרי טיראן 40 אלף מטרים מעוקבים מי ים הרי שגם להבדלי הטמפרטורה הקטנים יש משמעות רבה. ד"ר אסף מסביר, כי אם תימצא דרך לשלוט על כמויות המים העוברות במיצרים, על ידי סכרים תת-מימיים למשל, ניתן יהיה להגדיל את ההבדלים בין טמפרטורות המים הנכנסים למפרץ אילת ובין הטמפרטורה של המים היוצאים ממנו.

המחקר הוכיח, לדברי ד"ר אסף, כי על ידי ניצול הבדלי הטמפרטורה בין שכבות המים, ניתן יהיה להפיק באמצעות מתקנים מיוחדים כ-1500 מגוואט, כמות החשמל המנוצלת לה זקוק המשק הישראלי.

ד"ר אסף מודע לקשיים המדיניים העומדים בפני מימוש מסקנותיו, אך הוא אופטימי למדי במה שנוגע לצד הטכנולוגי. "משבר האנרגיה כבר הגיע לממדים רבים להתמכר ברצינות לפיתוח מכונות המופעלות ע"י הפרשי טמפרטורה וההתקדמות בתחום זה היא מעודדת ביותר. יתרה מזאת, בניגוד לכל השיטות האחרות להפקת אנרגיה, אין בשיטה המוצעת כל בעיות בטיחותיות וגם הבעיה הסביבתית חמורה פחות משום שהתהליך לא יוצר חומרי לוואי. נראה, כי המחיר עשוי להיות זול וההשקעה תתבטא רק בהקמת המתקנים".

רבני אשדוד קוראים להפסיק חילול השבת בנמל

הרב ישראל אליורע והרב סיני אדלר, רבני אשדוד פירסמו את הקריאה הבאה:

"לאור המצב שנוצר בזמן האחרון בשבתות בנמל אשדוד, הננו נאלצים שוב להתריע ולהזעיק את הצבור על מנת למנוע בטול השבתות בנמל עירנו. לפני שמונה שנים, כאשר נפתח הנמל, ניהלנו מגעים רב מכובדים ובעי"ה הצלחנו לתכנן סדרי עבודה בנמל אשר מנעו חילול שבת סיטוני. יש לציין, שמחוץ למקרים חריגים, נשמר ההסכם ומכניסת השבת עד צאתה לא היתה פריקה וטעינה בשטחי הנמל ופועלי הנמל יכלו לעשות את שבתם בחיק משפחותיהם.

אולם לצערנו הרב עלינו לקבוע, שמאז מלחמת יום הכפורים, הותרה הרצועה ועבודה בשטח הנמל מתבצעת בנמל בשבת כמעט כמו בימות החול. איננו מדברים על מטענים בטחוניים, אנו מתריעים על עבודה סדירה הנוגעת למטענים כלליים, הן בסחורה יבוא והן ביצוא ואפילו קמח בשביל תושבי הארץ. פורק בעצומה של שבת. תפעולו של הנמל גורר אחריו חילולי שבת המוניים בתובלה בכבישי הארץ ובתוצרת אחרת, פריקת הסחורה וטעינתה במפעלים רבים ברחבי הארץ וכן הלאה, כך שהשרשרת של חילולי שבת הולכת ומתארכת.

פיתוי גדול לפועלים

הקודה חשובה נוספת: אמנם אין היום כפיה על הפועלים שיעבדו בשבת, אולם תשלום 300% עבור עבודה בשבת מהווה פיתוי גדול לפועלים אשר אינם זוקים די צרכם וביחוד עלינו לציין בצער רב, שרבים מעולי גרוזיה באים לעבוד בשבת גם מתוך חשש בלבם, שאם לא יעשו כן, יפוטרו מהעבודה.

אנו חרדים ביותר על המצב שנוהג ואשר עלול להרוס חלילה את השבת הן בנמל, הן בעיר והן ברחבי המדינה.

אנו פונים בדרך זו לכל הנוגעים בדבר ולכל מי אשר בידו לעזור, לעשות את הכל על מנת להפסיק מיד את חילולי השבת בנמל היהודי שנבנה במדינת ישראל ושהוא גם "שער ירושלים".

2 מנדטים למפד"ל בעיריית חולון

סיעת המערך בחולון זכתה ברוב מוחלט של 12 מתוך 21 המושבים במועצת העיר — נמסר אמש בישיבת ועדת הבחירות לעירייה אשר סיכמה את התוצאות הסופיות של הבחירות.

לפי תוצאות אלו היו 53,597 קולות כשרים. 21 המנדטים מתחלקים כדלקמן: אמת 12 מנדטים, חל"ט-עם 6, ב — 2, ליע — 1.

קואליציה בבית-דגן

הסכם קואליציוני נחתם ביום ה' בין הליכוד, המפד"ל והרשימה המקומית בבית דגן, להם יחד 5 נציגים במועצה המקומית. באופוזיציה נותרו שלושה נציגי המערך ונציג אגודת ישראל.

על פי ההסכם ישמש ראש רשימת הליכוד, מר יחיאל דומארי, כראש מועצה בשנתיים הקרובות. לאחר מכן יחליף אותו מר מנשה גריידי, ראש הרשימה המקומית.

אוניברסיטת בר אילן

מובא בזה לידיעת תלמידי המחלקה לערבית שבחינות הגמר של התואר הראשון — מועד ב' תשל"ג, תיערכנה, אי"ה במועדים הבאים:

חלק א' — 26.2.74

חלק ב' — 6.3.74

התלמידים המעוניינים מתבקשים להירשם במחלקה עד 31.1.74.

אוניברסיטת בר-אילן המחלקה לערבית — החברה המזרחית הישראלית

הציבור מוזמן להרצאתו של

ד"ר שמואל תמרי

ראש המחלקה לערבית בבר-אילן

אשר ירצה על הנושא:

ירושלים והאיסלם

ההרצאה תתקיים אי"ה ביום ג, כ"א בטבת תשל"ד (15.1.74) בשעה 16.00 אחה"צ באודיטוריום שבבנין המנהלה.

חוג ידידי המדרשיה בישראל ובבריטניה

קרית יעקב הרצוג

חטיבת הבינים של מדרשית נעם, כפר סבא

בפיקוח

משרד החינוך והתרבות אגף החינוך הדתי

ההרשמה המוקדמת לכתות ז' לשנת הלימודים תשל"ה

תינעל אי"ה, בח' בשבט תשל"ד (31.1.74)

בכל ענייני הרישום נא לפנות אל המשרד בכפר סבא ת.ד. 55, טל. 927537.

בעת הרישום יש להגיש:
1) תעודת כתה ד' הה'
2) צילום תעודת לידה
3) 2 תמונות פספורט
4) חוות דעת מנהל ביה"ס

מתקבלים תלמידים:
א. בתנאי פנימיה מלאים
ב. ליום לימודים ארוך, בלי פנימיה, כולל כל הארוחות

מרכז ישיבות בני-עקיבא בישראל

המכינה המרכזית לישיבות בני-עקיבא

חטיבת ביניים ארצית, שלוחת כפר הרא"ה בגוש דן

טלפון: 751065, גבעת שמואל

לשנת הלמודים תשל"ה דרושים:

א) רמ"ים - מחנכים
ב) מרכז פנימיה

• מועמדים בעלי נתונים והשכלה מתאימים להתקבל יפנו בכתב להנהלת המכינה, לפי הכתובת הנ"ל, ת.ד. [illegible]

עיריית תל-אביב-יפו

אגף החינוך

בבתי הספר העל-יסודיים — העירוניים

דרושים מורים (מ"מ) למרבית מקצועות ההוראה העיוניים

במוכן נדרשים מורים ומדריכים למקצועות ההוראה המכניים, ומהנדסים המעוניינים להוראת בקרת התהליכים למכנאים.

• מועמדים בעלי תואר אקדמאי במקצועות הנ"ל או סטודנטים החל משנת הלימודים השלישית. מתבקשים לפנות אל המחלקה לחינוך תיכון באגף החינוך בבנין העירייה, חדר 229 בימים ראשון, שלישי וחמישי בין השעות 9.00 — 12.00 לפנה"צ.

"משהב"

החברה לשכון בנין ופתוח בע"מ

נותרה דירה

בת 2 חדרים

ברח' שפירא פ' ריינס

בנתניה

• בדבר פרטים נא לפנות למשרדנו הראשי תל-אביב, רח' ליליינבלום 27 טל. 58144 למחלקת המכירות.

בס"ד

הודעה לבני תורה

שמחים להודיעכם כי בקרוב יפתח בעז"ה

"כולל אברכים" בעיר בית שאן

בתנאים מצוינים. • למצטיינים מובטח דיור במקום בתנאים נוחים.

• בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 58 "עבור כולל" בית שאן.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
הועדה המקומית לתכנון ובניה תל-אביב—יפו

מודעה

בהתאם לסעיף 149 הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל-אביב—יפו בקשה ליתן אישור להקלה בגוש 6130 בשכון לזוגות צעירים ביד אליהו.

כל מי שיש לו התנגדות למתן האישור בבקשה זו רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל-אביב—יפו בנין קפלן 68 את התנגדותו המנומקת וציון כתובתו המדויקת.

התנגדויות תתקבלנה בתוך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

יהושע רבינוביץ ראש העיריה

יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל-אביב-יפו

למרן הרה"ג ר' משה לוין שליט"א

הרב הראשי לנתניה וב"ב

להרב מרדכי שטרנברג וב"ב

ואמו הרבנית

ברכת מזל טוב לבבית

להולדת הנכדה — הבת

הזכו לרוות ממנה ומכל צאצאיכם רוב נחת

הרבנות הראשית והמועצה הדתית נתניה

ר. מנא — יו"ר המוהי"ד

למרן הרה"ג ר' משה לוין שליט"א

הרב הראשי לנתניה וב"ב

ברכות מאליפות להולדת הנכדה

תזכו יחד עם ההורים המאושרים לרוות ממנה ומכל צאצאיכם רב נחת

ועד עובדי המועצה הדתית נתניה — — מ. הופשטטר יו"ר

למרן הרה"ג ר' משה לוין שליט"א

רבה הראשי של נתניה וב"ב הי"ו

להרב מרדכי שטרנברג וב"ב

שפע ברכות להולדת הנכדה הבת

הזכו לרוות ממנה ומכל צאצאיכם רוב נחת

ועד בית הכנסת של הפועל המזרחי "בית מאיר" וצבור המתפללים

למייסד ונשיא הכולל הגאון מרן

הרב משה לוין שליט"א

הרב הראשי של נתניה וב"ב הי"ו

ברכת מזל טוב מעמקא דלבא

להולדת הנכדה

תזכו יחד עם ההורים לרוות ממנה ומכל צאצאיכם רוב נחת

כולל אברכים "תפארת נתניה"

למורנו ורבנו

הרה"ג הרב משה לוין שליט"א

רבה הראשי של נתניה

ברכת מזל טוב נאמנה

להולדת הנכדה

בית אבות "תפארת בנים" נתניה

תנועת האשה הדתית לאומית

רח' אבן גבירול 166 תל-אביב

דרושה

מזכירה דתית

בעלת נסיון וידע בניהול משרד

• נא לפנות להדר מס' 317.

השבוע ביד יצחק בן-צבי ירושלים

י"ט—כ"ג טבת תשל"ד — 13—17.1.74

א. קורס שנתי — "ירושלים לתקופותיה" (ההרשמה נסתיימה)

יום ראשון י"ט טבת תשל"ד — 13.1.74
- דברי פתיחה — פרופ' אברהם הלקין, מרכז הקורס
- העיר ירושלים — מר טדי קולק, ראש העיר
- ירושלים לתקופותיה — ד"ר ישראל (לי) לוין

ב. ההרצאות היומיות בשעה 17.00
1. יום ראשון י"ט טבת תשל"ד — 13.1.74
   - ואדי קלט — מר זאב משל
2. יום שני כ' טבת תשל"ד — 14.1.74
   - המנזרים במדבר יהודה — מר יורם צפריר

הערה: בזה אנו מסיימים את סידרת ההרצאות המיוחדות לערוך שקיימנו אחד עשר שבועות רצופים יום יום.

בסיכום הנושא מדבר יהודה נערוך בשבוע הבא, ביום שלישי 22.1.73, סיור (לפי הרשמה מוקדמת) בהדרכת מר זאב משל ומר יוסף פלדמן.

ג. "ערי הקודש" — סמינריון

החלה ההרשמה לסמינריון בנושא "ערי הקודש" (חברון, טבריה, צפת, ירושלים).

שתי הרצאות תתקיימנה מדי יום שני בשבוע בשעות: 18.30—20.15.

הסמינר יתחיל ביום שני י"ב שבט תשל"ד 4.2.74 ויסתיים ביום שני ב' סיון תשל"ד (10.6.74).

דמי השתתפות: (לא כולל סיורים) — 15.— ל"י; לסטודנטים וחיילים — 5.— ל"י

- פרטים והרשמה ביד יצחק בן צבי, ת.ד. 7660 ירושלים, טל. 39201 ב'

ההצעה בשיתוף המחלקה להרצאות בעיריית ירושלים

שירות הסעד — שירות לכלל החברה

הדברים שנזרקו השבוע לחלל הציבור לפיהם יש להקים מנגנון מיוחד לטיפול ולסיוע למשפחות חיילים מגוייסים שלא באמצעות לשכות הסעד, אינם עומדים במבחן המעשה ואף נוגדים את התפישה הכוללנית של עבודה סוציאלית — זאת אמר אתמול בתל אביב שר הסעד מר מיכאל חזני.

מר חזני ציין כי הדיבור על הקמת מנגנון חדש הוא דיבור ריק, אינו בר ביצוע וחולה ביזבוז במשאבי כח-אדם, החסרים במדינה, אין בו ולא כלום.

חלק ממשפחות החיילים המגוייסים עומדות בפני בעיות שיש לתת עליהן את הדעת, ואין המדובר במצוקה כללית.

משרד הסעד — הטעים השר — הוא משרד לכלל החברה ועל כן הובטח של שירות הסעד לבוא לעזרתן של משפחות אלה ולעזור להן. ואמנם נחלץ משרדו באמצעות לשכות הסעד של הרשויות המקומיות, לפעולה נרחבת, לאחר קביעת הסדר מקיף עם שלטונות צה"ל. השר חזני סיים את דבריו באמרו כי מוטב היה לעודד את ידי העובדים הסוציאליים העושים במקום לרפות את ידיהם.

שופט אישר ביטול רשיון לנהג דרסני

"הרשעותיו הקודמות של הנאשם מראות ללא ספק שזהו נהג המזלזל בחיי הבריות ובריאותם" — קבע נשיא בית המשפט המחוזי בת"א ד"ר זאב צלטנר, בדחותו בקשת נהג שנאשם בגרימת מות לרוכב אופניים, להחזיר לו את רשיון הנהיגה שנשלל ממנו על פי צו מינהלי של קצין משטרה.

נגד הנאשם, דניאל מועלם, הוגש כתב אישום לרגל מותו של רוכב אופניים ב-20.9.73. חוקר המשטרה טען, כי הנאשם נסע בג"פ כ-70 קמ"ש במשעול הכביש, כשמימינו נסע רוכב האופניים שנפגע מהג"פ ולאחר מכן מת.

הנאשם טען, כי רוכב האופניים סטה שמאלה באופן פתאומי וחסם את הדרך ועל ידי כך נפגע, ואילו החוקר טען, כי הפגיעה היתה באחורי האופניים ולכן לא יתכן שהיתה פניה פתאומית, כיוון שאז הנזק היה צריך להיגרם לאופניים בצידם השמאלי.

קצין המשטרה שלל את רשיונו של הנאשם שלילה אדמיניסטרטיבית ואז הגיש הנאשם בקשה לבית משפט השלום לתעבורה לבטל את השלילה. השופט שוב החליט לשלול את רשיונו עד לסיום משפטו, והנאשם הגיש בקשה לעיון חוזר בבית המשפט המחוזי.

הנשיא קבע, כי אילו למבקש לא היו הרשעות קודמות מרובות אולי בכל זאת היה נותן לו להינות מהספק, אולם הרשעותיו מראות על זלזולו בחיי הבריות ודחה את הבקשה. עם זאת פנה הנשיא לבית המשפט לתעבורה לקבוע את המשפט בתאריך מוקדם.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו המספרים הבאים:

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים: 303734, 627916.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 569826.

בסך 12,500 ל"י זכו המספרים: 562213, 692128.

בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 107220, 257285, 414075, 605829.

בסך 1,250 ל"י זכו המספרים: —

086839	031766	029153	013737	793806
361823	301724	209883	208753	161646
518039	498574	475659	451588	394400
683287	559667	559305	549482	539284

753862.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב —

44707	29747	26521	14097	02326
97139	93894	91680	73881	57682

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב —

30383	21700	17062	16920	13384
44036	40884	40031	39188	32704
59579	54220	53598	46997	46600
83851	78055	76464	60968	60942
97325	96940	92383	88320	84560

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב —

8979 6440 4925 2130 1064 0606 0029

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב —

2517	1911	1540	1397	1331	1107	0091
3757	3679	3545	3494	3489	3206	2620
6157	5733	5590	5328	5325	5272	4523
7988	7939	7886	7704	7274	6577	6200
8968	8682	8766	8575	8534	8278	8098
			9969	9195	9137	8974

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה: 5.

אישים ומוסדות

— נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, נתקבל כחבר של האקדמיה האמריקנית למדעים בניו יורק לכל ימי חייו.

— שופטי בית המשפט בחיפה ועובדיו נפרדו ביום ה' מהשופט המחוזי אריה סלוצקי שפרש לגמלאות, לאחר שישב עשרים שנה על כס המשפט.

— הרב ר' חיים גושק, הרב הראשי הצבאי בכוחות המזויינים של אוסטרליה ונשיא התאחדות הרבנים במדינה זו, נתקבל לשיחה אצל הרב הראשי לצה"ל תת-אלוף הרב מרדכי פירון וסגן הרב הראשי אלוף משנה הרב גד נבון. הרב התעניין בדרכי פעולתה של הרבנות הצבאית הראשית ובעיקר בבידורים ההלכתיים שערכה בימי מלחמת יום הכיפורים.

— ר' משה קגלר, סגן יו"ר הסתדרות המזרחי והפועל המזרחי בבלגיה הגיע לביקור בארץ. הוא נתקבל ע"י שר הפנים ד"ר יוסף בורג וע"י ראשי המרכז העולמי של המזרחי והפועל המזרחי.

דתי

הפורש על גיטרה מחפש רציני להקמת צמד או שלישיה

לפנות ת.ד. 2045 ירושלים למס' 801

משרד הדתות — אזור חיפה והצפון — המחלקה להווי דתי

הרבנות והמועצה הדתית — טבריה

עיריית טבריה

כ' בטבת - יום הרמב"ם
עליה לקבר הרמב"ם

ביום שני כ' בטבת תשל"ד, יום פטירת הרמב"ם, תיערך העליה המסורתית לקברו ועצרת, בשעה 1 בצהריים

בהשתתפות:

הראשון לציון והרב הראשי לישראל

מרן הגאון עובדיה יוסף שליט"א

הגאון ר' מאיר ועקנין שליט"א

הרב הראשי לטבריה

הרבנים המקומיים • רבני אזור חיפה והצפון • ראש העיר טבריה • ראש המועצה הדתית • מנהל משרד הדתות באזור חיפה והצפון • תלמידי בתי הספר התיכוניים וציבור.

ייאמרו פרקי תהלים ותפילה לשלום המדינה, צה"ל ויהודי התפוצות.

יום עיון לרבנים

בו ביום ייערך בשעה 8.30 בבוקר יום עיון במשנת הרמב"ם לרבנים ומשמשים בקודש באיזור חיפה והצפון, במלון "פלורידה" רחוב הרצל, טבריה. בכנס ישמעו שיעורים והרצאות מפי כבי הראשון לציון הרב הראשי לישראל; הרב הראשי לטבריה; הרה"ג ר"י. ד. אוירבך שליט"א, רב בטבריה הרה"ג ר' דוד פרץ שליט"א, רב טבריה עילית וחבר הרה"ר בטבריה; הרב נחמיה ראשה — הרב האזורי.

יפתח וינהה את הכנס:

מר עמנואל חי — יו"ר המועצה הדתית טבריה

דברי ברכה:

מר משה צחר — ראש העיר טבריה

מר ישראל לבנון, מנהל משרד הדתות באיזור חיפה והצפון

מר זישא לוריא — סגן יו"ר המועה"ד

המועצה להשכלה גבוהה

מודיעים

לסטודנטים מגויסים אשר שרתו או משרתים בצה"ל במשך 75 יום (ברציפות או לסירוגין) בין 6 בספטמבר 1973 ואילך, כי הינם זכאים לתשלום שכר לימודם ע"י אוצר המדינה, וזאת עבור שנת הלימודים תשל"ד או תשל"ה — על פי בחירת הסטודנט.

סטודנטים המבקשים להנות בזכות זו בשנת הלימודים תשל"ד, צריכים להמציא למוסד שבו הם לומדים אישור משלטונות צה"ל המעיד על שרות של לפחות של 75 יום כאמור לעיל. עם המצאת האישור יזכה המוסד את הסטודנט מתשלום שכר לימוד.

הטכניון — חיפה
האוניברסיטה העברית בירושלים
מכון וייצמן למדע — רחובות
אוניברסיטת בר-אילן
אוניברסיטת תל-אביב
אוניברסיטת חיפה
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

צו מניעה אסר כינוס ועדת הבחירות בנתניה

הצו הוצא לבקשת החזית הדתית המלוכדת

צו-מניעה זמני, האוסר על כינוס ועדת הבחירות לעיריית נתניה לצורך ספירת קולות או חלוקת מנדטים בניגוד לאמור בפרוטוקולים שאושרו קודם לכן — הוצא אתמול בבית המשפט המחוזי בתל-אביב.

הצו הוצא במעמד צד אחד, לבקשת נציגי רשימת "החזית הדתית המלוכדת", נגד ועדת הבחירות, יו"ר הועדה ופקיד הבחירות בנתניה. המבקשים טענו, כי ב-4.1.73 נסתיימה בדיקת המעטפות וספירת הקולות על ידי ועדת הבחירות, ונקבע כי מתוך כלל המעטפות החיצוניות היו 369 פסולות ו-4,365 כשרות. נערך פרוטוקול כתוב ונמסר לפקיד הבחירות, טענו העותרים.

מיד לאחר האישור, נערך חישוב קולות האוהדים עם החיילים ונקבעו המנדטים לרשימות השונות, והתברר כי רשימת הליכוד זכתה ב-5 מנדטים והחזית הדתית המלוכדת ב-4 מנדטים. כשהמערך ביניהן, שהיה קודם לכן גדול יותר לטובת הדתיים, הצטמצם ל-41 קולות.

העותרים טוענים, כי ביום ד' בשעה 8 בערב, נודע להם כי יו"ר ועדת הבחירות קיים פגישה ועדה עם מספר חברים בלבד וללא נציג סיעת החזית הדתית המלוכדת.

אנשים לא מוסמכים טיפלו במעטפות שנפסלו ונגנזו

לטענת העותרים, התברר להם כי המעטפות שנפסלו ונגנזו — הושארו במשך 3 ימים באולם ספירת הקולות באופן שהיתה גישה אליהן לאנשים לא מוסמכים, וכי אנשים לא מוסמכים מסיעת הליכוד טיפלו במעטפות ללא נוכחות נציג סיעה אחרת.

"במשך 3 ימים ישב המועמד השישי של הליכוד, שלו סיכוי לקבל את המנדט, וטיפל במעטפות שנפסלו ונגנזו, וזאת בנוכחות אנשי הליכוד בלבד — טענו המבקשים. כן ציינו, כי יו"ר ועדת הבחירות הוא מסיעת הליכוד ומזכיר הוועדה ידוע כעסקן גח"ל.

כמו כן התברר לפתע בהודעה מירושלים, לטענת העותרים, על משלוח מעטפות נוספות לנתניה ביום ה' — היום האחרון שבו יש לאשר את תוצאות הבחירות.

נציגי החזית הדתית המלוכדת טוענים, כי מטרת המשיבים היא לשנות את המצב הקיים המאושר בפרוטוקולים על ידי הועדה ולהביא לכך שהליכוד יזכה במנדט נוסף שלא כדין.

את המבקשים ייצג עו"ד רם כספי, השופט לובנברג הוציא את הצו הזמני המבוקש עד לישיבה הבאה של בית המשפט, אותה זמן השופט במעמד שני הצדדים ליום א' בשעה 10 בבוקר.

אושרו העלאות מחירים

ועדת המחירים הציבורית אישרה אתמול את העלאות המחירים הבאות:

תוספת מכון בקופסאות ("תוצרת מזון ישראלית", "מסעי") אושרה העלאה של 11 אחוז. עפרונות ("עפרונות ירושלים") 5.9 — 9.6 אחוז בהתאם לסוג. מקררים 6 ו-12 ("אמקור"): כ-12 אחוז בממוצע. במחירי שאר סוגי המקררים לא יחול כל שינוי. קוקר ("שפע-אור"): 140 ל"י לטונה. איזות נייר ("ציפוקר"): 25 אחוז. דבק על בסיס אוריאה ומלמין ("שרפי-כרמל"): 27 אחוז. דבק על בסיס ניאופרן ("שרפוך"): 18.5 אחוז. אבקת יציקה אוריאה ומלמין פורמלדהיד ("כרמל-כימיקלים"): 21 אחוז. לוחות, סרגלי ועקבים מגומי ("סוליתן"): 11.5 אחוז. צבעים מפלסטיק לבנין ולתעשיה ("טמבור", "אסקר", "רבגון"): 12 אחוז. צבע דפוס ("ארדול"): 20 אחוז.

עיריית אשדוד

הצבי ישראל על במותיך חלל

איך נפלו גבורים במלחמת יום הכפורים?

ביום שלישי, כ"א בטבת תשל"ד (15.1.74), בשעה 5 בערב ביום השנה השלישית למותו הטרגי של:

הרב בנימין כהן שאולי זצ"ל

תתקיים במרכז הרוחני "שאולי" — רח' ההסתדרות, אשדוד

עצרת אזכרה והתיחדות

לזכר המנוח וחיילי ישראל הקדושים בני אשדוד שנפלו כגבורים למען העם והארץ

במעמד:

מרן הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א — הראשון לציון, הרב הראשי לישראל

כבי האדמו"ר מפיטסבורג שליט"א

אינג' צבי צילקר — ראש עיריית אשדוד, וסגניו

רבנים, מנהלי בתי הספר התיכוניים באשדוד וביבנה

בהשתתפות:

המשפחות השכולות, חיילים תלמידים מבתי הספר התיכוניים באשדוד ובי"ס התיכון "שאולי" ביבנה.

סדרי התפילה והאזכרה:

בשעה 4.30 תפילת מנחה

" 4.45 לימוד משניות ואמירת "קדיש"

" 5.00 תפילת מעריב והדלקת נרות נשמה ע"י המשפחות

" 5.15 דברים להנצחת של הנופלים

תפילה "מלא רחמים" — החזן הירושלמי — מר יגאל בן חיים

הופיע בכאון המרכז "צרור הבשמים" מספר 8 המוקדש לזכרם של הבשים ההיילים הקדושים.

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

ר' בנימין יצחק ב"ר ישראל זאב איגנשטיין ז"ל

תיערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון י"ט טבת תשל"ד (13.1.74) בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין החדש בכפר סמיר ליד חיפה.

אוטובוס מיוחד יצא בשעה 2.45 מבית המנוח ברח' יפו 155, חיפה.

אשתו: צירנה

בנו וכלתו: אבי והלה אגמון

נכדותיו וכל המשפחה

ביום מלאות השלושים של ראש משפחתנו היקר

משה שוורץ ז"ל

פרוזהאוצי (פולין)

נעלה לקברו בבית העלמין בקרית שאול ביום ראשון, י"ט טבת תשל"ד (13.1.74)

מוקירי זכרו נפגשים ליד השער בשעה 3.30 אחה"צ.

המשפחה